

PSIHOLOG

Hrvatski psihologijski magazin
Dvobroj 1-2 (32-33), lipanj 2011. - Godina XII.

Razgovor s razlogom:
Gordana
Buljan Flander

Iz sadržaja:

- Intervju: prof dr Robert A. Roe
- Dr sc Želimir Pavlina: Devet desetljeća sustavnog razvitka hrvatske psihologijske znanosti i struke, 2. dio
- Izvješće s 20. dana Ramira i Zorana Bujasa
- Izvješće s 4. tjedna psihologije u Hrvatskoj
- Iz rada društava psihologa i stručnih sekcija HPD-a
- Kolumna Krunoslava Matešića
- Psihoterapijski kutak
- HRVATSKA PSIHOLOŠKA KOMORA: Odluka o sadržaju psihologijske obrade vozača i kandidata za vozače i Popis posebno zaštićenih psihodijagnostičkih sredstava

20. dani Ramira i Zorana Bujasa
Međunarodni znanstveno-stručni psihologijski skup - Zagreb, 7. - 9. travnja 2011.

PSIHOLOG Hrvatski psihologijski magazin	Sadržaj	Stranica
<p>Dvobroj 1-2 (32-33) lipanj 2011. godina XII.</p> <p>PSIHOLOG izlazi u 4 broja godišnje</p> <p>ISSN 1332-6880</p> <p>Naklada: 2.000 kom</p> <p>PSIHOLOG se besplatno dostavlja članovima Hrvatskog psihološkog društva i Hrvatske psihološke komore</p> <p>Uredništvo: Josip Lopičić, glavni urednik Ljiljana Mikuš, tehnička urednica</p> <p>Suradnici u ovom broju: Dean Ajduković, Renata Barić, Viktor Božičević, Siniša Brlas, Ivana Čosić, Tanja Dejanović Šagadin, Eleonora Glavina, Tatjana Gjurković, Hrvoje Gligora, Marina Gulin, Nina Hrenić, Dragutin Ivanec, Mariza Javor, Sanja Ježić, Slobodan Jović, Nanda Kalafatović, Gordana Kamenečki Puclin, Nada Kegalj, Bojan Klapčić, Marija Krznarić, Kristina Manestar, Dragana Markanović, Krunoslav Matešić, Marija Matičević, Pavica Matijević, Irena Miletić, Mirjana Mozer, Martina Ožanić Jukić, Želimir Pavlina, Jasna Per Kožnjak, Marlena Plavšić, Sandra Pocrnić Mlakar, Sanda Puljiz, Tamara Sremec, Zoran Sušan, Dubravka Svilar Blažinić, Jandre Šarić, Zoran Šimić, Blaženka Škrinjar, Vladimir Takšić, Tena Velki, Elvira Vučković, Anita Vulić Prtorić, Mladen Trlek, Ljerka Tuđa Družinec, Mirjana Zečirević i Anica Zec.</p> <p>Savjet časopisa: Nada Anić, Gordana Buljan Flander, Jasminka Despot Lučanin, Slavka Galić, Dževdet Hadžiselimović, Ljiljana Kaliterna Lipovčan, Vladimir Kolesarić, Krunoslav Matešić, Želimir Pavlina, Zvezdan Penezić, Alessandra Pokrajac-Bulian, Majda Rijavec i Vladimir Takšić.</p> <p>Adresa uredništva: 10 000 ZAGREB Švarcova 20 tel. 01-2312-733 e-mail: hpd-cpa@net.hr</p> <p>Tisak: Željeznička tiskara d.o.o. ZAGREB, Petrinjska 87</p>	UVODNIK	2
	RAZGOVOR S RAZLOGOM: Prof.dr.sc. Gordana Buljan Flander	3 - 6
	Promjene u tijelima upravljanja HPD-om	6
	Prof. dr. Robert A. Roe, predsjednik EFPA-e: Impresioniran sam radom hrvatskih psihologa!	7 - 9
	Održan je skup: 20. DANI RAMIRA I ZORANA BUJASA	10 - 12
	4. TJEDAN PSIHOLOGIJE U HRVATSKOJ (14. - 20. veljače 2011.)	13 - 29
	OBLJETNICE: Devet desetljeća sustavnog razvitka hrvatske psihologijske znanosti i struke, 2. dio (Ž.Pavlina)	30 - 37
	IZ RADA DRUŠTAVA PSIHOLOGA (DP Istre; DP Osijek; DP Primorsko - goranske županije i DP Varaždin)	38 - 40
	IZ RADA STRUČNIH SEKCIJA HPD-a (Sekcija psihologa u medicini rada; Penološka sekcija; Sekcija za organizacijsku psihologiju; Sekcija za psihologiju obitelji, braka i partnerstva; Sekcija za profesionalno usmjeravanje i Sekcija za vojnu psihologiju)	41 - 44
	DOGAĐANJA: - MENTALNO ZDRAVLJE NA RADNOM MJESTU - stručni skup, Senj, 26. i 27. ožujka 2011. godine - Hrvatsko udruženje za bihevioralno - kognitivne terapije: Svečano otvoren novi prostor	45 - 47
	KOLUMNA KRUNOSLAVA MATEŠIĆA: O životu i radu Paje R. Radosavljevića	48 - 51
	MEĐUNARODNA AKTIVNOST HPD-a: - EFPA - Stalni odbor za nesreće i krize - EFPA - Stalni odbor za znanstvena pitanja	51 - 52
	HRVATSKI PSIHOLOZI U SVIJETU: Dr. sc. Danko Nikolić	53
	PSIHOTERAPIJSKI KUTAK: - DA! Terapijskom radu s djecom! Zašto? O terapiji igrom i njezinim učincima na dijete - O radu Poliklinike za zaštitu djece Grada Zagreba	54 - 59
	MIŠLJENJA I OSVRTI: - Što je „Tkanje života“ učinilo za psihologiju? - Psiholog u zajednici: analogno-digitalne perspektive	59 - 68
PORTRET: NE SAMO PSIHOLOGINJA... Gordana Kamenečki Puclin: Ljubav za popevku i „Viline“	69	
HRVATSKA PSIHOLOŠKA KOMORA: - Odluka o sadržaju psihologijske obrade vozača i kandidata za vozače - Popis posebno zaštićenih psihodijagnostičkih sredstava	70 - 76	
NAJAVE DOGAĐANJA: 19. godišnja konferencija hrvatskih psihologa - Osijek, 12.-15. listopada 2011. - Vrijeme sličnosti i razlika - izazovi psihologiji i psiholozima	77 - 80	

UVODNIK

Cijenjene kolegice i kolege,

Ovaj dvobroj Psihologa kasni! Mada smo ga planirali ranije završiti i početkom lipnja poslati našim vjernim čitateljima, nije išlo. A neke druge članke koje smo trebali obvezno uvrstiti u ovaj dvobroj stigli su nam tek početkom srpnja. Neke članke, na žalost, nismo niti mogli smjestiti u ovaj broj i pričekat će prosinac. Tako je to u novinarstvu – vrlo stresno!

Čekajući tako zaključenje ovog broja, stigla je i jedna lijepa vijest – postat ćemo 28. država, članica EU, i to 2013., u srpnju. Naravno, Europa nema alternative, to je već jasno i pticama na grani. A koliko je naša psihologijska struka od svojih početaka do danas bila zapadnoeuropske provenijencije, nitko ne dvoji. Pa prvi laboratorij za eksperimentalnu psihologiju imali smo nekoliko desetaka godina poslije Wundta, prva žena, Hrvatica, doktorica psihologije, **Elza Kučera** svoj doktorat je stekla 1910. godine, naša sveučilišta i studiji psihologije nastali su prema zapadnoeuropskim konceptima, konačno je i naš **Marko Marulić** (Splićanin) autor termina „psihologija“. Osobno se svemu ovome jako radujem. Doduše, nisam siguran koliko ćemo se obogatiti iz europskih fondova, povećati proizvodnju, smanjiti nezaposlenost, koliko će umirovljenici, radnici i seljaci živjeti bolje i sve ono ostalo. Ali jako vjerujem da će nas ulazak u Europsku zajednicu uputiti na važnost nekih zaboravljenih općih društvenih vrijednosti kao što su solidarnost, poštenje, briga za opće dobro, vjerujem u manje demagogije, lijeve i desne, vjerujem da će se cijeliti rad, siguran sam da ćemo poboljšati svekoliki status naše struke. Ulazimo među najrazvijenije zemlje u svijetu, a one nisu slučajno takve. I imat ćemo puno toga od njih za naučiti, a kao što rekoh, imamo im nešto i za doprinijeti. U EFPA-i smo već petnaestak godina, a lijepa vijest stigla je iz Europske federacije udruga studenata psihologije – zadarski student psihologije **Vedran Lešić** izabran je za novog predsjednika EFPSA-e. A europsku nagradu za poseban doprinos psihotraumatologiji dobio je profesor **Dean Ajduković**. Srdačno čestitamo uvaženim kolegama, opširnije prikaze donijet ćemo u sljedećem broju Psihologa.

I malo iz sadržaja ovog broja: pokušavamo kronološki pratiti događanja u našoj psihološkoj zajednici, zabilježiti različite ljude i događaje, nastojimo da nam ne promaknu neki bitni momenti, vjerujemo da će te čitajući ovo izdanje prepoznati o čemu govorim. Od razgovora s razlogom s uvaženom kolegicom, dr. **Gordanom Buljan Flander**, do razgovora s trenutačnim predsjednikom EFPA-e, dr. **Robertom Roeom**, zatim je tu detaljno izvješće s 4. Tjedna psihologije, izvješće s jubilarnih, 20. Dana Ramira i Zorana Bujasa, drugi nastavak priče o Psihologijskom laboratoriju iz pera prof. **Želimira Pavline**, kolumna **Krunoslava Matešića**, priče iz rada županijskih društava psihologa, stručnih sekcija HPD-a, psihoterapijski kutak, rubrika o međunarodnim aktivnostima, nastavak serije o hrvatskim psiholozima u svijetu, sadržaji iz Hrvatske psihološke komore i t.d. Vjerojatno su neka događanja i propuštena (ja znam za jedno), ali – ako se tekst ne dostavi, nemremo ga izmisliti, to naprosto ne bi bilo lijepo. Zato – šalžite tekstove, predložite i nove sadržaje, javite nam se.

Želimo vam ugodan ljetni odmor,

RAZGOVOR S RAZLOGOM: Prof.dr.sc. Gordana Buljan Flander

Svatko od nas trebao bi promisliti što on kao stručnjak može dati za struku sa svog radnog mjesta, svoje pozicije i iz svog područja djelovanja.

Žalosno je da u zdravstvu imamo status nezdravstvenih djelatnika, te da u nekim zdravstvenim ustanovama psiholog mora raditi na uputnicu za psihijatra, ili pregled psihologa služi samo kao "laboratorijska pretraga", tj. od nas se traži samo testiranje.

Naša strukovna udruženja trebaju puno više biti prisutna u javnosti, jer se dosad pokazalo da se adekvatnom suradnjom s medijima može utjecati i na značajne promjene u društvu.

Općenito, mislim da smo kao stručnjaci premalo povezani u angažmanu na promicanju struke i afirmaciji psihologa u javnosti.

1. Na početku ovog razgovora, čestitke za nagradu Grada Zagreba i nagradu „Snježana Biga Friganović“ koju Vam je dodijelila Hrvatska psihološka komora, ali i za Vaš nastup - predavanje u Ujedinjenim narodima, što je posebno odjeknulo u hrvatskoj psihološkoj javnosti. Kako je do toga došlo? Što ste zapravo radili na East Riveru?

Zahvaljujem za čestitke. U Ujedinjene narode sam pozvana da kao ekspert Vijeća Europe održim govor pod nazivom "Kako raditi s djecom žrtvama seksualnog zlostavljanja i nasilja: Primjer Poliklinike za zaštitu djece grada Zagreba iz Hrvatske". Tom prilikom se, na najvišoj svjetskoj razini, raspravljalo o međunarodnim standardima za sprječavanje seksualnog zlostavljanja djece. Do tog poziva je došlo nakon što sam na skupu Vijeća Europe u Rimu, krajem studenog 2010., kada je službeno započela kampanja protiv seksualnog iskorištavanja djece "Jedno od pet", kao pozvani predavač, održala predavanje "Koordinacija stručnjaka u rješavanju slučajeva spolnog zlostavljanja djece: prikaz dobre prakse iz Hrvatske". Tada su stručnjaci Vijeća Europe prepoznali način rada Poliklinike kao uspješan model rada s traumatiziranom djecom, kao i do-

bar primjer edukacije i koordinacije stručnjaka na svim razinama prevencije i intervencije, a to je na tragu upravo onoga što kampanja Vijeća Europe promiče. Zbog toga su smatrali da rad Poliklinike u Ujedinjenim narodima može biti predstavljen i drugim državama svijeta kao primjer dobre prakse, a uz to je Vijeće Europe odlučilo upravo u Zagrebu, 27. i 28. listopada 2011., održati regionalnu konferenciju "Zaustavimo spolno nasilje nad djecom – ratificiranje i implementiranje Konvencije Vijeća Europe o zaštiti djece od spolne eksploatacije i zlostavljanja." Tijekom drugog dana Konferencije njezini sudionici posjetiti će našu Polikliniku, gdje ćemo im prezentirati naš model rada sa zlostavljanim djecom. Naravno da je i za mene i za Polikliniku, a u krajnjoj liniji i za našu struku u Hrvatskoj, to velika čast i priznanje da, radeći na ovaj način, idemo dobrim putem.

2. Vaše nastojanje ali i sjajni rezultati na području problematike zlostavljanja i zanemari vanja djece poznati su svekolikoj javnosti. Zapravo, i Vaš profesionalni razvoj kreće iz Klinike za dječje bolesti u Klaićevoj u Zagrebu. Kako je zapravo započela i kako se razvijala Vaša sjajna karijera? Što Vas je potaklo na rad sa zlostavljanim djecom i što Vas i dalje nadahnjuje u Vašoj misiji?

I prije nego što sam upisala psihologiju znala sam da ću raditi s djecom. Imam sreću što mi se ta želja i ostvarila. Odmah nakon završenog fakulteta dobila sam priliku raditi u Klinici za dječje bolesti Zagreb, gdje je već postojala uvažena ekipa psihologa, od kojih sam mogla puno naučiti. U to doba psiholozi su imali daleko bolju poziciju u zdravstvu nego danas. Svi odjeli su nas konzultirali u vezi dijagnostike i terapije, bili smo uključeni u sistematske preglede predškolske djece, pa smo na vrijeme mogli otkriti rizičnu djecu i rizične obitelji, te ih uključiti u adekvatan tretman. Paralelno sam se uključila i u rad nevladinih udruga sa zlostavljanim ženama i djecom. Nikako nisam mogla prihvatiti tadašnju praksu da roditelj koji pretuče i ozlijedi svoje dijete, koje zbog toga bude hospitalizirano, može u bolnici potom potpisati otpust djeteta, vratiti dijete u isto okruženje i nastaviti ga zlostavljati, a bez ikakvih posljedica. Još manje sam mogla shvatiti i prihvatiti da seksualno zlostavljano dijete, mi stručnjaci, vraćamo u istu obitelj, istom zlostavljaču i da nemamo nikakvu profesionalnu moć, a često ni dovoljno volje niti znanja zaštititi to dijete. S puno takve djece sam se susretala u Skloništu za žene žrtve obiteljskog nasilja, a tijekom rata sam također imala značajan broj djece koja su traumatizirana, ne samo ratnim

zbivanjima, nego i fizičkim i seksualnim nasiljem u obitelji. Imala sam potrebu nešto učiniti za tu djecu, a istovremeno sam bila svjesna da o toj problematici nemam dovoljno znanja, a niti podrške u sustavu.

Opet sam imala sreću da sam 1995. godine, zbog angažmana u nevladinom sektoru, pozvana na edukaciju "Child abuse and neglect", koju su provodili najveći američki stručnjaci iz tog područja tijekom slijedećih sedam godina, do 2002. godine, za zemlje središnje i istočne Europe. Tijekom te edukacije sam, kao stipendist, imala priliku provesti i neko vrijeme na drugim klinikama u Americi koje se bave zaštitom zlostavljane djece. Iz svih tih iskustava je najprije proizašla ideja o osnivanju telefonske linije za zlostavljanu i zanemarenu djecu, pa sam 1997. godine pokrenula osnivanje udruge Hrabri telefon – telefon za zlostavljanu i zanemarenu djecu, koji postoji sad već 14 godina. Danas imamo 100 volontera i četiri zaposlena stručnjaka, a ja sam voditeljica znanstvenih i stručnih programa Hrabrog telefona. Kako smo kroz Hrabri telefon puno radili na podizanju javne svijesti i senzibilizaciji javnosti, surađujući s medijima kao partnerima u zaštiti djece, sve više zlostavljane djece se počelo javljati i tražiti pomoć, a broj stručnjaka, posebno psihologa, umjesto da sukladno tom podatku raste, je zapravo padao. Tako da sam se jedno vrijeme pitala jesmo li djeci donijeli više štete nego koristi, jer nakon što se povjere, npr. na policiji ili CZSS-u, mi odrasli ih opet "izdamo" jer ne postoji ustanova u kojoj će se s njima dalje raditi i koja će ih štiti.

Zato sam 2000. godine gradonačelniku grada Zagreba, g. **Milanu Bandiću** i pročelniku Gradskog ureda za zdravstvo dr. **Zvonimiru Šostaru** iznijela problem i predložila da Grad Zagreb preuzme brigu o toj djeci, jer mala udruga poput Hrabrog telefona to više ne može sama. Predložila sam sasvim novi model rada – projekt Poliklinike za zaštitu djece. U Gradu sam naišla na izuzetno razumijevanje i spremnost za taj projekt, pa je krajem 2002. godine naša Poliklinika počela s radom. Tada smo imali 22 djelatnika, a danas nas je 33, od toga nas je devet psihologa. Multidisciplinarni pristup koji mi promičemo je prepoznat i od Internacionalnog udruženja za prevenciju zlostavljanja i zanemari vanja djece (ISPCAN), pa smo 2008. godine dobili nagradu za najbolji multidisciplinarni tim u konkurenciji više od 180 zemalja.

4. Poliklinika za zaštitu djece grada Zagreba prva je takva ustanova u Hrvatskoj (širi prikaz rada Poliklinike donosimo u ovom broju Psihologa). Kakvi su planovi za dalje? Bilo je govora da će se i u drugim hrvatskim gradovima osnivati slične ustanove?

Bilo je takvih planova u Zadru i u Osijeku i u Dubrovniku i u Rijeci. Ne znam zbog čega ti planovi nisu ostvareni, no pretpostavljam da su problemi financijske prirode. Potreba je jasna – 50 % naših pacijenata dolazi izvan Zagreba. Toliko smo preopterećeni da djeca ponekad čekaju na pregled i tretman i po tri mjeseca, a zlostavljanje treba zaustaviti isti trenutak kad se dijete povjeri. Znači, malih pacijenata ima puno, a naša Poliklinika je za sad jedina u Hrvatskoj. S obzirom na broj pacijenata i stvarne potrebe, trebalo bi otvoriti ovakve ustanove u barem još tri grada u Hrvatskoj. Ali ja ne odlučujem o tome. Moje kolege iz Poliklinike i ja spremni smo svoj provjereni model rada ponuditi svima, biti im konzultanti i supervizori, no nažalost mi nemamo utjecaja na politiku, koja odlučuje kome će dati prioritet u raspodjeli državnog novca. Da ja odlučujem, naravno da bih uvijek dala prioritet onima koji se ne mogu zauzeti za sebe. Mi ćemo i dalje, osim dijagnostike i terapije zlostavljane i traumatizirane djece, raditi znanstvena istraživanja, publicirat ćemo znanstvene i stručne

radove, kao i priručnike za roditelje, djecu i stručnjake, posebno ćemo razvijati forenzičku djelatnost. Naime, puno surađujemo sa sudovima u vještačenju vjerodostojnosti dječjeg iskaza i roditeljske podobnosti u visoko-konfliktnim razvodima brakova. Što se tiče planova za razvoj Poliklinike, najvažnije nam je dobiti adekvatan i veći prostor jer broj djelatnika se povećao za jednu trećinu. I tu su zlostavljana djeca naišla na razumijevanje Grada Zagreba, dobili smo prostor bivše Hitne pomoći u Đorđićevoj ulici, koji sada preuređujemo.

5. Kako psihologinja s dugogodišnjim kliničkim iskustvom gleda na sadašnju poziciju struke u praksi? Imate li nekih konkretnih prijedloga?

Smatram da nam je startna pozicija generalno dobra. Imamo sjajnih kolega koji se trude i uspijevaju promovirati struku. Ali, kao i u svakom drugom području, pojedinci nikad ne mogu napraviti toliko koliko možemo svi zajedno. Čini mi se da se još nismo udružili na pravi način i da bi svatko od nas trebao promisliti što on kao stručnjak može dati za struku sa svog radnog mjesta, svoje pozicije i iz svog područja djelovanja. Žalosno je da u zdravstvu imamo status nezdravstvenih djelatnika, te da u nekim zdravstvenim ustanovama psiholog mora raditi na uputnicu za psihijatra, ili pregled psihologa služi samo kao "laboratorijska pretraga", tj. od nas se traži samo testiranje. Naša strukovna udruženja trebaju puno više biti prisutna u javnosti, jer se dosad pokazalo da se adekvatnom suradnjom s medijima može utjecati i na značajne promjene u društvu. Općenito mislim da smo kao stručnjaci premalo povezani u angažmanu na promicanju struke i afirmaciji psihologa u javnosti.

6. Ostaje li Vam pored ovoliko aktivnosti i obveza slobodnog vremena i kako ga provodite?

Naravno da mi ostane slobodnog vremena. Posvećujem ga kćerima i prijateljima, volim pročitati dobru knjigu, posjetiti zanimljivu izložbu. Volim što više vremena provesti u prirodi, brinuti o svom vrtu, otići s kćerima i prijateljima na planinarski izlet u Samoborsko gorje...

Zahvaljujemo za sudjelovanje u razgovoru, želimo Vam puno uspjeha u daljnjem radu!

Razgovarao: Josip Lopičić

Nagrada Grada Zagreba 2011. – prof. dr. sc. Gordana Buljan Flander

Prof. dr. sc. Gordana Buljan Flander dobitnica je ovogodišnje Nagrade Grada Zagreba za postignute rezultate u teorijskom, znanstvenom i praktičnom radu u promicanju psihosocijalne i zdravstvene zaštite djece Grada Zagreba i Hrvatske. Iza prof. dr. sc. Buljan Flander je 30 godina stručnog i znanstvenog rada na polju kliničke i zdravstvene dječje psihologije, pa ova nagrada koju je Grad Zagreb odlučio dodijeliti nije iznenađenje. Danas je ravnateljica Poliklinike za zaštitu djece grada Zagreba, voditeljica stručnih i znanstvenih programa nevladine udruge Hrabri telefon, stalni je sudski vještak za psihologiju (za zlostavljanu i traumatiziranu djecu) za područje Županijskog suda u Zagrebu, nositeljica je pet kolegija na studijima za psihologiju, te je osmislila i utemeljila i četiri sasvim nova kolegija u sustavu izobrazbe budućih stručnjaka psihologa, a koji se upravo odnose na psihosocijalnu zaštitu, promicanje prava i podršku djetetu. Autorica je niza znanstvenih i stručnih članaka, knjiga i priručnika, a osim znanstveno-spoznajnih doprinosa, koji su prepoznati u stručnoj javnosti, nije

manje važan ni njezin doprinos popularizaciji stručnih tema, pa je stoga i široj javnosti poznata kao autorica niza popularnih priručnika i publikacija, u kojima nudi odgovore na svakodnevna važna pitanja. Također, prof. dr. sc. Gordana Buljan Flander promiče i angažirano radi na ideji kako bi mediji trebali biti jedni od partnera stručnjacima u zaštiti djece, te i sama, nastupajući u svim vrstama medija, daje preporuke, izražava stručno mišljenje i zalaže se za prava djece. Važnost rada i postignuća koja je prof. dr. sc. Gordana Buljan Flander postigla, osim u našoj zemlji, prepoznati su i na međunarodnoj razini. 2008. godine multidisciplinarni tim Poliklinike za zaštitu djece grada Zagreba dobio je priznanje od strane Međunarodnog udruženja za prevenciju zlostavljanja i zanemarivanja djece (ISPCAN). Također, prof. dr. sc. Buljan Flander na poziv Vijeća Europe pozvana je da se priključi kampanji o zaustavljanju spolnog nasilja nad djecom, te da, kao primjer dobre prakse u radu sa seksualno zlostavljanom djecom, drugim državama svijeta prikaže model rada Poliklinike.

Promjene u tijelima upravljanja HPD-om

Društvo psihologa Istre - novi Upravni odbor

Društvo psihologa Istre na svojoj je 12. redovnoj godišnjoj skupštini održanoj 9. lipnja 2011. u Motovunu, izabralo Upravni odbor u sastavu:

Toni Erdfeld
Mladen Kosanović
Iva Milanović
Kristina Pauro
Marlena Plavšić
Vesna Rusijan Ljuština
Ladislav Trošt
Meri Višić
Marina Župan

Sastav Upravnog odbora čini 7 članova i članica iz prethodnog mandata te dvoje novih.

Predsjednik/ca, zamjenik/ca, tajnik/ca i rizničar/ka se, prema statutu, biraju na prvoj sjednici Upravnog odbora.

Nadzorni odbor ostaje u istom sastavu i dalje:

Davor Apostolovski
Dževdet Hadžiselimović
Cvjetko Vretenar

**Pridružite nam se –
 učlanite se u Hrvatsko psihološko društvo,
 obnovite članarinu za 2011. godinu!**

Informacije o učlanjenju:

www.psihologija.hr

Prof. dr. Robert A. Roe, predsjednik EFPA-e: Impresioniran sam radom hrvatskih psihologa!

Robert A. Roe je predsjednik Europske federacije psiholoških društava (EFPA). Svojoj fascinantnoj biografiji dodao je ovu poziciju prije dvije godine, u Oslu na Skupštini Federacije. Sada se nalazi na polovini svojeg predsjedničkog mandata, a za čitatelje Psihologa govori o svom profesionalnom iskustvu te o svojoj viziji psihologije kao profesije u Europi, EFPA-i i EuroPsy Certifikatu. Iako je bio plenarni predavač na prošloj godišnjoj konferenciji hrvatskih psihologa, ovaj smo razgovor vodili nakon konferencije, između dviju sjednica Izvršnog odbora EFPA-e.

Koliko dugo ste psiholog?

Više od četrdeset godina. Studij psihologije, koji je onda trajao sedam godina, završio sam na Sveučilištu u Amsterdamu 1969. godine. Nakon toga sam prošao vježbenički staž, za koji se ne sjećam je li trajao godinu ili dvije, da bih po njegovom završetku postao punopravni član NIP-a, Nizozemskog psihološkog društva čime se u Nizozemskoj postaje samostalni psiholog.

Što je Vaša specijalnost?

Specijalizirao sam psihologiju rada i organizacijsku psihologiju. Kao i mnoge kolege u ovom području, počeo sam s profesionalnom procje-

nom i selekcijom. Nakon toga sam se orijentirao na područje psihologije rada, baveći se radnim opterećenjem, izvedbom, oblikovanjem radnog mjesta i interakcijom računala i radnika. Potom sam se bavio rukovođenjem, organizacijskom kulturom i organizacijskom promjenom. Vjerujem da sam u svom radu pokrio sva područja psihologije rada i organizacijske psihologije.

Smatrate li se više znanstvenikom ili psihologom - praktičarom?

Oboje. Radio sam kao znanstvenik i predavač na pet različitih sveučilišta u Nizozemskoj i napisao mnoštvo znanstvenih radova i publikacija. Trenutno predajem na jednom sveučilištu izvan Nizozemske i još uvijek radim na istraživanjima. Istovremeno sam se bavio, i još uvijek se bavim i primijenjenom psihologijom. Uz svoje akademske obaveze, posljednjih trideset godina radio sam kao konzultant.

Kako ste se uključili u europsku psihološku arenu?

Početak osamdesetih, prekograničnom suradnjom nizozemskih, britanskih, flamanskih i njemačkih psihologa iz područja psihologije rada i organizacijske psihologije. Organizirali smo bilateralne konferencije, a potom i zajedničku konferenciju – I. Europsku konferenciju psihologije rada i organizacijske psihologije u Nijmegenu, 1983. godine. Kao predsjednik Konferencije, uvidio sam važnost prekogranične suradnje. To je za mene predstavljalo jednosmjernu ulicu nakon koje su uslijedili brojni susreti i tematski sastanci, aktivni angažman u mnogim tijelima, zatim sam postao predsjednik Europske udruge za psihologiju rada i organizacijsku psihologiju (EAWOP), uključio sam se u zajedničke istraživačke projekte, sudjelovao sam u radu Europske federacije psiholoških društava (EFPA), zatim u EuroPsy Certifikatu itd. Moram ovdje dodati da jako vjerujem u Europu. Možda zato što sam rođen na kraju Drugog svjetskog rata; uvidjevši svo ludilo nacionalizma, ali i golemu snagu su-

radnje, vjerujem da je Europa naša nada i sudbina.

Prema Vašem mišljenju, što su najveći izazovi za EFPA-u u godinama pred nama?

Prvo, jačanje psihologije kao profesije u Europi. Naša je profesija mlada u odnosu na recimo, liječničku ili odvjetničku, i moramo uložiti mnogo napora za njen budući razvoj. Za EFPA-u to znači sljedeće: garancija osnovne razine kvalificiranosti, unaprjeđenje našeg imidža u javnosti i definiranje naše pozicije u odnosu na ostale profesije. Važno je da psihološku struku javnosti prezentiramo kao struku koja ima širinu i ne uključuje samo zdravlje i liječenje, već ju treba promatrati u multidisciplinarnom kontekstu. Naravno, EuroPsy – Europski psihološki certifikat igra ključnu ulogu u tome: EuroPsy će nam pomoći u boljem razumijevanju i uvažavanju naše profesije. Drugo, bolje povezivanje s političkim okruženjem, posebno s Europskom komisijom. Psihologija može puno doprinijeti Europi i puno dobiti od toga, ali jedino uz dobro povezivanje s Europskom komisijom, Europskim parlamentom, Vijećem Europe i sličnim institucijama. Činjenica da EFPA ima svoj ured u Bruselu je očita prednost, no ono što još treba napraviti je stvoriti EFPA-u kao djelotvornu lobističku organizaciju. Treće, rad na unutarnjoj organizaciji Federacije. EFPA je ostvarila svoju funkciju iz prošlosti, ali treba biti restrukturirana kako bi odgovarala zahtjevima današnjice. EFPA može napraviti puno na, recimo, osiguranju individualne pomoći psiholozima, boljoj suradnji sa svojim članicama i biti aktivnija na europskoj razini. Za ovo treba modernu organizaciju s jasnom strukturom odbora, bržom i pouzdanijom komunikacijom, efikasnom koordinacijom i, naravno, dobro ekipiranim Uredom.

Što biste željeli postići kao predsjednik EFPA-e?

Želio bih vidjeti promjene u ova tri smjera iz prethodnog pitanja. Za promjene je potrebno jako puno rada, za promjene na europskoj razini treba puno vremena, no vjerujem da će se dosta toga napraviti za vrijeme mog mandata. Konkretno: implementacija i funkcioniranje EuroPsy Certifikata, poboljšanje EFPA - EU suradnje i razvoj vizije, misije i strategije zajedno s reorganizacijom Federacije, uključujući i Ured EFPA-e u Bruselu. Želim vidjeti EFPA-u kao organizaciju koja se bori za istaknuto mjesto za psihologiju u Europi, što znači stavljanje naglaska na ono što psihologija može ponuditi društvu (dakle, orijentirati se više na "davanje", nego na "dobi-

vanje"), jačanje suradnje s drugim strukama kako bi u konačnici bili što aktivniji i bolji. Ključna riječ za mene je "tranzicija", što znači da na kraju mog mandata trebamo vidjeti da se EFPA kreće u pravom smjeru, i to treba biti važnije od onog što će konkretno biti realizirano u trenutku završetka mog mandata.

Kako vidite razvoj EuroPsy Certifikata u idućih pet godina?

Vidim njegov razvoj i primjenu u najmanje pola europskih zemalja – članica EFPA-e s rastućim brojem psihologa svih generacija koji će zatražiti registraciju. EuroPsy će dodatnim, specijalističkim certifikatom obuhvatiti i neka područja, počevši s psihoterapijom i psihologijom rada i organizacijskom psihologijom. Nakon toga bi mogao uslijediti i specijalistički certifikat za psihološkijske mjerne instrumente. Kroz godine razvoja EuroPsy će donijeti i brojne promjene. Očekujem da će omogućiti prepoznavanje psihologa koji u svojoj struci žele raditi u nekoj drugoj zemlji. Mjerodavna tijela u raznim zemljama će otkriti da mogu uštedjeti puno posla pouzdajući se u EuroPsy. To će također donijeti i promjene za javnost i poslodavce: kroz EuroPsy Registar moći će pronaći psihologe i provjeriti njihove kvalifikacije. Ovo će biti neposredan dodir i s psihoterapijom gdje je zaštita klijenata jako osjetljivo pitanje.

Koje su glavne prepreke koje će EuroPsy morati prevladati?

EuroPsy je objektivna potreba koja se mora dogoditi i dogodit će se. To je samo pitanje vremena i upornosti, s obzirom na sporost europskih procesa. Glavna prepreka je EU Qualifications Directive koja ide protiv priznavanja kvalifikacija akademskih zvanja – mislim na profesije koje zahtijevaju integrirani prvostupnički i magistarski studij. Direktiva stavlja mobilnost iznad kvalitete i profesionalne etike. No Direktiva se revidira, i zajedno s drugim akademskim zanimanjima možda ćemo biti u mogućnosti predložiti promjenu u zahtjevima za mobilnost. Druga prepreka je ta što je u implementaciju EuroPsy Certifikata potrebno uložiti i napore i novac, što može dovesti do toga da neki nerado sudjeluju u primjeni Certifikata. Ali ja očekujem da će to nestati nakon što prednosti EuroPsy Certifikata postanu očitije.

Koji je pravi značaj EuroPsy Certifikata?

EuroPsy služi poboljšanju obrazovanja psihologa, promicanju kontinuiranog profesionalnog

razvoja, promicanju i boljem provođenju profesionalne etike i tako dalje. Ovi ciljevi dugoročno su bitni za psihologiju u cjelini. Izgradnja profesionalnog identiteta je također važna. Psiholozi će shvatiti da EuroPsy nije samo putovnica za putovanje kroz psihologiju, nego i znak pripadanja zajednici europskih psihologa i obaveza primjene načela dobre psihološke prakse. S vremenom se pojavljuju i nova pitanja koja se moraju riješiti, kao što je podudarnost između Bolonjskog obrazovnog sustava i naše profesionalne kvalifikacije i priznavanje kvalifikacija temeljenih na praksi. Opet naglašavam, ono što je važno je proces promjena u cjelini i napredak koji smo napravili. Uvjeren sam da se krećemo u pravom smjeru.

Sudjelovali ste na posljednjoj konferenciji hrvatskih psihologa – osim ovog, kakvo iskustvo imate s hrvatskim psiholozima?

Psihologija u Hrvatskoj ima dugu tradiciju i dobru reputaciju. Kroz moju karijeru sam se susretao s mnogo hrvatskih psihologa i impresioniran sam njihovim radom. Nadam se da će naše

hrvatske kolege podržati promjene u EFPA-i na kojima radimo i da su spremni odigrati aktivnu ulogu u novoj strukturi EFPA-e koju trenutno razvijamo.

Za kraj, imate li poruku za čitatelje Psihologa?

Vjerujem u Europu, potencijal psihologije i u snagu suradnje. Djelujući zajedno - međusobno, ali i s drugim strukama - možemo stvarno uspjeti. Mislim da imamo dobro polazište. EFPA je napravila izvanredan posao u prošlosti, zahvaljujući naporima prethodnih predsjednika, članova izvršnih odbora, i svih onih koji su bili aktivni u svojim odborima. Mi ćemo nastaviti njihov rad, i promovirajući psihologiju kao znanost i struku – pobrinuti se da svoj potencijal pretvorimo u stvarne koristi za ljude i društvo. To je nešto čemu svi europski psiholozi mogu doprinijeti.

Razgovarao: Hrvoje Gligora

Fotografija: Robert A. Roe za govornicom na 18. konferenciji psihologa u Opatiji 2010.

Održan je skup: 20. DANI RAMIRA I ZORANA BUJASA

Naslovnica Psihologa:

Na svečanom otvorenju skupa 20. Dani Ramira i Zorana Bujasa dodijeljene su tradicionalne nagrade Hrvatskog psihološkog društva. Nagrade za životno djelo dobili su **prof. dr. sc. Vladimir Kolesarić**, **mr. sc. Nada Anić** i **dr. sc. Želimir Pavlina**.

Jubilarni međunarodni znanstveno - stručni skup 20. dani Ramira i Zorana Bujasa (DRZB), koji je od 7. do 9. travnja 2011. održan na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, od jednodnevnog znanstvenog psihologijskog kolokvija, prvi put održanog prije 40 godina u jednoj dvorani, prerastao je u međunarodni trodnevni skup s paralelnim programom u šest dvorana na kojem je izloženo preko 200 radova uz sudjelovanja uglednih europskih i američkih kolegica i kolega. Pored Hrvatske, sudjelovali su kolege iz drugih zemalja: Austrije, Bosne i Hercegovine, Italije, Makedonije, Slovenije, Srbije i Rusije. Organizator ovog najstarijeg psihologijskog znanstvenog skupa u Hrvatskoj je Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, a suorganizator Hrvatsko psihološko društvo.

Prva tiskana obavijest je poslana putem HPD-a u listopadu 2010, a distribuirana je i na drugim skupovima na koje dolaze psiholozi. Vizualni identitet 20. DRZB izradio je **Bojan Kanižaj**, a primijenjen je na svim tiskanim materijalima: programu, knjizi sažetaka, mapi i plakatu. Za studente koji su pomagali na skupu tiskane su majice s logom. Radovi su prijavljivani isključivo *on-line*. Programski odbor je recenzirao pristigle radove, a nekoliko prijavljenih radova nije uvršteno u program skupa. U program je uvršten ukupno 231 rad: 129 usmenih priopćenja, 6 simpozija s 39 radova i 63 poster prikaza. Knjigu sažetaka (282 stranice) uredile su **Dinka Čorkalo Biruški** i **Tena Vukasović**. Knjiga sažetaka izloženih radova, informacije o skupu i galerija slika dostupna je na poveznici: <http://psihologija.ffzg.hr/drzb2011>. U *on-line*

knjizi sažetaka objavljeni su samo sažeci radova koji su bili izloženi na skupu. Prijavlivanje za skup je organizirano *on-line* za što je **Marijana Glavica** napravila poseban program. Sudionici su plaćali kotizaciju, a članovi Hrvatskog psihološkog društva su imali popust. Kotizacija je uključivala pristup svim aktivnostima, materijale, osvježnja u pauzama, domjenak dobrodošlice i zajedničku večeru.

Pozvana predavanja su održale prof. dr. **Christina Maslach**, vodeći svjetski autoritet u području sprečavanja sagorijevanja na poslu i autorica najraširenijeg instrumenta za procjenu sagorijevanja (*Maslach Burnout Inventory – MBI*) koja je govorila o strategijama prevladavanja izvora profesionalnog stresa, prof. dr. **Alessandra Pokrajac Bulian** o psihološkim aspektima poremećaja hranjenja i iluziji vitkosti i prof. dr. **Meri Tadinac** o pogledu iz perspektive evolucijske psihologije na biranje kratkoročnih i dugoročnih partnera u vezama.

Održano je šest pozvanih tematskih simpozija: *5th Psychometric symposium in honour of Professor Alija Kulenović* (voditeljica **Vesna Buško**), *Klinička psihologija u Hrvatskoj, Sloveniji i Srbiji – aktualna istraživanja* (voditeljica **Nataša Jokić Begić**), *Psihologija sporta: teorijski i praktični aspekti* (voditeljica **Renata Barić**), *Metodološki i etički aspekti međunarodnih istraživanja nasilja nad djecom* (voditeljica **Marina Ajduković**), *Učenje i poučavanje matematike i prirodoslovlja* (voditeljica **Iris Marušić**) i *Novi testovi*

kognitivnih sposobnosti i njihova psihometrijska validacija (voditelj: **Damir Ljubotina**).

Pored toga održana su dva okrugla stola: *Akademsko poučavanje kliničke psihologije* (voditeljica Nataša Jokić Begić) i *Psihološki testovi i testiranje – gdje jesmo i kako dalje* (voditelj: **Krunoslav Matešić**). Predstavljena je i knjižica s izvještajem 20. ljetne psihologijske škole *Ličnost i glazbene preferencije* (voditeljica **Ana Butković**).

Na svečanom otvorenju skupa dodijeljene su tradicionalne nagrade Hrvatskog psihološkog društva. Nagrade za životno djelo dobili su prof. dr. sc. **Vladimir Kolesarić**, mr. sc. **Nada Anić** i dr. sc. **Želimir Pavlina**, psihologijsku nagradu "Zoran Bujas" za osobito vrijednu psihologijsku knjigu dobili su dr. sc. Krunoslav Matešić, dr. sc. Alessandra Pokrajac Bulian i dr. sc. **Mladenka Tkalčić**. Bujasovu zlatnu značku za osobito vrijedan diplomski rad dobili su studenti psihologije – **Kosta Bovan**, **Nina Grabar**, **Vanja Grš-**

ković, **Anja Kovač**, **Lucija Mičić**, **Ivana Mihalj**, **Šarlota Šajina** i **Maja Šerić**.

Pored znanstvenog dijela, program Dana sastojao se i od neformalnih društvenih aktivnosti. Nakon svečanosti otvaranja skupa, održan je domjenak dobrodošlice u predvorju knjižnice Filozofskog fakulteta. Drugog dana skupa održana je zajednička večera uz glazbu za sudionike u restoranu *K pivovari*.

Održavanje skupa financijski i materijalno su podržali Pliva Hrvatska d.o.o., Zaklada Hrvatske Akademije znanosti i umjetnosti, Školska knjiga d.d., Coca Cola Beverages Hrvatska d.d., Alinea d.o.o., Naklada Slap, Nestle Adriatic d.o.o., Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Turistička zajednica grada Zagreba. Izdavačke kuće Naklada Slap, Alinea i Školska knjiga su za vrijeme održavanja skupa imale prodajnu izložbu knjiga iz psihologije i srodnih područja, uz poseban popust.

Željko Jerneić, Dean Ajduković i Aleksa Bjeliš

Posebno valja istaknuti važan doprinos studentica i studenata Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu koji su svojim angažmanom u velikoj mjeri pridonijeli pripremi i odličnom odvijanju svih aktivnosti. U organizaciji skupa sudjelovalo je 22 studenata i studentica.

Programsko - organizacijski odbor 20. dana činili su **Dean Ajduković** (predsjednik), Dinka Čorkalo Biruški, **Željka Kamenov**, **Josip Lopizić** (HPD), Damir Ljubotina, Marijana Glavica, **Aleksandra Huić**, **Tanja Jurin**, **Ajana Löw**, **Koraljka Modić Stanke**, **Maja Parmač Kovačić**, **Nina Pavlin - Bernadić**, **Blaž Rebernjak**,

Veseljka Rebić, Daria Rovan, Svjetlana Salkičević, Maša Tonković i Tena Vukasović.

Odmah nakon završetka Dana, u subotu 7. 4. 2011. u 15 sati započeo je prvi *Psihofest*, jedinstvena manifestacija približavanja psihologije javnosti za koju je najzaslužnija Veseljka Rebić. U njemu je sudjelovao velik broj nastavnika i studenata Odsjeka za psihologiju, a procjenjuje se da je *Psihofest*, čiji je program trajao do 22 sata, posjetilo nekoliko stotina posjetilaca.

Prema mišljenju mnogih sudionika, ovogodišnji Dani Ramira i Zorana Bujasa bili su jedan od najuspješnijih skupova do sada, kako po kvaliteti i opsegu programa, tako i u pogledu atmosfere i organizacije.

Dean Ajduković

Fotografije na unutarnjoj omotnici Psihologa:

Studenti psihologije, dobitnici Bujasove zlatne značke za osobito vrijedan diplomski rad

Krunoslav Matešić i Alessandra Pokrajac Bulian

Dean Ajduković i Christina Maslach

Vladimir Kolesarić i Želimir Pavlina

Maja Mamula i Josip Lopižić

Teuta Barušić

4. TJEDAN PSIHOLOGIJE U HRVATSKOJ 14. – 20. veljače 2011. godine

Još jedan, 4. po redu, nacionalni Tjedan psihologije održan je diljem Hrvatske od 14. do 20. veljače 2011. godine. Prema podacima koji su nam svakodnevno dostavljani, ovogodišnji Tjedan nadmašio je prethodni, imali smo još više sudionika, događanja, uključenih pojedinaца, udruga i institucija koji su pokušali što snažnije i kvalitetnije predstaviti psihologiju i psihologijsku struku u zajednici. U 59 gradova i mjesta diljem Hrvatske organizirano je i održano 297 različitih događanja u kojima je sudjelovalo 254 kolegica i kolega psihologa, a pridružili su nam se i predstavnici drugih struka koji podupiru ovu akciju. Održane su radionice, prikazani filmovi i video-isječci, održane tribine, rasprave, predavanja, predstavljanja i podjele letaka s različitim korisnim porukama sudionicima, podjele edukativnih materijala, predstavljanja knjiga, sastanci stručnih sekcija HPD-a, edukacije, okrugli stolovi, dani otvorenih vrata različitih savjetovališta, privatnih poliklinika, nakladnika knjiga, ambulanta psihologa, priređene su izložbe knjiga, priručnika, učeničkih likovnih radova, plakata, fotografija, aktivirana su telefonska savjetovanja za djecu i odrasle, savjetovanja za izbor zanimanja i sl. Kao nove oblike prezentacije struke, u 4. tjednu smo imali i predstavljanje interaktivnih računalnih programa, predstavljanje rezultata istraživanja, organizirane su škole za roditelje, psihološki web - kutak, „kave u savjetovalištu“... Mediji su bili prepuni psihologa i psihologije, o nama se pisalo u tisku, uz sudjelovanja kolegica i kolega govorilo se na televiziji, radiju, internetskim portalima te, po prvi put i na Facebooku. Aktivnosti Tjedna održane su u Bjelovaru, Buzetu, Crikvenici, Čakovcu, Daruvaru, Dubrovniku, Dugoj Resi, Dugom Selu, Đuđevcu, Glini, Hrvatskoj Kostajnici, Kanfanaru, Karlovcu, Kaštel Sućurcu, Koprivnici, Korčuli, Kraljevici, Krapini, Križevcima, Krku, Kutini, Labinu, Lekeniku, Marčani, Novoj Gradiški, Novskoj, Ogulinu, Orebiću, Oriovcu, Osijeku, Pakracu, Pazinu, Petrinji, Petrovskom, Pitomači, Pleternici, Popovači, Poreču, Potpićanu, Požegi, Pribislavcu, Pulji, Rabu, Rijeci, Rovinju, Sesvetama, Sisku, Slatini, Slavonskom Brodu, Splitu, Svetoj Heleni, Varaždinu, Velikoj Gorici, Velikom Trgovišću, Virovitici, Vodnjanu, Zaboku, Zadru i Zagrebu. Kao aktivni sudionici sudjelovali su (prema podacima dostavljenima u HPD): Neala Ambrosi Randić, Katja Antić, Josipa Antunović, Vesna

Auer Gregor, Marinela Baboselac Marić, Jasenka Barković, Berta Bacinger Klobučarić, Ivana Bačić, Snježana Baksa, Barbara Balaško, Marija Bamber, Slavica Ban, Renata Barić, Teuta Barušić, Ljiljana Bastaić, Vilma Bednar, Đurđica Bender Masle, Anamarija Bertić, Blanka Bilić, Tanja Bitanga, Mirna Bjelić, Anita Blajer, Danijela Bonassin, Tea Botica, Tončica Božić, Ines Brajković, Andreja Bratinščak Baranašić, Ljiljana Bubnić, Rebeka Bulat, Gordana

Buljan Flander, Maša Burić Tudić, Ljerka Burzić, Renata Coha, Martina Cikač, Sanja Crnković, Jasna Cvetković Lay, Sandra Čanić, Milan Čapalija, Brankica Čavuzić, Željka Čolović Rodik, Lenka Ćurlin, Tanja Dejanović Šagadin, Mira Delač, Marija Hegeduš Jungvirth, Nina Hrenić, Jadranka Delač Hrupelj, Dijana Dešković, Mirjana Dobrić, Silvija Dugorepec, Ljubica Duspara, Anita Đipalo, Toni Erdfeld, Ivica Fabris, Ivana Farkaš, Tatjana Farkaš Radočaj, Ruža Fosin, Dijana Frančesević, Sanja Franković, Bernardica Franjić Nađ, Mirta Freisman Čobanov, Tihana Frković, Klara Galant Ardelić, Ivica Gašljević, Dragana Gašparović, Tatjana Gjurković, Tamara Glad, Renata Glavica, Eleonora Glavina, Renata Gucek, Snježana Fridrih Šimić, Dubravka Glavinić, Višnja Gorički Lovrenčić, Armin Hadžić, Nikica Hamer Vidmar, Maja Hatvalić, Koraljka Hausnet Lasović, Tamara Hubeny Lučev, Ester Jadreško, Sanja Jagarić Nola, Renata Jakić, Kamea Jaman Čuveljak, Mariza Javor, Jasminka Jelčić, Sanja Jergović Lesić, Vesna Jerković, Bruno Jerončić, Sanja Ježić, Javorka Jokić, Nadica Jokić, Nataša Jokić Begić, Slobodan Jović, Biserka Jureša, Ivana Jurić, Nanda Kalafatović, Igor Kardum, Ana Karlović, Nada Kegalj, Marina Kereša, Lilia Kiš Glavaš, Nikica Kličan, Ines Knežević, Staša Knežević, Melita Kodba, Vladimir Kolesarić, Dušanka Kosanović, Tihana Kosi, Emilija Koščak, Igor Kovač, Petar Kraljević, Valerija Kramar Mihalić, Mirjana Krizmanić, Rosanda Krstinić Guščić, Marija Krznarić, Vera Kufner, Mirjana Laginja, Blaženka Leib, Zvonimira Lojen, Josip Lopižić, Ljubica Lovreković, Martin Lovretić, Nevenka Lovrić, Anđela Lukač, Ljiljana Lukačević, Branka Lukić Cesarik, Marijana Mačković, Ljiljana Main, Martina Majić, Nataša Major, Melita Majurec, Lana Maljković, Kristina Manestar, Ksenija Marenić Zoričić, Kristina Marković, Natalija Marković, Biserka Matešić, Krunoslav Matešić, Krunoslav Matešić, ml., Marija

Matičević, Goranka Matić Šarić, Iva Matijašić, Pavica Matijević, Karmen Matković, Ljiljana Matošević, Sandra Matošina Borbaš, Sanja Mazor, Sabina Mijatović, Marija Milković, Ljiljana Mikuš, Mirjana Miljević, Bojan Miljković, Dubravka Miljković, Mirjana Mozer, Sylwia Nasilowska Blažok, Romana Nićiforović Kliček, Darko Novalić, Vesna Orač, Jadranka Orehovec, Marija Palfi Baranjak, Zdenka Pantić, Marina Pavić, Milena Pavlović, Jasna Per Kožnjak, Mira Petek Trajanov, Jasna Plantak, Marlena Plavšić, Ljubica Pohajda, Alessandra Pokrajac Bulian, Jelena Predragović, Jasenka Pregrad, Anita Prizmić, Snježana Prkić, Branka Pukl, Sanda Puljiz, Jadranka Puzak, Dijana Rac, Vedrana Radić Brajnov, Sandra Raguž, Božica Raguž Staničić, Ksenija Rissi, Tanja Rizner, Tanja Rončević, Marija Roth, Stanka Rušec, Valentina Ružić, Elizabeta Sabljčić, Jasminka Sabol Mužinić, Suada Salčić, Ana Sambolek, Anita Savić, Dina Sinković, Silvia Sokal Gojavić, Mira Soldić, Branka Staničić Kuparić, Nataša Stefanovski, Sanja Subotić, Petra Sulić, Suzana Svalina Balaš, Franjo Šaban, Nada Šalinović, Jasmina Šandor, Jandre Šarić, Monika Šego, Martina Šendula Pavelić, Ida Šimunović, Aneta Škreblin, Blažica Škrinjar, Jasna Špoljarić, Draženka Topolnjak Pavišić, Boris Tot, Ljerka Tuđa Družinec, Vesna Tušek, Mirjana Ugarković, Barica Urh, Ljubica Uvodić Vranić, Snježana Večerić, Violeta Vidaček Hainš, Adriana Višić Jevtić, Mirela Vlašić, Jelena Vrsaljko, Elvira Vučković, Ivana Vugrek, Ksenija Vujanović Juras, Žaklina Vukić, Anita Vulić Prtorić, Ana Zdjelarević, Jadranka Zlošilo, Greta Znika, Đeni Zuliani, Stanka Žaja, Ljiljana Žanetić, Iva Žegura, Magdalena Živković, Dunja Župan i Ankica Žužić. Dakle, preko 250 kolegica i

kolega, psihologa i psihologinja, ali i pridruženih članova drugih struka, učitelja, nastavnika, pedagoga, liječnika, socijalnih radnika, edukatora - rehabilitatora, odgajatelja, logopeda, likovnih umjetnika, pravnika i aktivista nevladinih udruga.

Posebno treba istaknuti pokretanje Alumni kluba riječkih psihologa (o čemu u ovom broju donosimo širi prikaz) te predstavljanje osam knjiga i priručnika – S.Ban, S.Raguž i A.Prizmić: Razvoj djeteta od rođenja do 3. godine života, A.Pokrajac Bulian: Pretilost – spremnost za promjenu načina života, G.Buljan Flander: Moji roditelji se razvode, J.Cvetković Lay: Kad bi se njih pitalo – priče iz radionica za darovitu djecu, J.Cvetković Lay: Pogrešne i dvojne dijagnoze darovite djece i odraslih, T.Erdfeld, K.Galant Ardelić, M.Plavšić, M.Krizmanić: Tkanje života, M.Rijavec, D.Miljković: Pozitivna disciplina u razredu i Lj.Uvodić Vranić: Avantura osobne promjene. Nakladničke kuće – Naklada Slap, IEP i Profil – osigurale su posebne popuste na svoja izdanja.

Hrvatsko psihološko društvo zahvaljuje svim aktivnim sudionicima 4. tjedna psihologije, predstavnicima tiskanih i elektronskih medija, nakladničkih kuća te svima koji su tijekom Tjedna otvorili svoje prostore, ponudili dvorane, učionice, izloge te ih darivali sudionicima Tjedna kao i svim građanima koji su pratili događanja diljem Lijepe Naše.

U nastavku donosimo i posebna izvješća koja su dostavili pojedinci, sekcije HPD-a i županijska društva psihologa.

Josip Lopizić

Brodsko – posavska županija

Upravo održani, 4. tjedan psihologije po prvi puta je u ovako raznovrsnom i bogatom sadržaju obilježen i u Brodsko - posavskoj županiji, u organizaciji Društva psihologa Brodsko - posavske županije. Aktivnosti koje su ga pratile odvijale su se istovremeno u Slavonskom Brodu i Novoj Gradišci.

Tjedan je započeo radionicom kolegice **Javorke Jokić** „Spolna ponašanja adolescenata“. U Novoj Gradišci, prvi dan Tjedna su također obilježile radionice koje su se tokom cijelog tjedna provodile u Gimnaziji Nova Gradiška pod vodstvom kolegice **Koraljke Hausnet Lasović** na temu „Bullying - kako ga prepoznati i što činiti“ i „Prevenција nasilja u mladenačkim vezama“. Kolegica **Josipa Antunović** u Industrijsko - obrtničkoj školi u Slavonskom Brodu održala je radionicu

„Slika o sebi“, a u Poljoprivrednoj školi kolegica **Tea Botica** raspravljala je s učenicima trećih razreda o zaljublivanju i vezama kroz radionice „Kako ostvariti kvalitetnu vezu?“

U sklopu ambulante psihologa u Općoj bolnici „Dr. Josip Benčević“, kolegica **Renata Coha** na jedno je popodne organizirala savjetovalište za adolescente, dok je kolegica **Ljiljana Lukačević** iz Nove Gradiške, tijekom cijelog tjedna vodila anonimno savjetovanje mladih putem interneta. Kolegica **Anita Blajer** održala je radionicu „O razvoju karijere“, kao i savjetovanje o izboru zanimanja koje je bilo otvoreno tijekom cijelog tjedna putem interaktivnog računalnog programa „Moj izbor“.

U obilježavanje 4. tjedna psihologije uključili su se i lokalni mediji koji su uoči i tijekom samog Tjedna izvještavali o njegovom bogatom sadržaju. Tako su četiri slavonsko - brodska web - portala prenijela vijesti o održavanju i sadržajima 4. tjedna psihologije. O ciljevima organiziranja Tjedna, demistificiranju struke i načinima na koje psiholozi mogu doprinijeti kvaliteti života pojedinca i zajednice govorilo se u polusatnoj dnevnoj emisiji posvećenoj Tjednu na SBTV-u u kojoj je gostovala predsjednica DP Brodsko - posavske županije **Marija Matičević**. U istoimenoj emisiji svakodnevno su najavljivana događanja Tjedna psihologije.

Edukativan i poučan dokumentarni film "Djeca potrošači - komercijalizacija djetinjstva" otvorio je mnoga pitanja o etici dječje propagande.

Lokalni tjednik „Posavska Hrvatska“ objavio je razgovor s predsjednicom DP BPŽ-a o događajima koji će se odvijati u Tjednu psihologije te je nakon Tjedna donio pregled i izvješće o njima. O ciljevima organiziranja Tjedna također se govorilo u posebnim priložima na Radio Slavoniji, Radio Brodu i Radio Novoj Gradišci. Projekciju filma „Djeca potrošači – komercijalizacija djetinjstva“ organizirala je Marija Matičević u Osnovnoj školi „Dragutin Tadijanović“ nakon čega je održana i kratka rasprava sa sudionicima te su komentirana osobna iskustva i stavovi o dječjoj propagandi. SBTV donijela je u večernjem Dnevniku i prilog o ovom događaju kao i o savjetovanju za roditelje u Poliklinici „Zlatni Cekin“

koje je tijekom cijelog Tjedna organizirala kolegica **Vesna Jerković**.

U raznovrsnom sadržaju Tjedna kao promocija struke našli su se i edukativni panoji koje su u svojim školama izradile Koraljka Hausnet Lasović – „Psihologija ljubavi i prijateljstva“ u Novoj Gradišci i Marija Matičević – „Psihologija - počeci i razvoj“ u Slavonskom Brodu. Edukativni plakat „I učiti treba naučiti“ izradila je kolegica **Ivana Bačić**, dok je Marija Matičević izradila informativno - edukativni letak „Što radi školski psiholog?“ Tribinu „Vršnjačko nasilje“ u Novoj Gradišci organizirale su kolegice Koraljka Hausnet Lasović, Ljiljana Lukačević i **Ksenija Marenić - Zoričić** uz predstavnika PU Brodsko - posavske.

Kolegica **Ana Zdjelarević** provela je istraživanje „Povezanost uspjeha na testu spremnosti za prvi razred s uspjehom u čitanju i računanju učenika prvih razreda“ u Oriovcu. Prezentaciju „Prikaz rada psihologa u centrima za psihosocijalnu pomoć“ održale su kolegice **Dijana Rac, Marija Bambir i Katja Antić**. Radionicu „Vrijeme za sebe - rezervirajte si termin u vlastitom planeru“ vodila je Ljiljana Lukačević.

Tjedan je zatvorila vrlo zanimljiva i iskustvena „Radionica znakovnog jezika za bebe“ kolegice Javorke Jokić, koja je i gostovala u emisiji SBTV-a najavljujući radionicu.

Na svim školama i važnijim ustanovama u gradu bili su izvješeni plakati s lokalnim programom Tjedna psihologije, a distribuirano je i preko 1200 letaka. Na kraju, hvala svim kolegicama, sudionicima i posjetiteljima aktivnosti kao i svima onima koji su se na bilo koji način uključili u obilježavanje Tjedna psihologije. Smatramo da su to jedinih sedam dana u godini kada se struka, više nego ikad, može i treba otvoriti javnosti te na taj način približiti psihologiju i psihologe lokalnoj zajednici. Također zahvaljujemo na potpori Županiji brodsko - posavskoj te Gradu Slavonskom Brodu. Vjerujemo da ćemo ovakav način obilježavanja Tjedna psihologije nastaviti i do godine te ga pretvoriti u tradiciju na području Županije.

Marija Matičević

Crikvenica

Na području Crikvenice i njezine okolice sedam psihologinja djeluje kroz sva tri sektora – javni, privatni i civilni, pokrivaju područje odgoja, obra-

zovanja, zdravstva, sporta, socijalne skrbi i usmjerene su na primarnu i sekundarnu prevenciju. Psiholozi su građanima na raspolaganju u

sljedećim organizacijama: Dječjem vrtiću „Radost“ u Crikvenici, Osnovnoj školi „I. Mažuranić“ u Novom Vinodolskom, CZSS Crikvenica, dječjim domovima „Izvor“ u Selcu i „Braća Mažuranići“ u Novom Vinodolskom, Savjetovalištu za djecu, mlade i obitelj u Crikvenici, Savjetovalištu za žene žrtve nasilja u obitelji (SOS telefon – Grad Rijeka), Poliklinici „Terme“ u Selcu i udruzi Centar za osnaživanje djece i odraslih - ELAN u Dramlju.

Na poticaj Hrvatskog psihološkog društva i okupljenih u Inicijativi psihologa crikveničko - vinodolskog kraja prvi put smo se pridružile obilježavanju Tjedna psihologije u Hrvatskoj. Podršku i tehničku pomoć pružio je Grad Crikvenica. Svoje smo ciljeve uskladili s općim ciljem HPD-a - približiti javnosti na lokalnoj razini psihologiju, ilustrirati različite vidove primjene psihologijske struke u zajednici te precizno informirati građane i građanke na kojim mjestima u Crikvenici i okolici mogu potražiti stručnu psihološku pomoć. Uz pomoć kolegica iz Rijeke, svojim sugrađanima darovali smo nekoliko aktivnosti, koje prikazujemo prema kronološkom redoslijedu:

14. - 20. 2. - Izrađen je i podijeljen info - letak s popisom svih organizacija u kojima rade psiholozi. U letku je sažeto opisano što psiholog u pojedinoj organizaciji radi i kako može pomoći te su dati podaci o kontaktima. Adresar u elektronskom obliku sadrži detaljnije opise i objavljen je na portalu Grada Crikvenice: www.crikvenica.hr. Tiskani oblik adresara (100 primjeraka) je podijeljen građanima na prezentaciji te je diseminiran u osnovnim i srednjoj školi, dječjem vrtiću, domu zdravlja, gradskoj knjižnici, specijaliziranoj bolnici „Thalassotherapie“, kao i u organizacijama u kojima kolegice iz Inicijative rade.

15. 2. - Za crikveničke osmaše (Osnovne škole „V. Nazor“ i „Z. Car“) organizirali smo u Osnovnoj školi „Vladimir Nazor“ radionicu „Internet i

mobitel – zabavno i sigurno!“ na kojoj su psihologinje Dječjeg doma i Savjetovališta „Tić“ iz Rijeke – **Ljiljana Bubnić** i **Nataša Špigel**, potaknule djecu na kritičko promišljanje uporabe Interneta i mobitela, osvješćivanje mogućih rizika i osnaživale za učinkovitu samozaštitu. Sudjelovalo je po četiri predstavnika iz ukupno pet osmih razreda. Na radionicama su izradili tematske plakate koje su ponijeli sa sobom i koji su im služili za predstavljanje onog što su naučili među svojim vršnjacima u razredu.

16. 2. - Za stručnjake koji rade s djecom i za roditelje u Gradskoj vijećnici je održana prezentacija na temu „Izloženost rizicima korištenja Interneta i načini pravovremene zaštite djece“. Pozdravnu riječ i uvodno izlaganje u ime organizatora održala je **Kristina Manestar** i prisutnima predstavila svrhu manifestacije kao i sve psihologe i njihove organizacije na području Crikvenice. Ravnateljica Dječjeg doma i voditeljica Savjetovališta „Tić“ Rijeka – **Tamara Žakula Desnica**, predstavila je konkretne pokazatelje o razini izloženosti djece nasilju putem Interneta i mobitela, informirala ih o znakovima moguće opasnosti te dala smjernice o preventivnom djelovanju u krugu obitelji i škole. Ovom događanju nazočilo je 20 posjetitelja. Roditelji i nastavno osoblje su u dijalogu nakon službenog dijela pokazali dodatni interes za rad psihologa te dobili odgovore na pitanja i o drugim temama kojima se bavi psihologija. U predvorju Vijećnice izloženi su i ponuđeni plakati i ostali promotivni materijali lokalnih organizacija u kojima djeluju psiholozi.

Naša iskustva i dojmovi tijekom organizacije i nakon održanih događanja kao i povratne informacije od sugrađana ohrabruju nas da već sada počnemo s generiranjem ideja i pripremanjem za Tjedan psihologije sljedeće godine.

Kristina Manestar

Dubrovačko-neretvanska županija

Tjedan psihologije u Dubrovniku započeo je 12. veljače gostovanjem predsjednice DPD-a **Nande Kalafatović** na lokalnom Radiju Dubrovnik i najavom događanja. U sklopu Tjedna psihologije u Dubrovniku je održan niz radionica i predavanja, a bile su otvorene i telefonske linije za psihološku pomoć i savjetovanje. U obilježavanju četvrtog Tjedna psihologije ove godine priključile su se i kolegice iz Orebića i Korčule. Tjedan psihologije je bio izuzetno dobro medijski popra-

ćen. Događanja u Tjednu su svakodnevno bila najavljivana na Radio Dubrovniku i na internetskim stranicama *Du-portala*, a također su bila popraćena i u tiskanim medijima kao i na lokalnoj Dubrovačkoj televiziji.

U ponedjeljak, 14. veljače, u Osnovnoj školi Marin Getaldić kolegica **Jadranka Zlošilo** i **Đurđica Bender Masle**, učiteljica razredne nastave, održale su radionicu namijenjenu učeni-

ma četvrtih razreda „Miješanje moći“ s ciljem prevencije rугanja i ismijavanja.

15. veljače kolegica **Karmen Matković**, školska psihologinja u Osnovnoj školi Orebić, održala je radionicu namijenjenu roditeljima učenika viših razreda na temu „Sigurnost djece na internetu“.

16. veljače radionicu namijenjenu odgajateljima „Emocionalne poteškoće djece tijekom razvoda roditelja“, u Dječjem vrtiću Palčica održala je kolegica **Nikica Kličan**.

U srednjim školama također je bilo aktivno. U Turističkoj i ugostiteljskoj školi kolegica mr. **Silvia Sokal Gojavić** 14., 16. i 18. veljače održala je predavanje na temu „Nasilje u adolescentnim vezama“ namijenjeno učenicima trećih razreda.

16. veljače predavanje u Ekonomskoj školi namijenjeno roditeljima i nastavnicima na temu „Prevencija nasilja među mladima“ održale su kolegice mr. Silvia Sokal Gojavić i **Suada Salčić**. Radionicu „Učini što možeš! Stop vršnjačkom nasilju!“ namijenjenu štíćenicima Doma za djecu i mlađe punoljetne osobe Maslina 16. veljače vodila je kolegica **Petra Sulić**.

14. i 15. veljače organizirano je telefonsko savjetovanje za odrasle „Ovdje smo - slušamo vas“ koje su vodili kolegica **Božica Raguž Staničić** i kolega **Josip Lopižić**, pružajući savjetodavne usluge. 15. i 17. veljače psihološko savjetovanje u „Poliklinici Glavić“ vodila je kolegica **Milena Pavlović**. 17. i 18. veljače organizirano je telefonsko savjetovanje za djecu, mlade i njihove roditelje koje su vodile kolegice Nanda Kalafatović i **Anita Prizmić**.

17. veljače u Saloči od zrcala Narodne knjižnice Dubrovnik predstavljen je priručnik za roditelje

„Razvoj djeteta od rođenja do treće godine života“ autorica logopedica **Slavice Ban**, **Sandre Raguž** i psihologinje Anite Prizmić.

Središnje događanje u Tjednu psihologije bilo je gostovanje dr. sc. **Gordane Buljan Flander** koja je 17. veljače održala izuzetno zanimljivo predavanje namijenjeno građanstvu, pred punim auditorijem na Sveučilištu u Dubrovniku, a tema je bila „Djeca i internet - trebamo li brinuti?“. Predavanje naše gošće bilo je medijski popraćeno posebnim prilogom na lokalnoj Dubrovačkoj televiziji. Prof. dr. sc. Gordana Buljan Flander s kolegicom Nandom Kalafatović sudjelovala je u posebnoj emisiji na Radio Dubrovniku s temom „Djeca i internet - opasnosti i prednosti“. Emisija je išla uživo te pobudila veliko zanimanje javnosti nizom upita na koje je odgovarala prof. dr. sc. Gordana Buljan Flander.

18. veljače predavanja kao i radionice namijenjene učiteljima i roditeljima 7. i 8. razreda u Osnovnoj školi Petra Kanavelića u Korčuli održala je kolegica **Ivica Fabris**.

Također, 18. veljače u Osnovnoj školi Marina Držića, kolegica **Maja Hatvalić** održala je radionicu „Vršnjačko nasilje - mitovi i predrasude“ namijenjenu učenicima šestih razreda, dok je učenicima osmih razreda namijenila radionicu „Prevencija ovisnosti - izgradnja i izražavanje vlastitih stavova“.

Društvo psihologa Dubrovnik izražava svoje zadovoljstvo bogatim programom i aktivnostima u Tjednu psihologije i ovim putem zahvaljujemo svima koji su aktivno sudjelovali u njegovom obilježavanju.

Nanda Kalafatović

Istarska županija

I ove je godine Tjedan psihologije u Istarskoj županiji obilovao u ponudi. Nešto je više događanja bilo namijenjeno javnosti u odnosu na lanjsku godinu. U Tjedan psihologije bilo je uključeno više od trideset kolegica i kolega u isto toliko različitih događanja.

U Poreču **Vilma Bednar** i **Petra Andrić** organizirale su okrugli stol o medijskoj pismenosti za predstavnike učenika, profesora i roditelja porečkih srednjih škola te za informatičare, sociologe, liječnike i ekonomiste. U fondu Zdravi grad Vilma Bednar predstavila je kolegicama, kole-

gama, pedagozima i pedagoginjama te suradnicima iz centara za socijalnu skrb muzikoterapiju, a **Jasenska Pregrad**, dugogodišnja suradnica Zdravog grada Poreča, na stručnom je vijeću psihologa istarskih škola održala izlaganje s temom „Savjetodavni rad u školi“.

U Gradskoj knjižnici u Pazinu priručnik „Jabuka: Kako pomoći djeci da odaberu zdrava ponašanja“ predstavili su autori **Toni Erdfeld** i **Klara Galant Ardalić**, te recenzentice **Barbara Kalebić Maglica** i **Marlena Plavšić**. U Labinu je

Mirjana Dobrić u srednjoj školi za učenike prvih razreda održala radionice uspješnog učenja.

U Rovinju **Jelena Prgomet** za odgojiteljice Dječjeg vrtića „Neven“ provela je radionicu na temu „Rastimo zajedno“, dok je u podružnici vrtića u Kanfanaru za roditelje održala radionicu naziva „Biti roditelj“. **Marija Gliha Družetić** u Osnovnoj školi Vladimira Nazora u Rovinju priredila je cijeli niz događanja: održala je radionice za učenike i učenice na teme „Nemoj mi se rugati“ i „U čemu sam dobar/dobra“. Roditeljima je podijelila brošure o razvoju djetetova samopoštovanja te je uredila pano u školi sadržajima iz psihologije (savjeti za učenje, popis literature za roditelje – na temu roditeljstva...).

Buzećanke su i ovoga puta bile pojačano aktivne. Za roditelje učenika osnovne škole organizirale su predavanje o medijskoj pismenosti i prevenciji elektroničkog nasilja koje su održale **Vilma Bednar** i **Hana Šiljan Bembić**. **Ivana Krbavčić** održala je radionice s osnovnoškolcima i srednoškolcima na temu komunikacije, dok se **Dubravka Ujčić Lukšić** pozabavila forum kazalištem sa srednoškolcima u Buzetu i osnovnoškolcima u Potpićnu na temu socijalnog pritiska i manipulacije. Tim u sastavu **Meri Višić**, **Deana Vrban**, **Nina Grabar**, **Andrea Draščić** i **Ivana Krbavčić** priredio je za sugrađane izložbu u osnovnoj školi naziva „Psihologija svuda oko nas“ na kojoj su bili prikazani dječji radovi, plakati i knjige popularne psihologije.

U Puli je po prvi put u ponudi bilo besplatno savjetovanje kojim su se bavile **Romana Nićiforović Kliček**, **Ester Jadreško**, **Sanja Subotić** i **Irena Brajković**. Za javnost su bila organizirana i dva predavanja u Gradskoj knjižnici i čitaonici. Jedno je bilo vezano za predstavljanje knjige „Pretilost – spremnost za promjenu načina življenja“ urednice prof. **Alessandre Pokrajac Buijan**, koju su, osim urednice, predstavili recenzent prof. **Igor Kardum** i jedna od autorica prof. **Neala Ambrosi-Randić**. U drugom je predavanju **Ester Jadreško** govorila o tome što nas spr-

ječava da stvorimo bliskost s naslovom: „Biti ili voljeti?“

U okolici Pule **Ivana Mihaljica Baljak** i **Daniela Bonassin** u osnovnim školama u kojima rade, posvetile su se radionicama za učenike i učenice. U Marčani je tema bila samopoštovanje i osobne vrijednosti, dok su mali Vodnjanci i Vodnjanke tematizirali emocije i sukobe u razredu. Za vodnjansku javnost **Daniela Bonassin** je u Gradskoj knjižnici održala predavanje s „nazivom Biti roditelj“.

Budući da smo bili domaćini konferenciji koja je promovirala suradnju s medijima, pokušali smo na tom području nastaviti utrte puteve odvažnosti. Daleko smo od toga da se možemo pohvaliti konačnom pobjedom nad otporom koji postoji spram televizijskih nastupa, no nekolicina eksponiranih uskoro će možda zatražiti odmak od dosega lokalnih frekvencija. Lokalne nam televizije, naime, često repriziraju emisije (ne samo one u kojima mi gostujemo, dakako). Medijski su se utabanim papirnatim stazama izlagali: **Romana Nićiforović Kliček**, **Ester Jadreško**, **Marina Župan** i **Marko Rojnić** – na temu ljubavi, **Hana Šiljan Bembić** – na temu zaštite od elektroničkog nasilja, **Deana Vrban** i **Sara Visintin** – na temu komunikacije, a **Danica Kuzmanović** s tekstom o palijativnoj skrbi. Tekstovi su izlazili pet dana tijekom Tjedna psihologije u najčitanijem dnevnom listu Glasu Istre. Na radio RIMI, HRT-u – radio Puli i radio Zoni oglasili su se **Dževdet Hadžiselimović**, **Marlena Plavšić**, **Dubravka Ujčić Lukšić** i **Toni Erdfeld** govoreći o struci i Tjednu psihologije, dok su se specifičnijih tema dotakli **Neala Ambrosi-Randić** govoreći o pretilosti (HRT - radio Pula), **Nataša Basanić Čus** o poslu psihologa u savjetovalištu (radio Istra), **Marijana Rajčević** o ulozi obitelji kod djece i mladih s poremećajima hranjenja (radio Centar) te **Jasna Sloković** o ljubavi i zaljubljenosti (radio Pazin).

Marlena Plavšić

Karlovačka županija

Društvo psihologa Karlovac i ove godine nastavilo je organizacijom Tjedna psihologije u Karlovcu i Karlovačkoj županiji. Donosimo pregled aktivnosti po gradovima:

Ogulin

Od 14. - 20. veljače u Narodnoj knjižnici i čitaonici Ogulin postavljen je poster: „Preporuke za čitanje na temu – psihologija“. U utorak, 15. veljače, u Obrtničko i tehničkoj školi Ogulin, u

17,00 h, psihologinje dr **Dubravka Miljković** i dr **Majda Rijavec** održale su predavanje „Odgoj - popustljiv ili strog? Gdje su granice?“ U utorak, 15. veljače u Obrtničko i tehničkoj školi Ogulin, u 18,00 h, psihologinje dr **Dubravka Miljković** i dr **Majda Rijavec**, predstavile su knjigu „Pozitivna disciplina u razredu“. U srijedu, 16. veljače, učenicima 3. razreda Gimnazije „Bernardin Frankopan“ Ogulin voditeljice **Mirjana Ugarković**, prof.

psihologije, **Tihana Frković**, dipl. psiholog, **Iva Matijašić**, mag. psiholog., te **Lana Maljković** i **Dunja Župan**, studentice psihologije, održale su predstavljanje psihologijske struke i studija psihologije.

Karlovac

U ponedjeljak, 14. veljače, u Gradskoj knjižnici Karlovac, u 18,00 h dr Dubravka Miljković održala je predavanje „Ljubav i sreća“.

U utorak, 15. veljače, već tradicionalno, na lokalnoj TV 4 Rijeke, u emisiji uživo „Karlovačko korzo“, od 17,15 do 18,00 gostovale su psihologinje **Blažica Škrinjar**, predsjednica Društva i **Tatjana Farkaš Radočaj**, članica Društva psihologa Karlovac na temu „Utjecaj recesije na ponašanje i osjećaje pojedinca te društva u cjelini“.

Povodom obilježavanja 4. tjedna psihologije u Hrvatskoj, 17.02.2011. je, za zainteresirane građane, u Gradskoj knjižnici u Krku održano predavanje „Knjige su kao zrcala“. Predavanje je počelo čitanjem citata iz romana „Sjena vjetra“ **Carlosa Ruiza Zafona** – „Knjige su kao zrcala, u njima vidimo samo ono što nosimo u sebi“. Uz taj se citat prisutnima objasnio osnovni cilj predavanja - čitanje knjiga daje priliku za dublji uvid u sebe i mogućnost osobnog rasta i razvoja, ali i mogućnost drugačijeg razumijevanja psihološkog profila likova u knjizi. U okviru predavanja objašnjen je obrazac nastajanja životnog scenarija, naše osobne životne priče čiji je „uvod“ napisan u djetinjstvu. Sudionici su imali priliku prepoznati svoje osnovne pokretače za aktivnost (unutarnju prisilnu motivaciju), te procijeniti što je u njima korisno i vrijedno, a što ograničavajuće. Svaki pokretač ponašanja (*požuri, budi jak, radi teško, zadovolji druge/mene, budi savršen*)

Eleonora Glavina, prof. psihologije, uz pomoć odgojiteljice **Snježane Baksa**, 14. veljače 2011. godine održala je radionicu za roditelje predškola romske nacionalne manjine u Osnovnoj školi Pribislavec pod nazivom „Biti roditelj“. Radionica je provedena u sklopu projekta Međimurske županije „Uključivanje djece romske nacionalne manjine u predškolske ustanove“. Radionici je prisustvovalo devetnaest roditelja. Tema multimedijalnog predavanja koja je poslužila kao uvod u radionički dio, bila je - roditeljstvo u najboljem interesu djeteta u skladu s neu-

Duga Resa

U srijedu, 16. veljače u 19,00 h, u organizaciji Gradske knjižnice i čitaonice Duga Resa, Društva psihologa Karlovac i Udruge „Sunce“, u prostorijama Gradske vijećnice Duga Resa, održano je predstavljanje knjiga „Tkanje života“ i „Život s različitim“ poznate i priznate psihologinje prof.dr. **Mirjane Krizmanić**. O knjizi su, pred prepunom Vijećnicom, govorile predsjednica Društva psihologa Karlovac, **Blažica Škrinjar** te urednica knjiga **Sandra Pocrnić Mlakar**, psihologinja iz izdavačke kuće „Profil“. O knjigama je najviše govorila sama autorica, uvažena profesorica Krizmanić. Autoričin zanimljiv i nadahnut govor potaknuo je prisutne na pitanja i zanimljiv razgovor.

Blaženka Škrinjar

Krk

ukratko je prikazan kroz primjereni citat iz nekog književnog djela. Na kraju, uz rad s asocijativnim kartama, sudionici su donosili nove odluke vezane uz ponašanja koja su kod sebe prepoznali kao ograničavajuća i disfunkcionalna. Na predavanju su se okupili članovi Kluba čitatelja (neformalna skupina ljubitelja knjige), više profesora hrvatskog jezika i književnosti, te zainteresirani građani - članovi Gradske knjižnice. Na kraju predavanja nije zatražena pismena evaluacija sudionika, ali vrlo dinamična diskusija o knjigama, psihološkoj pozadini životnih priča, osobnim uvidima čitatelja, te međusobne preporuke dobrih naslova svakako govore o tome da je predavanje bilo poticajno. Treba napomenuti da je iskazan interes za isto predavanje koje bi se, s određenim prilagodbama, održalo srednjoškolicima.

Anica Žužić

Čakovec

rološkim, spoznajnim, emocionalnim i socijalnim razvojem djeteta. Svi roditelji uključili su se u aktivnosti vezano uz planirane dugoročne ciljeve za svoju djecu, kao i aktivnosti namijenjenih opuštanju i osjećaju zajedništva.

Prije samog početka radionice dr. **Marija Hegeđuš – Jungvirth** održala je predavanje vezano uz prava djece na sigurnost, pravilnu prehranu, dostupnost zdravstvene zaštite i školovanje. 15. veljače 2011. godine Eleonora Glavina, prof. psihologije, u Autonomnom centru Čakovec

održala je predavanje i radionicu pod nazivom „Načini učenja djece“. Edukacija je održana u organizaciji Udruge odgajatelja Međimurske županije „Krijesnice“ i prisustvovalo joj je četrdeset i troje odgojitelja. Teme multimedijalnog predavanja bile su: biološka uvjetovanost različitih načina efikasnog učenja, dispozicije za učenje, pristup stilova učenja. Svi prisutni odgojitelji ispunili su „Upitnik profila stila učenja“, tj. sami su procijenili vlastite biološke dispozicije za najefikasnije učenje. Poslije toga pokrenuta je rasprava o vlastitim saznanjima i načinima primjene navedenog pristupa u radu s djecom predškolske dobi.

Adrijana Višnjić – Jevtić, odgojiteljica i Eleonora Glavina, prof. psihologije održale su 17. veljače 2011. godine radionicu za odgojitelje Dječjeg vrtića Čakovec u Vrtiću „Cipelica“ u Čakovcu. Radionici je prisustvovalo trideset i troje odgojitelja. Glavna tema bila je „Razlike u komuniciranju među kulturama“. Uz multimedijalno predavanje vezano uz navedenu temu, tj. razlike u značenju i doživljaju neverbalnih gesti u različitim kulturama, odgojitelji su ispunili upitnik s navedenom temom. Tijekom zajedničke analize upitnika pokrenuta je vrlo zanimljiva i zabavna rasprava.

Eleonora Glavina

Đurđevac

Ove godine je po drugi put organiziran Tjedan psihologije u Đurđevcu. Osim u samom gradu, aktivnosti su provedene i na radnim mjestima. U Đurđevcu je središnja aktivnost bila u Gradskoj knjižnici. U petak, 18. veljače 2011. godine, održana je rasprava pod nazivom „Vrijednosti kroz generacije“ ili „Kako baka može pomoći Crvenkapici, a Crvenkapica baki i gdje je tu mama?“ Aktivnost su vodile psihologinje: **Sylwia Nasilowska – Blažok, Vesna Orač, Renata Gucek, Jasmina Šandor i Marija Krznarić**. Slijede aktivnosti koje su održane na radnim mjestima:

Srednja škola Pitomača

- Škola za roditelje: „Moje dijete i njegove potrebe - što je važno za pravilno funkcioniranje djece?“, ponedjeljak, 14.2.2011. od 17.30 do 19.00 sati.
- Radionica za učenike 1. razreda: „Igra uloga – Što mi treba za sreću?“, petak, 18.2.2011. od 11.00 do 12.30 sati.
- Izložba učeničkih radova na temu „Suvremeni sustav vrijednosti“

Voditeljica aktivnosti: Sylwia Nasilowska – Blažok

Koprivnica

Tijekom 4. tjedna psihologije u Koprivnici, u Srednjoj školi kolegica **Sanja Crnković** održala je radionice za učenike na temu „Nasilje u mladenačkim vezama“, u OŠ „Đuro Ester“ **Stanka Rušec** održala je za učenike šestih razreda radionice na temu „Asertivnost“, dok je u istoj školi **Mira Soldić** za učenike sedmih razreda održala „Igre za stjecanje povjerenja“, a za nastavnike „Igre pažnje i pamćenja“. **Vesna Auer Gregor i Ida Šimunović** održale su radionicu za

Osnovna škola „Ivana Brlić – Mažuranić“ Virovitica

- Radionice s učenicima 6. razreda pod nazivom „Da nema škole...“ kojima je cilj prepoznavanje potrebe usvajanja novih znanja i vrijednost obrazovanja u današnjem društvu.

Voditeljica: Jasmina Šandor

Osnovna škola „Grgur Karlovčan“ Đurđevac

- Adolescenti i njihove vrijednosti – istraživanje vrijednosti i prezentacija rezultata istraživanja – 22.2.2011. u 16.30 u sklopu zajedničkog sastanka roditelja učenika 7. razreda

Voditeljica: Marija Krznarić

Centar za socijalnu skrb Đurđevac

- Vrijednosti koje se cijene u udomiteljskim obiteljima – radionica s udomiteljima Centra za socijalnu skrb Đurđevac – 17.02.2011.g. 16.30 - 18.00 sati

Voditeljice: Vesna Orač i Anita Đipalo

Marija Krznarić

emocionalno opismenjavanje "Vrtičarci i školarci zajedno", a u Dječjem vrtiću „Tratinčica“ **Ida Šimunović** je održala „Komunikacijsku radionicu“ za odgajatelje. Za zdravstvene djelatnike Opće bolnice Koprivnica psiholozi **Milan Čapalija i Tihana Kosi** održali su interaktivno predavanje na temu „Empatija u zdravstvu“. U suradnji Obiteljskog centra Koprivničko križevačke županije i Gimnazije „Fran Galović“, u petak, 18. veljače 2011. godine održana su „Otvorena vrata Obi-

teljskog centra“ na temu „Današnje vrijednosti - volontiram, profitiram“, a aktivnosti su vodile **Renata Glavica** i Mira Soldić. 4. tjedan psihologije u Hrvatskoj medijski su promovirali gostujući na lokalnim radio postajama Radio Koprivnica u emisiji „Zajedno do zdravlja“ **Igor Kovač** i **Nina**

Hrenić, te na Radio Glas Podravina u emisiji „Novinarski ring“, a u lokalnim tjednicima objavljen je članak s predstavljenim aktivnostima u Tjednu.

Nina Hrenić

Krapinsko - zagorska županija

Krapina

Obilježavanje Tjedna psihologije u Srednjoj školi Krapina započelo je izložbom učeničkih radova na temu „Psihologija“ i kvizom „Koliko znam o psihologiji?“ Pobjednik kviza, koji je održan 14. veljače 2011., je učenik trećeg razreda Opće gimnazije **Damjan Ilić** koji je kao nagradu dobio knjigu „Razgovori sa zrcalom – psihologija samopouzdanja“ autorica D. Miljković i M. Rijavec.

Obilježavanje Tjedna psihologije nastavilo se održavanjem radionica za nastavnike na temu „Kako se nositi sa stresom?“ Radionicama je prisustvovalo više od 70 nastavnika Srednje škole Krapina koji su bili podijeljeni u tri skupine. Radionice su paralelno provodile psihologinja **Brankica Čavuzić** te pedagoginje **Mirjana Laginja** i **Ksenija Rissi**. Psihologinja Centra za socijalnu skrb **Tončica Božić** održala je predavanje za roditelje na temu „Komunikacija“, kojem su prisustvovali i učenici trećih razreda prodavača i frizera te nastavnici SŠ Krapina koji su imali same pohvale za zanimljivo predavanje.

Za učenike završnih razreda organizirana je radionica „Kako se pripremiti za ispit iz psihologije na državnoj maturi?“ koju je vodila psihologinja Brankica Čavuzić. Brojni učenici, ne samo završnih razreda već i trećih razreda gimnazije, odazvali su se susretu sa bivšim učenicima SŠ Krapina, danas uspješnim studenticama psihologije **Dinom Sinković**, **Anetom Škreblin**, **Žaklinom Vukić** i **Vesnom Tušek** od kojih su imali prilike čuti odgovore na sva pitanja o studiju psihologije. Obilježavanje Tjedna psihologije bio je prilika i za provođenje radionica u sklopu projekta „Prevencija nasilja u mladenačkim vezama“, pri čemu su u Tjednu od 14. do 20. veljače 2011. održane dvije radionice, a dvije nešto kasnije, od 21. veljače do 27. veljače 2011. U spomenuti projekt SŠ Krapina uključila se prošle školske godine i do sada je te radionice za učenike trećih razreda provodila psihologinja Brankica Čavuzić, a u Tjednu psihologije provodile su ih studentice psihologije Žaklina Vukić i Vesna Tušek.

Psihologinja **Snježana Večerić** održala je „Anti-stres radionicu – tehnike opuštanja“ za djelatnike DV „Gustav Krklec“ - kratko predavanje o stresu i tehnikama opuštanja. Nakon što su svi sudionici radionice ispunili „Upitnik jačine stresa na poslu“, provedena je vježba progresivne relaksacije mišića. Nadalje, održana je radionica za djecu i roditelje „Putovanje iz mašte“ na kojoj se kroz igru upoznavalo s raznim tehnikama opuštanja namijenjenim djeci u dobi od 4 - 12 godina. Radionici je prisustvovalo devetero djece i desetero roditelja. Radionica je trajala 50 minuta, a po završetku roditeljima su podijeljeni edukativni letci s pojašnjenjima svih provedenih vježbi, odnosno njihove uloge u psihofizičkom razvoju djece. I na kraju, napravljen je *psihološki kutić* u prostoru jaslica s primjerenim informativno - edukativnim letcima („Prve tri su najvažnije“, „Odvikavanje od pelena“, „Postavljenje granica“, „Značaj dodira u male djece“, „Nagrada ili kazna“, „Kada i zašto kod logopeda“, „Kada više nismo zajedno“ i sl.), dok su postojeći *psihološki kutići* u vrtiću dopunjeni s navedenim informativno - edukativnim letcima.

Petrovsko

U Osnovnoj školi Antuna Mihanovića - Petrovsko psihologinja **Nadica Jokić** održala je radionicu "Kako odabrati zanimanje" za učenike završnih razreda osnovne škole. Kako su dosadajška iskustva u radu na profesionalnom usmjerenju učenika pokazala, prelazak iz osnovne u srednju školu važna je prekretnica u životu svakog učenika. Stoga je, a neposredan povod tome bilo je obilježavanje Tjedna psihologije, kreirana ova radionica za učenike koji će uskoro biti u situaciji biranja svog prvog zanimanja. Održane su dvije radionice u kojima je sudjelovalo 27 učenika. Cilj radionice bio je, kroz aktivno sudjelovanje učenika, upoznati ih s procesom profesionalnog razvoja kao procesom upoznavanja vlastitih sposobnosti, vrijednosti i interesa, te istraživanje svijeta rada i njegovih osobina. Učenici su iskazali zadovoljstvo sudjelovanjem u radionici a informacije koje su dobili procijenili su vrlo korisnima.

Veliko Trgovišće

U Dječjem vrtiću „Rožica“ u Velikom Trgovišću psihologinja **Ljerka Tuđa - Družinec** održala je radionicu za roditelje „Što znači biti dovoljno dobar roditelj“, na kojoj je sudjelovalo 15-tak roditelja. Roditelji su dobili priliku postaviti pitanja o vlastitim dvojama o roditeljstvu i odnosima s djecom. Učesnici su bili vrlo zadovoljni radi prilike da s drugim roditeljima razmijene iskustva o roditeljstvu.

Zabok

U Gradskoj knjižnici u Zaboku psihologinja **Višnja Gorički - Lovrenčić** organizirala je izložbu radova učenika Gimnazije za građanstvo - pla-

kate vezane uz različita područja psihologije (inteligencija, psihički poremećaji, kreativnost, emocije, perceptivne varke...) i oslikane gipsane odljeve lica s karticama asocijacija s područja ličnosti i emocija.

Silvija Dugorepec, dipl. psihologinja u DV „Zipkica“ u Zaboku realizirala je radionicu za roditelje „Rastimo zajedno“. Održavanje te radionice nastavlja se i dalje, budući da se radi o kontinuiranoj edukaciji i podršci roditeljima. Provedena je i radionica za djecu „Prevencija zlostavljanja djece“ u koju su uključena djeca - školski obveznici, a ujedno i polaznici programa predškole (ukupno njih 48).

Ljerka Tuđa Družinec

Rijeka

U sklopu 4. tjedna psihologije u Hrvatskoj, psihologinja **Tamara Sremec**, djelatnica Sveučilišnog savjetovanišnog centra Rijeka održala je predavanje na temu „Kako učiti efikasnije?“ Predavanje je održano 15. veljače 2011. godine u 16.00 sati na Filozofskom fakultetu u Rijeci, a bilo je namijenjeno studentima i djelatnicima riječkog Sveučilišta, ali i svim zainteresiranim građanima Grada Rijeke.

Psihologinja Tamara Sremec u predavanju je navela niz koraka koje studenti trebaju proći kako bi uspješno položili ispit. Priprema za učenje uključuje aktivnosti kao što su: dobra organizacija vremena, prikupljanje potrebne literature, motiviranje za učenje itd. Sljedeći važan korak je aktivno učenje, čija efikasnost ovisi o različitim faktorima kao što su sposobnosti osobe, koncentracija, te korištenje različitih tehnika i strate-

gija učenja. Na samom ispitu važno je znati prezentirati naučeno gradivo, što može otežavati prisutnost jake treme. Studenti su imali priliku čuti savjete za svaki od navedenih koraka s ciljem povećanja efikasnosti učenja. Većina je prepoznala tehnike koje već uspješno koriste, ali i upoznala neke nove koje im mogu pomoći kako bi u nastavku studija bili još uspješniji.

Sveučilišni savjetovanišni centar – Psihološko savjetovanište pruža podršku studentima i djelatnicima riječkog Sveučilišta u postizanju akademskih i drugih životnih uspjeha. Djeluje već punih 13 godina, a pomoć je potražilo preko 900 studenata sa svih fakulteta riječkog Sveučilišta. Više informacija možete pronaći na www.ssc.uniri.hr.

Tamara Sremec

OSNOVAN RI PSI ALUMNI KLUB

Diplomirani studenti Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci osnovali su 18. veljače 2011. godine Alumni klub s namjerom povezivanja i druženja nekadašnjih studenata riječke Psihologije, izgradnje međusobnih odnosa i suradnje, te poticanja razmjene mišljenja, ideja i iskustava.

Za predsjednicu Alumni kluba izabrana je **Nada Kegalj**, psiholog u OŠ Podmurvice u Rijeci, koja je prva u prvoj generaciji studenata diplomirala psihologiju u Rijeci. Namjera je uspostaviti i održati vezu između riječkog Odsjeka za psihologiju

i njegovih bivših studenata nakon diplomiranja, a povezat ćemo se s udrugom studenata psihologije na Filozofskom fakultetu PSIRIUS. Odsjek za psihologiju inicirao je osnivanje Alumni kluba jer je praćenje profesionalnog razvoja i karijere naših bivših studenata, ali i njihova daljnjeg obrazovanja, zapravo prava evaluacija našeg rada. Ako smo ih mi dobro educirali i ako smo s njima dobro radili, oni će kasnije biti uspješni kako na poslijediplomskim, specijalističkim, magistarskim ili doktorskim studijima, tako i u radu u struci. Osnivanjem Alumni kluba otvara se i mogućnost suradnje članova i sadašnjih studenata po pita-

nju studentske prakse, ali osnovna namjera je suradnja i druženje stručnjaka psihologa koji rade na različitim poslovima, a vezuje ih zajednički *background* u smislu obrazovanja, odnosno zajednički studij. „Želimo stvoriti jednu krovnu organizaciju koja će okupljati sve nas koji smo nekada studirali ovdje, a želimo se i dalje družiti“, kaže pročelnik Odsjeka za psihologiju dr. sc. **Zoran Sušanj**, izv. prof., dodajući kako je osnivanje Alumni kluba bilo tempirano kao jedna od aktivnosti Odsjeka u sklopu obilježavanja Tjedna psihologije u Hrvatskoj. Riječku Psihologiju u 32 generacije od 1979. godine upisalo je više od tisuću studenata, dok je diplomiralo njih 573, a trenutno studij pohađa više od 150 studenata. Upravo je ove brojke kao značajne u svom pozdravnom govoru istaknuo predsjednik Hrvatske psihološke komore i Društva psihologa PGŽ **Hrvoje Gligora**, također alumni riječkog Odsjeka za psihologiju.

Jedan od prvih zadataka Alumni kluba bit će kompletiranje evidencije članova (pristupnica se može zatražiti na e-adresi: alumni.psi@ffri.hr), a obzirom da će novoosnovano udruženje organizirati skupove, tribine i predavanja s ciljem razmjene znanja i upoznavanja s recentnim znanstvenim spoznajama iz područja psihologije, već

je dogovoreno kako će prvo iduće okupljanje biti na javnoj tribini, u lipnju na Filozofskom fakultetu u Rijeci.

Zoran Sušanj
Nada Kegalj (na slici)
Irena Miletić

Sisačko – moslavačka županija

U organizaciji Društva psihologa Sisačko - moslavačke županije pripreme za 4. tjedan psihologije počele le godine, a s kim kvalitet- bude obuh- sudionika iz Županije. U nja posebna lonjena

potencijalnih korisnika, pa je pripremljeno i distribuirano 450 plakata i preko 500 informativnih listića s programom. U „Novom sisačkom tjedniku“ objavljen je napis o cijelosti prezentiran program događanja. Pojedina događanja popraćena su i dodatnim plakatima, koji su se odnosili na specifične aktivnosti. Iako je i prošle godine interes medija bio velik, ove je godine premašio sva očekivanja. Osim najava o svakom od događanja u lokalnim tiskovnim glasilima i redovitim programima Radio Siska, Radio Petrinje, Radio Banovine, Radio Moslavine i Radio Novske, emitirane su i posebne emisije:

su još krajem proš- ciljem da raznoli- nim sadržajima vačeno što više različitih dijelova pripremi događa- je pozornost pok- obavještavanju

- na Radio Sisku, **Pavica Matijević** je u polu- satnoj emisiji govorila o mogućnostima psi- hologije u podizanju kvalitete života građana, te je predstavila program 4. tjedna psiho- logije
- u posebnoj emisiji na Radio Moslavini **Greta Znika** javila se sa sličnim sadržajem
- na Radio Petrinji gostovali su dopredsjedni- ca DP SMŽ **Nevenka Lovrić** i kolega **Armin Hadžić**
- na Radio Banovini gostovao je kolega **Ivica Gašljević**

Na TV NET-u u emisiji „Tri frtalja“ 10. veljače gost je bila Pavica Matijević, koja je u 45 minuta predstavila Društvo i program 4. tjedna psiholo- gije. Ista televizijska kuća je 14. veljače, prvog dana Tjedna psihologije, odnosno na Valentino- vo pozvala kolegu **Franju Šabana** da govori o ljubavi.

4. tjedan psihologije u organizaciji Društva psi- hologa Sisačko - moslavačke županije započeo je 14. veljače kratkim muziciranjem učenika Glazbene škole i čitanjem zanimljivih odgovora na pitanje o tome što je depresija, prikupljenih anketiranjem građana u dobi od 5 do 85 godina,

te predavanjem prof. dr. sc. **Nataše Jokić Begić** „Depresija, kako je prepoznati i kako pomoći“ u Narodnoj knjižnici i čitaonici Sisak.

Do kasno u noć na skromnom domjenku psiholozi su se družili sa građanima, razgovarali i odgovarali na njihova pitanja.

Svaki dan tijekom Tjedna psihologije organiziran je *otvoreni telefon* za psihološku pomoć osobama suočenim sa stresnim i traumatskim događajima, dnevnom nelagodnom i uznemirenošću „Ovdje smo zbog vas“, kojeg je vodila Pavica Matijević. Pozivi su pristizali tijekom cijelog dana, u prosjeku je bilo preko 50 poziva dnevno.

U Sisku je kolegica **Mira Petek Trajanov** 15. veljače održala predavanje „Asertivnost“, a Pavica Matijević predavanje i radionicu „Uz mentalno vježbanje mozak je pametniji?“.

16. veljače **Dubravka Glavinić** održala je radionicu „Nasilje u mladenačkim vezama“, a 17. veljače **Franjo Šaban** radionicu „Odgoj, roditeljski stilovi i granice“. U Općoj bolnici „Dr. Ivo Pedišić“, u ambulanti psihologa u Odjelu za psihijatriju, **Ljerka Burzić** vodila je savjetovalište za probleme djece predškolske i školske dobi.

Zanimljiv i bogat program odvijao se i u Petrinji. 15. veljače individualno savjetovanje osoba s invaliditetom vodila je Pavica Matijević, a isti dan u „Hrvatskom domu“ okrugli stol „Nasilje, nenasilje, petrinjska perspektiva“, vodili su Nevenka Lovrić i Armin Hadžić. 16. i 17. veljače u prostorijama Psihijatrijske ambulante u Novoj bolnici u Petrinji psihološko savjetovalište je vodila **Mirjana Miljević**.

16. veljače u Dječjem vrtiću „Petrinjčica“ organiziran je razgovor psihologa s roditeljima „Kako prepoznati i rješavati probleme u odgoju“. Razgovor je vodila Nevenka Lovrić. U Novskoj je bilo organizirano individualno savjetovanje osoba s invaliditetom u prostorijama Udruge invalida Sisačko - moslavačke županije kojeg je vodila Pavica Matijević. U Kutini su se također aktivnosti odvijale cijeli tjedan. Od 14. do 21. veljače svaki je dan u Domu zdravlja Kutina **Marija Palfi - Barnjak** vodila „Individualno savjetovanje o osobnim problemima i teškoćama“. 14. i 15. veljače u Osnovnoj školi „Mato Lovrak“ u Kutini, **Mirna Bjelić** održala je predavanje „Prevencija ovisnosti kod mladih“. 15. veljače u Knjižnici i čitaonici Kutina predavanje „Kako povećati samopouzdanje“ održala je Greta Znika. U Popovači su **Melita Kodba** i **Ana Sambolek** sa nekoliko skupina održale radionice „Kamo nakon

osnovne škole“. U Hrvatskom domu u Glini 15. veljače je predavanje i radionicu „Voli me, ne voli me – nasilje nad ženama“ održao Franjo Šaban, a 17. veljače predavanje „Rizična ponašanja mladih“ Ivica Gašljević. U Centru za socijalnu skrb u Hrvatskoj Kostajnici okrugli stol „Profesionalni stres i mi“ vodila je **Marijana Mačković**.

Osim navedenih događanja psiholozi su i u svojim redovitim aktivnostima isticali da se one od-

vijaju u Tjednu psihologije, što je dodatno stvaralo vrlo poticajnu i pozitivnu klimu prema našoj struci. Treba napomenuti i da je lokalna zajednica prepoznala korist i doprinos naše struke kvaliteti života svojih građana, pa se Tjedan psihologije provodio uz financijsku potporu Sisačko-moslavačke županije i Grada Siska.

Pavica Matijević

Split

Društvo psihologa u Splitu tijekom 4. tjedna psihologije organiziralo je sljedeće aktivnosti:

14. veljače **Suzana Svalina Balaš** održala je radionicu za definiranje ostvarivog profesionalnog cilja na Zavodu za zapošljavanje Split za šestoro osoba. Cilj je radionice bio da pomoću samoprocjene nezaposlene osobe (ali i drugi) lakše donesu neke profesionalne odluke (defini-raj u vlastite profesionalne ciljeve).

15. veljače u prostorijama Zavoda za zapošljavanje Split održana je radionica - prezentacija pod nazivom „EUROPASS – EURES – Kako uspješno tražiti posao“ voditeljice **Tanje Bitanga**. U radu je sudjelovalo dvadeset nezaposlenih osoba iz Splita i Supetra. Informirani su o vještinama nužnima za uspješno traženje posla u novim uvjetima, a posebno je naglašena važnost mobilnosti, kako profesionalne tako i prostorne. Prezentiran je oblik i način pisanja životopisa za europsko tržište. Osim toga, dio vremena posvećen je osvješćivanju potrebe za cjeloživotnim učenjem, te osnaživanju kandidata i poticanju da ustraju u aktivnom traženju posla, koliko god ta aktivnost bila za njih zahtjevna i često frustrirajuća.

16. veljače u radu radionice za poboljšanje prezentacijsko - komunikacijskih vještina prisustvovao je 21 sudionik (nezaposlene osobe iz Splita, Supetra i Kaštela te učenici Turističko - ugostiteljske škole Split) a moderator je bila **Mariza Javor**. Radionica u dvosatnom trajanju je bila dinamična i vesela s razmjenom iskustava odraslih i učenika u samopredstavljanju kao i učenju vještina komunikacije s poslodavcem. Posebno je naglašeno vježbanje ponašanja u ispitnim situacijama kao i odgovaranje na neugodna pitanja.

Bruno Jerončić je održao dva informativna predavanja učenicima trećih razreda gimnazije „Kako se pripremiti za uspješan studij ili posao“. Predavanju 17. veljače prisustvovalo je 22 učenika, a 18. veljače 17 učenika. Cilj predavanja bio je učenike informirati i potaknuti na razmišljanje o profesionalnoj budućnosti, te ukazati na postojanje stručnih osoba koje im mogu pomoći u donošenju važne profesionalne odluke. Teme predavanja bile su: državna matura, upisi na fakultet, što i kako radimo u Odsjeku za profesionalno usmjeravanje i mogućnosti zapošljavanja. U okviru Tjedna psihologije Suzana Svalina Balaš održala je tri informativna predavanja učenicima osmih razreda osnovnih škola pod nazivom „Kako upravljati karijerom“ kojima je prisustvovalo 70-ak učenika. Cilj predavanja bio je učenike informirati, potaknuti na razmišljanje o profesionalnoj budućnosti, te ukazati na važnost donošenja pravilnih profesionalnih odluka.

U četvrtak 17. veljače, s početkom u 16.30 sati u Gradskoj knjižnici **Sandra Čakić** je održala predavanje „Kako razvijati etičku kulturu u tvrtkama“. Govorilo se o tome što je etička kultura, a navedeni su neki primjeri njenog izostanka. Etička kultura utemeljena je na ponašanju pojedinaca, a uključuje svijest i uvjerenje o važnosti etike te specifična znanja i vještine koja omogućuju profesionalno etičko ponašanje. Iz aspekta organizacije, važno je razviti procese i sustave nagrađivanja i kažnjavanja koji motiviraju etičko ponašanje. Posebno je istaknuta odgovornost posloводства za etiku, pod motom „veća moć nosi sa sobom i veću odgovornost“ te je ukazano na potrebu vodstva primjerom, kao jednog od najsnažnijih pokretača etičke kulture. Opisano je kako se u organizacijama koje vode računa o etici upravlja etičkim pitanjima. Predavanje je bilo namijenjeno stručnjacima i vodstvu u organizacijama različitog tipa: profitnih i neprofitnih, od privrede, preko školstva do državne uprave.

U četvrtak 17. veljače, s početkom u 15:30 u Gradskoj knjižnici „Marko Marulić“ u Splitu **Slobodan Jović** je održao predavanje na temu „Psihološko testiranje – kako izabrati radnika“. Istaknute su prednosti provođenja psihologijske selekcije te je javnost upoznata sa stručnih postupkom selekcije kao i sa standardima selekcijskog postupka.

U četvrtak 17. veljače, s početkom u 18.30 održana je stručna radionica na temu „Važnost psiholoških karakteristika trenera i sportaša za

uspjeh u sportu“ pod vodstvom **Nataše Stefanovski** u Gradskoj knjižnici „Marko Marulić“. Na radionici je bilo 17 gostiju, pretežno psihologa i nekoliko trenera, ali niti jedan sportaš usprkos činjenici da je poziv bio poslan na veliki broj klubova. Sudionici su bili zadovoljni, na kraju se razvila rasprava i zaključilo se kako bi bilo dobro da se ovakva događanja više medijski poprate jer trenerima je bilo korisno čuti rezultate novijih istraživanja kao i sudjelovati u samoj radionici.

Mariza Javor

Velika Gorica

Ove godine se i Grad Velika Gorica priključio obilježavanju Tjedna psihologije sa sljedećim događanjima:

- U Centru za djecu, mlade i obitelj Velika Gorica u srijedu 16. veljače od 18.00 do 20.00 sati održana je tribina „Djeca i mladi u raljama društva“ koju su organizirali Familylab i Centar za djecu, mlade i obitelj Velika Gorica. Tribini je prisustvovalo 43 roditelja i stručnjaka. U prvom dijelu tribine govorile su gošće tribine **Željka Čolović Rodik**, psihologinja u OŠ Varaždin, Familylab; **Ljubica Lovreković**, psihologinja u Dječjem vrtiću Velika Gorica i **Blaženka Leib**, TV voditeljica te moderatorice **Dušanka Kosanović**, psihologinja, voditeljica Familylaba i **Sanda Puljiz**, psihologinja, ravnateljica Centra za djecu, mlade i obitelj Velika Gorica. U drugom dijelu su gosti, mahom roditelji, progovorili o problemima na koje su nailazili tijekom svog roditeljstva. Cilj tribine je bio, uz obilježavanje Tjedna psihologije i senzibiliziranje javnosti o važnosti posla psihologa, javno iznošenje problema i zajedničko traženje odgovora.

- U Dječjem vrtiću Velika Gorica psihologinja Ljubica Lovreković održala je tematska predavanja i radionice. Tako je 15. veljače 2011. godine održala predavanje i radionicu za odgojitelje pod nazivom „Poticanje predčitalačkih vještina kod djece u najranijoj dobi“. Na predavanju je bilo prisutno 18 odgojateljica.
- U Dječjem vrtiću Velika Gorica psihologinja Ljubica Lovreković 17. veljače održala je predavanje za roditelje pod nazivom „Spremnost djece za polazak u školu“, na kojem je bilo prisutno 43 roditelja.
- U obilježavanje Tjedna psihologije u Velikoj Gorici se uključila i Gradska knjižnica, koja je na tri lokacije postavila izložbu knjiga.
- U obilježavanje Tjedna psihologije uključili su se i lokalni mediji. Što sve psiholozi rade mogli su čuti slušatelji Radija Velika Gorica u ponedjeljak 14. veljače te slušatelji City radija u srijedu 16. veljače. Na obje postaje gostovala je Sanda Puljiz, prof. psihologije i ravnateljica Centra za djecu, mlade i obitelj Velika Gorica.

Sanda Puljiz

Virovitičko - podravska županija

Najavom aktivnosti na Urbanom radiju predsjednica Društva **Jasna Per Kožnjak** predstavila je zanimljive i edukativne događaje 4. tjedna psihologije. Središnji događaji ovog Tjedna odvijali su se u Gradskoj knjižnici i čitaonici. Uz cjelotjednu izložbu knjiga iz područja psihologije predstavljena je i knjiga dr. **Gordane Buljan - Flander** i dr. **Predraga Zarevskog** „Moji se roditelji razvode“, te održano predavanje dr. **Nataše Jokić Begić**, s Katedre za zdravstvenu i kliničku

psihologiju Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, „Muški i ženski način borbe sa svakodnevnim stresom“. Knjiga „Moji roditelji se razvode“ napisana je kao priručnik za pomoć djeci i mladima, a preporučuje se i roditeljima i stručnim suradnicima. Osim same autorice, o knjizi su govorili urednica knjige psihologinja **Dragana Mašetković**, psihologinja Jasna Per Kožnjak i dr. **Vladimir Kolesarić**.

Članovi Društva psihologa VPŽ s Gordanom Buljan Flander i Draganom Matešković na promociji knjige u Grdskoj knjižnici i čitaonici u Virovitici.

U vrlo zanimljivom predavanju, dr. Nataša Jokić Begić približila je brojnom slušateljstvu što su izvori stresa, kako se s njime nositi, o čemu ovisi hoće li stres biti štetan, jer kronični dovodi do bolesti. Posebno je bio zanimljiv dio o različitim doživljavanju i prevladavanju stresa u žena i muškaraca, te savjeti kako ga izbjeći.

U Psihološkom centru „Putokaz“ na „Danima otvorenih vrata“ održano je predavanje i radionica „Što učiniti sa stresom?“ Vježbe disanja i relaksacije kao prevenciju protiv stresa prezentirala je prof. Jasna Per Kožnjak. Tijekom cijelog tjedna na raspolaganju je bilo besplatno telefonsko savjetovanje o osobnim problemima i teškoćama. U Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, područna služba Virovitica, održana je radionica „Važnost cjeloživotnog učenja“ prof. **Snježane Prkić**. U Centru za socijalnu skrb Virovitica održan je okrugli stol s predavanjem na temu: „Zašto se razvodimo? Moja, tvoja, naša = vaša djeca“. Predavanje je održala psihologinja **Blanka Pukl** u suradnji sa psihologinjom **Jadrankom Puzak**. Okruglom stolu su prisustvovali predstavnicima Općinskog suda, Opće bolnice, Obiteljskog centra, vanjski suradnici, ravnateljica **Marija Bajan Prokl** i stručni radnici CZSS-a. Svi sudionici su izrazili svoje mišljenje i zaključke vezane uz temu. U Gimnaziji Petra Preradovića kolegica **Ljiljana Majn** vodila je radionicu „Socijalne vještine“ s učenicima trećih razreda. Tjedan psihologije obilježile su nadalje i brojne radionice s raznolikim temama. Tako je u Obiteljskom centru održana radionica s djecom i roditeljima „Antuntun“ prof. **Sandre Matošina Borbaš**. Kolegica **Melita Majurec** vodila je radionicu u Srednjoj tehničkoj školi na temu prevencije nasilja u školi i sprečavanja nasilja u mladenačkim vezama.

Psihologinje **Jasna Plantak**, **Ksenija Vujanović Juras** i **Ljiljana Matošević** i ove godine aktivno su se uključile u Tjedan psihologije u Slatini. Održale su nekoliko zanimljivih radionica: Jasna Plantak je u školi „E. Kumičića“ prezentirala longitudinalno praćenje izostanaka učenika u osnovnoj školi. Ljiljana Matošević je u Srednjoj školi „M. Marulića“ provela radionicu s učenicima na temu prevencije nasilja u mladenačkim vezama. O aktivnostima psihologa u lokalnoj zajednici govorila je Ksenija Vujanović Juras gostujući u emisiji Radio Slatine. Apsolventica psihologije **Maja Štampar** u OŠ „Josipa Kozarca“ održala je radionicu na temu „Vježbanje razvoja empatije“.

Kolegica **Sanja Jergović Lesić** iz Psihološkog centra „Sanja“ održala je promociju radionice „Vještine brzog čitanja za građanstvo“. U vrtiću „Cvrčak“ kolegica mag. psih. **Jelka Predragović** govorila je o roditeljskom nadzoru nad djecom. Prof. Jadranka Puzak je na radio emisiji pod pokroviteljstvom „SOS telefona“ govorila o bihevioralnom pristupu u rješavanju problema prekomjerne težine.

Zahvaljujemo na medijskoj podršci Urbanog radija, Radio Virovitice, Radio Slatine, Virovitičkog lista i Večernjeg lista te web portala. Zahvaljujemo i brojnim sponzorima koji su nam pomogli da događanjima u Tjednu psihologije predstavimo našu struku. U ovom Tjednu psihologije ponovno smo pokušali približiti struku javnosti i tako smanjiti predrasude, pokazali smo da možemo puno napraviti i da postoji zanimanje i potreba javnosti koja nas je željna čuti i podržati.

Jasna Per Kožnjak

Zadar

O darovitim učenicima

U obilježavanju 4. tjedna psihologije u multimedijalnoj dvorani Gradske knjižnice u Zadru sudjelovalo je 17 učenika 7. razreda OŠ „Petar Zoranić“ Nin (9 učenika), OŠ Privlaka (3 učenika) i OŠ „Jurja Barakovića“ Ražanac (5 učenika) koji su uključeni u skupni rad stručnog suradnika psihologa s potencijalno darovitim učenicima.

Identifikacija darovitih učenika u OŠ „Petar Zoranić“ u Ninu, provodi se na učenicima četvrtih razreda od školske godine 1993./94., a skupni rad stručnog suradnika psihologa s identificiranim darovitim učenicima od 1999./2000. godine. U OŠ „Jurja Barakovića“ Ražanac i OŠ Privlaka program se provodi od školske godine 2007./08. Tijekom školske godine predviđeno je osam susreta sa svakom skupinom. Sadržaj rada uključuje pedagoške radionice (s ciljem razvoja socijalnih vještina i motivacije), kreativne radionice (s ciljem razvoja konvergentnog i divergentnog mišljenja i drugih tehnika kreativnog mišljenja), vježbe koncentracije, pamćenja i percepcije (praktična primjena iz područja kognitivne psihologije, metode učenja, mnemotehnike...).

Cilj radionice je bio međusobno upoznavanje učenika obuhvaćenih ovim programom i zajednički rad, kakav inače imaju jednom mjesečno u

svojim školama. Uz radionicu, učenici su imali organizirano razgledavanje knjižnice uz stručnog vodiča i upoznali su se s mogućnostima i projektima Gradske knjižnice u Zadru. O radionici su izvijestili lokalni mediji (Zadarski list, Vox, e-Zadar).

Elvira Vučković

Studentsko savjetovalište

U petak, 11. veljače u 13 sati u Gradskoj knjižnici Zadar dr. **Ljiljana Bastaić** je održala predavanje knjiga iz područja *imago* terapije na kojem je aktivno sudjelovalo oko 50-ak stručnjaka zainteresiranih za ovo područje. Tema su osim *imago* terapije bili i bliski odnosi, ljubav i kako davati i primati u odnosima. Nakon toga je u 18 sati organizirano druženje s Ljiljanom Bastaić za studente koji volontiraju u Studentskom savjetovalištu pod nazivom „Na kavi u savjetovalištu“. Sudjelovalo je 10-ak zainteresiranih. Sutradan, u subotu 12. veljače, od 9 do 14.30, održana je supervizijska radionica za djelatnike Studentskog savjetovališta Sveučilišta u Zadru. O temi transfera i kontratransfera raspravljalo se s voditeljicom Ljiljanom Bastaić.

Anita Vulić Prtorić

Zagreb

Psihološki centar – TESA

Povodom 4. tjedna psihologije u Hrvatskoj psiholozi Psihološkog centra TESA su u suradnji s Odjelom za školstvo Matice hrvatske održali predavanje – okrugli stol s temom „Psihološki učinci krize i financijske nesigurnosti na obitelj, djecu i mlade“, 16. veljače 2011. od 18.30 do 20.30 sati, u Palači Matice hrvatske, Strossmayerov trg 4, Zagreb. Predavanje je bilo namijenjeno roditeljima, odgajateljima, učiteljima, stručnim suradnicima i drugima koji se bave djecom i mladima, a održali su ga psiholozi Psihološkog centra TESA: **Barbara Balaško, Tanja Dejanović Šagadin, Staša Knežević i Petar Kraljević**. O posljedicama krize i financijske nesigurnosti na djecu, mlade i obitelj govorilo se kroz nekoliko tema:

- Zaposlenost i nezaposlenost - utjecaj na psihološko stanje osobe,

- Kriza i stres, strategije suočavanja i posljedice,
- Utjecaj obiteljskog stresa i zabrinutosti na djecu i učenike,
- Pogled na obitelj i mlade iz kuta psihologa u socijalnoj skrbi

Među posjetiteljima je bilo najviše odgojno - obrazovnih djelatnika, roditelja kao i nekolicina novinara te je na istu temu objavljen i članak u Večernjem listu, u četvrtak 18.02.2011. U sljedećem tjednu održano je gostovanje na HTV-u s istom temom, u emisiji Dobro jutro Hrvatska. Povodom predavanja ista je tema obrađena i u Školskim novinama.

Također, povodom 4. tjedna psihologije, održane su i tri iskustvene psihološke radionice u prostorima Psihološkog centra TESA, otvorene za građanstvo. Ciljna skupina bile su osobe

motivirane za doživljavanje novog emocionalnog i edukativnog iskustva. Održane su sljedeće radionice:

1. „E, sad je dosta!“ (15.02.2011. u 18.00 sati) Iskustvena radionica bazirana na psihodramskim i sociodramskim tehnikama. Zajedno s nama poradite na odnosima sa članovima obitelji ili suradnicima na radnom mjestu koji su skloni kritiziranju, kontroliranju ili samosažaljevanju. Cijepite se protiv otrovnih posljedica njihovog ponašanja na vaše raspoloženje.

Voditeljice: **Ivana Jurić**, prof. psih. i **Sanja Jagarić Nola**, psihodramske terapeutkinje

2. „Koja je tvoja priča?“ (16.02.2011. u 17.00 sati)

Sami sebi stalno tumačimo vlastita iskustva, dajemo značenje i pletemo priču svog života u kojoj smo centralna figura. Ovaj proces se stalno odvija unutar nas – svjesno i nesvjesno - kao komunikacija dijelova osobe i unutarnjih likova (važnih osoba iz naših života čije su riječi, stavovi, slike postali dijelovi našeg sjećanja). Da bismo upoznali drugu osobu, moramo znati njevu priču. Da bismo upoznali sebe, moramo otkriti svoju vlastitu priču. Prepoznati svoje teme, različite karaktere u kojima se ostvarujemo, razvoj priče, njen ton, zaplete i ključne epizode u kojima se događaju najvažnija iskustva. Priče daju značenje doživljenim iskustvima i čuvaju naš integritet. Kroz unutarnje scenarije „pričamo priče o sebi“ i stvaramo svoj osobni integritet i smisao iz iskustava. Ali, ti su scenariji i filtri kroz koje doživljavamo ono što nam se događa, pa nam se iste situacije često ponavljaju u sličnim obrascima (loše veze, podbacivanje u postizanje ciljeva). Ponekad su naše priče nedorečene, nejasne, fragmentirane. Ova je iskustvena radionica uvod u proces promišljanja i prorade naših priča i prilika za zavirivanje u naš unutarnji svijet na nov način. Kad shvatimo što se događa u našim životima i kakvu mi sami u tome ulogu imamo možemo svjesnije ispisivati svoja poglavlja i stvarati priču koja za nas ima smisla.

Voditeljica: **Jadranka Orehovec**, prof. psih.

3. „Kontakt i svjesnost“ (17. 2. u 16 sati)

Iskustvena radionica temeljena na tehnikama geštalt terapije. Geštalt psihoterapija ubraja se u humanističke teorijske i terapijske pristupe, kojoj je cilj omogućiti i njegovati rast i razvoj osobnih potencijala. Cilj radionice je povećanje svjesnosti i mogućnosti kontakta svakog člana grupe, bolje poznavanje sebe i svojih potreba pomoću

kreativnih tehnika i različitih vježbi. Nakon svake vježbe je predviđeno vrijeme za razgovor o vježbi, osvješćivanje onog što je u vježbi doživljeno i povezivanje tog doživljaja sa svakodnevnim iskustvom, osjećajima i potrebama.

Voditeljica: **Tanja Dejanović Šagadin**, prof. psih.

S obzirom da je zbog radioničkog načina rada broj sudionika na svakoj pojedinačnoj radionici bio ograničen na 15 osoba radionice su bile maksimalno popunjene, a interes je bio više nego dvostruko veći od mogućnosti što govori o interesu javnosti za ovakav oblik rada na sebi.

Tanja Dejanović Šagadin

Centar Proventus

U 4. tjednu psihologije **Jelena Vrsaljko** i **Tatjana Gjurković** održale su četiri besplatne radionice. „U ritmu djeteta - temperament“ održana je u ponedjeljak, 14.02.2011. a razgovaralo se o karakteristikama temperamenta uz poseban naglasak na različitosti između roditelja i djeteta. Također, istaknute su poteškoće koje proizlaze zbog neusklađenosti temperamenta te potaknuti sudionici da putem vježbi osvijeste svoj i djetetov temperament.

U utorak, 15.02.2011. održana je radionica „Koji k...se uopće svađamo“. Namjera ove radionice bila je potaknuti sudionike da osvijeste način na koji komuniciraju s partnerom, ali i s drugima iz okoline kako bi lakše prepoznali zbog čega ulaze u svađe na kojima gube dragocjenu energiju i vrijeme.

U srijedu, 16.02.2011. održana je druga radionica iz serije „U ritmu djeteta – emocije“. Razgovaralo se o tome da li se emocije djece razlikuju od odraslih te po čemu se razlikuju. Uz nadovezivanje na prethodnu radionicu, rečeno je zašto su djeca sklona izražavati određene emocije i na koji način to roditelji i druge odrasle osobe iz djetetove okoline podržavaju.

Posljednja radionica „S faksa u život – na ispit bez stresa“, 17.02.2011. bila je namijenjena studentima. Budući da je stres je neizbježan dio života svakog čovjeka, na radionici su ponuđene tehnike i vještine kako ga se može kontrolirati i spriječiti njegove negativne posljedice.

Iznimno smo zadovoljne s ukupnim brojem sudionika (N= 60). Povratne informacije o radionici su izuzetno pozitivne što ukazuje na veliku potrebu daljnjeg rada s roditeljima na ovakav način, kao i s partnerima i studentima.

Tatjana Gjurković

Aktivnosti sportskih psihologa

Donosimo pregled aktivnosti sportskih psihologa u Tjednu psihologije:

14.2.2011. dr. **Renata Barić**, sportska psihologinja i **Tamara Glad**, sportski trener i prof psihologije održale su radionicu Moj natjecateljski nastup za kadetkinje B i kadetkinje A klizačkog kluba Medveščak Zagreb. Radionici je prisustvovalo 10 djevojčica, a kroz praktične vježbe obrađene su teme neposredne pripreme za natjecanje, međusobne potpore klizačica prije i za vrijeme natjecanja, prednatjecateljske treme te usmjerenosti na osjećaj uživanja i izvedbu nasuprot usmjerenosti na rezultat.

15.2.2011., na portalu javno.hr objavljen je stručni članak dr. Renate Barić pod naslovom: Mentalna čvrstoća: tajno oružje vrhunskih sportaša.

17.2. 2011. dr. Renata Barić, sportska psihologinja održala je radionicu za tenisače i tenisačice kadetskog i juniorskog uzrasta TK Ponikve iz Zagreba pod naslovom Prednatjecateljska tema. Kroz raspravu i praktične vježbe obrađen je doživljaj treme, objašnjen je odnos treme, pobuđenosti i sportskog uspjeha. Demonstrirane su neke tehnike disanja koje pomažu smanjivanju treme prije i za vrijeme sportskog nastupa i identificirani su individualni okidači treme na natjecanju te se u okviru praktične vježbe iste pokušalo povezati sa željenim emocionalnim stanjem. Radionici je prisustvovalo 20 sportaša i 6 trenera.

Renata Barić

HRVATSKO PSIHOLOŠKO DRUŠTVO P O Z I V A

Sve kolegice i kolege, psihologe i psihologinje, posebno one koji su u mirovini a svojevremeno su aktivno sudjelovali u radu Hrvatskog psihološkog društva, da nam ustupe dokumentaciju, knjige, časopise, zbornike, bilješke, fotografije, zapisnike i drugi arhivski materijal vezan uz rad HPD-a.

U povodu 60. obljetnice HPD-a (2013. godine) namjera nam je izraditi monografiju HPD-a i sačuvati povijest Društva od zaborava, za buduće generacije. Po potrebi, svu dokumentaciju vraćamo nakon skeniranja. Kontaktirajte tajništvo HPD-a u Švarcovoju 20 - osobno, pismeno, telefonom ili putem e-maila hpd-cpa@net.hr

VRIJEME SLIČNOSTI I RAZLIKA izazov psihologiji i psiholozima

19. godišnja konferencija
hrvatskih psihologa

Hotel Osijek, Osijek, 12.-15. listopada 2011.

OBLJETNICE

Devet desetljeća sustavnog razvitka hrvatske psihologijske znanosti i struke - 2. dio

Psihologijski laboratorij - utemeljio Ramiro Bujas 1920. godine

Želimir Pavlina

7. Izgradnja hrvatskog psihologijskog nazivlja

Profesor Ramiro Bujas bavio se jezikoslovljem tijekom cijelog života. U Grazu je, među inim, studirao i slavistiku, te je u tijeku studija proveo svoj prvi eksperimentalni rad iz područja psihofiziologije govora.

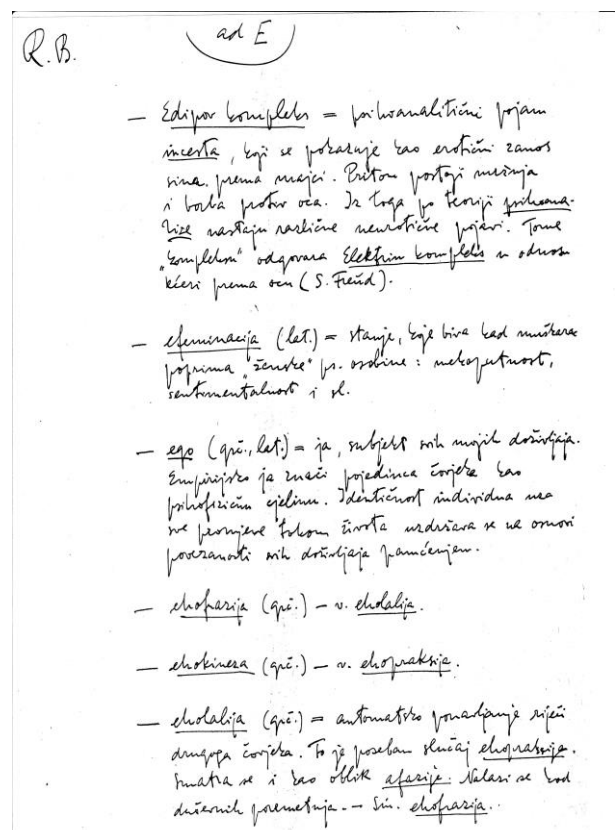
Bilježio je akcentuaciju u čakavskim krajevima i o tomu u Beču održao predavanje. Kod A. Meinonga je godine 1906. doktorirao disertacijom o čakavskom narječju.

Profesor je bio izvrstan poznavatelj hrvatskog jezika i u tom je području ostavio vrijedna ostvarenja, osobito u „fiksiranju najboljih narodnih izraza u našoj pomorskoj terminologiji“ (Krstić, 1961).

Širina i bogatstvo jezikoslovnog znanja i stvaralaštva došlo je do punog izražaja i u psihologiji, njegovom glavnom području djelovanja. Iako je djelovao u razdoblju društveno, odnosno politički vrlo nepovoljnom za očuvanje i razvitak hrvatskog jezika (od god. 1918. do 1959.), djelujući promišljeno i zastupajući znanstveni pristup u normiranju psihologijskog nazivlja uspio je u očuvanju jezične baštine i pridonio njezinu razvitku.

Zastupao je stajalište: ako postoji valjan naš vlastiti psihologijski naziv njemu treba dati prednost pred tuđicom. Istodobno treba težiti bogaćenju hrvatskog psihologijskog nazivlja i nastojanju razvijanja nijansiranosti izražavanja. Primjerice, tvrdio je, kako je znanstveno opravdano razlikovati nazive **psihički**, **psihologijski** i **psihološki**. **Psihički** se odnosi na **psihu** (psihički život, psihičke sposobnosti, psihičko zdravlje...), **psihologijski** se odnosi na **psihologiju kao znanost** (psihologijski institut, psihologijski test, psihologijski rječnik...), **psihološki** se odnosi na **psihologiju kao struku** (psihološko društvo, psihološka komora, psihološki poslovi...). Naziv

psihologijski, kao jedna od osobitosti hrvatskog jezika, posebno je bio izložen potiskivanju u javnoj uporabi.

Slika 8. Faksimil Bujasova dijela rukopisa psihologijskog rječnika

Profesor Ramiro Bujas (u suautorstvu sa Zoranom Bujasom) osobito je vrijedan prinos dao u uvođenju i očuvanju hrvatskog nazivlja u području dobivanja psihologijskih podataka i njihovog računskog obrađivanja. O kakvoći predloženih psihologijskih naziva u tomu području najbolje posvjedočuje činjenica kako su ti nazivi već u znanosti općeprihvaćeni. Primjerice, predloženi nazivi za mjerne značajke psihologijskih testova, postali su normirana baština hrvatskog znanstvenog nazivlja: valjanost testa, osjetljivost

testa, objektivnost testa, vjernost ili dosljednost testa.

U Hrvatskoj enciklopediji objavio je veliki broj natuknica o psihologijskim pojmovima. Napisao je i brojne natuknice za psihologijski rječnik. Rukopisno rječničko gradivo dosad nije objavljeno.

8. Povezivanje hrvatske i svjetske psihologijske znanosti

Ramiro Bujas je ostvario prodor i povezanost hrvatske i svjetske psihologijske znanosti, preko različitih oblika međunarodne znanstvene suradnje.

vi	TABLE OF CONTENTS	
R. M. YERKES (<i>The Journal of Comparative Psychology</i>), Primate Coöperation and Intelligence		254
W. KÖHLER (<i>Psychologische Forschung</i>), Psychological Remarks on Some Questions of Anthropology		271
A. GATTI (<i>Archivio Italiano di Psicologia</i>), The Perception of Space by Means of Pure Sensations of Touch		289
C. S. MYERS (<i>Journal of the National Institute of Industrial Psychology</i>), Conceptions of Mental Fatigue		296
W. MOEDE (<i>Industrielle Psychotechnik</i>), Stand und Lage der angewandten Psychologie in Deutschland		307
M. N. BANERJI (<i>Indian Journal of Psychology</i>), Hindu Psychology: Physiological Basis and Experimental Methods		328
S. BLACHOWSKI (<i>Kwartalnik Psychologiczny</i>), The Magical Behavior of Children in Relation to School		347
R. BUJAS (<i>Acta Instituti Psychologici Universitatis Zagrebensis</i>), Zur Klärung einer Tatsachenfrage im Gebiete des psychogalvanischen Phänomens		362
C. E. SPEARMAN (<i>Character and Personality</i>), The Confusion that is Gestalt-Psychology		369
K. ZENER (<i>Character and Personality</i>), The Significance of Behavior Accompanying Conditioned Salivary Secretion for Theories of the Conditioned Response		384

Slika 9. Dio sadržaja jubilarnog broja *The American Journal of Psychology*

Profesor je prvi od hrvatskih psihologa sudjelovao sa znanstvenim priopćenjima u radu međunarodnih kongresa eksperimentalne psihologije u Marburgu (1921.), Munchenu (1925.) i Beču (1929.). Od godine 1932. zastupao je našu psihologiju u Međunarodnom društvu psihologijske znanosti i bio suradnik međunarodnog priručnika **Psychological Register** u Worcesteru (Pavlina, 1989).

Povezanost hrvatske i svjetske psihologije profesor Bujas je ostvario i objavljivanjem psihologijskih članaka i rasprava u inozemnim periodičima i zbornicima **Berich uber den VII. Kongress fur experimentelle Psychologie in Marburg** (Jena, 1922.), **Bericht uber den IX. Kongress fur experimentelle Psychologie in Munchen** (Jena, 1926.), **Przeglad filozoficzny**

(Varšava, 1928.), **Bericht uber den XI. Kongress fur experimentelle Psychologie in Wien** (Jena, 1930.), **Kwartalnik Psychologiczny** (Poznan, 1930.), **Industrielle Psychotechnik** (Berlin, 1932.), **American Journal of Psychology** (New York, 1937.) i dr.

Želeći upoznati svjetsku znanstvenu javnost s dostignućima hrvatske psihologije, kao što je već spomenuto, profesor je pokrenuo godine 1932. prvi hrvatski psihologijski časopis **Acta Instituti Psychologici Univrsitatis Zagrabien-sis**.

Profesor Bujas bio je između dva svjetska rata poznati psiholog u zapadnoj hemisferi. To pokazuje i dokazuje reprint njegovog članka u jubilarnom broju **The American Journal of Psychology** objelodanjenom povodom pedesete obljetnice izlaženja tog prvog psihologijskog časopisa. Tu se Ramiro Bujas našao u doista biranom društvu tadašnjih psiholoških svjetskih prvaka kao što su Jansch, Pieron, Claparede, Bartlett, Woodworth, Alport, Bantley, Boring, Yerkes, Kohler, Spearman.“ (Kolesarić, 2009).

Slika 10. Bujasov esteziometar na vlas proizvedila tvrtka Heinrich Diel u Leipzigu

Profesor Bujas je ostvario međunarodnu suradnju i pri izradbi psihologijskih mjernih instrumenata. Također je navedeno kako je njegov **esteziometar na vlas, kamatometar, batić za izazivanje patelarnog refleksa** za komercijalne svrhe serijski proizvedila renomirana tvrtka Heinrich Diel u Leipzigu.

9. Osnutak prve javne psihologijske znanstvene knjižnice

Prof. Bujas je utemeljivši Psihologijski laboratorij godine 1920. istodobno u njegovu okviru osnovao i prvu javnu psihologijsku znanstvenu knjižnicu u Hrvatskoj. U početku je bila zaseban dio velike zavodske knjižnice „u kojoj su se nalazili gotovo svi stručni časopisi, njemački u potpunim serijama, a od francuskih časopisa samo najnovija godišta“ (Boranić, 1925). Pribavljene su psihologijske publikacije iz različitih grana psihologije, ponajviše iz područja osjetne psihologije i psihofiziologije.

Knjižnica je od početka imala ustrojen abecedni katalog. Publikacije su se u početku mogle koristiti samo u knjižnici, a kasnije je omogućena i izvanknjižnična uporaba. U prvo doba knjižnicom su se najviše koristili studenti i nastavnici Medicinskog fakulteta, te Filozofskog fakulteta i Više pedagoške škole, ali i mnogi drugi sveučilištarci, nastavnici i znanstvenici.

Ustrajnim zalaganjem prof. Bujasa i članova Psihologijskog instituta, knjižnica se stalno razvijala, tako da je na primjer godine 1965. knjižni fondus iznosio 2.475 knjiga, 551 svezak periodike (91 naslov tekuće periodike) (Andrić i sur., 1968).

Knjižnica je ostvarila važnu ulogu pripomoći u promicanju znanja o predmetu, metodama i dostignućima znanstvene psihologije, napose u početnom razdoblju njezina razvitka u Hrvatskoj, posebice od dvadesetih do šezdesetih godina prošlog stoljeća. Tada su u nas bile slabo dos-

tupne svjetske psihologijske znanstvene publikacije (Pavlina i Kolesarić, 1987).

Spomen na utemeljitelja hrvatske psihologije

Sveučilišni profesor dr. sc. Ramiro Bujas vodio je teške bojeve u nastojanju utemeljenja hrvatske psihologije i struke na znanstvenoj podlozi. Zbog takvog pristupa tijekom života doživio je zbog psihologije puno napadaja i neugodnosti, među inim i dva prisilna umirovljenja tijekom sveučilišnog nastavničkog djelovanja, oba s motivacijom kako psihologija koju predaje na sveučilištu nije znanstveno vrijedna.

Po uspomenu njegovih učenika, profesora su doživljavali kao mirna i blaga čovjeka, koji je u brojčano neravnopravnoj borbi za psihologiju, teško podnosio djelovanje protuznanstveno orijentiranih osoba i njihovo kočenje utemeljenja i razvitka hrvatske psihologijske znanosti. „Svoju borbu za psihologiju smatrao je katkada i svojom slabošću, na što upućuje rečenica u njegovim bilješkama, koja glasi: „Ne može svatko biti toliko jak, da bude *outsider* svog kulturnog kruga“ (Bujas, 1973)

Ali istina je samo jedna i prave vrijednosti jednog dana doći će do izražaja, pokazujući svoju veličinu i zbiljske dosege. Tako je i kod sveč. prof. dr. sc. Ramira Bujasa, za života zbog psihologije često napadan i vrijeđan, doduše tek nakon smrti, njegova istinska ljudska i znanstvena vrijednost nalazi svoje priznanje i u velikom broju važnih spomen - ploča i djelatnosti koje su pokrenuli hrvatski psiholozi, najviše u okviru Hrvatskog psihološkog društva, nazvavši ih imenom svoga utemeljitelja.

a) Psihologijski skup „Dani Ramira Bujasa“

U povodu desete obljetnice smrti sveučilišnog profesora dr. sc. Ramira Bujasa, Psihologijski institut Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Hrvatsko psihološko društvo odlučili su godine 1969. započeti s održavanjem psihologijskog znanstveno - stručnog skupa pod nazivom „Dani Ramira Bujasa“.

Prvi je skup održan 17. i 18. listopada 1970. u Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Dosad je održano 19 skupova, a od 17. psihologijskog skupa promijenjen je njegov naziv u „Dani Ramira i Zorana Bujasa“, po drugom osobito vrijednom hrvatskom psihologu. Skup se razvio u sadržajno bogat i raznolik međunarodni skup. Redovito se u dvogodišnjim razmacima održava već gotovo 40 godišta, postavši tako najstariji međunarodni znanstveni skup u Hrvatskoj.

Slika 11. Otvaranje psihologijskog skupa „Dani Ramira Bujasa“ god. 1979.

b) Psihologijska nagrada „Ramiro Bujas“

Hrvatsko psihološko društvo je prigodom proslave stoljetnice rođenja Ramira Bujasa utemeljilo godine 1979. državnu „Psihologijsku nagradu Ramiro Bujas“.

Slika 12. Želimir Janeš: Nagradna medalja „Psihologijske nagrade Ramiro Bujas“ (lice)

„Nagrada je utemeljena u svrhu poticanja razvitka psihologijske znanosti i njezine primjene na području Republike Hrvatske i odavanja javnog priznanja za osobito vrijedna psihologijska znanstvena i stručna ostvarenja u Republici Hrvatskoj“ (Statut i pravilnici, 1994).

„Psihologijska nagrada Ramiro Bujas“ podjeljuje se za :

- 1) osobito vrijedno psihologijsko znanstveno djelo,
- 2) osobito vrijedno ostvarenje na društvenoj afirmaciji psihologije,
- 3) životno djelo, odnosno za osobito vrijednu sveukupno psihologijsku djelatnost.

c) Bujasova zlatna psihologijska značka

Hrvatsko psihološko društvo utemeljilo je godine 1979. nagradu „Bujasova zlatna psihologijska značka“, kao društveno priznanje za izrađen i obranjen osobito vrijedan studentski psihologijski diplomski rad na području Republike Hrvatske.

Nagrada se sastoji iz zlatne značke i diplome. Zlatna značka izrađena je u zlatarnici po izvornoj psihologijskoj znački vlastoručne izradbe Ramira Bujasa.

d) Spomen - ploča sveuč. prof. dr. sc. Ramiru Bujasu

Hrvatsko psihološko društvo, u prigodi svečane proslave stoljetnice rođenja sveučilišnog profesora dr. sc. Ramira Bujasa, njemu u čast podiglo je godine 1979. spomen - ploču na pročelju kuće u Jukićevoj ulici broj 14 u Zagrebu, u kojoj je profesor proveo najveći dio svoga radnog vijeka.

Slika 13. Spomen-ploča Ramiru Bujasu

e) Spomen-ploča Psihologijskom laboratoriju

Prigodom proslave 60. obljetnice od kako je Ramiro Bujas utemeljio Psihologijski laboratorij, Hrvatsko psihološko društvo podiglo je spomen - ploču u Fiziološkom zavodu Medicinskog fakulteta u Zagrebu.

PSIHOLOGIJSKI LABORATORIJ

UTEMELJIO JE GOD. 1920.
RAMIRO BUJAS
U FIZIOLOŠKOM ZAVODU
OVOG MEDICINSKOG FAKULTETA
UZ PODPORU F. SMETANKE

O 60. OBLJETNICI OSNUTKA
SPOMEN – PLOČU PODIGLO
DRUŠTVO PSIHOLOGA HRVATSKE
GODINE MCMLXXX.

Slika 14. Spomen-ploča Psihologijskom laboratoriju

f) Spomen-ploča Psihologijskom institutu

Hrvatsko psihološko društvo podiglo je godine 1980. spomen - ploču Psihologijskom institutu u zgradi Prirodoslovno - matematičkog fakulteta u Zagrebu. Psihologijski institut je osnovao Ramiro Bujas. Institut je bio dugo godina pod njegovim vodstvom žarište psihologijske znanstvene misli u Hrvatskoj.

PSIHOLOGIJSKI INSTITUT

ŽARIŠTE PSIHOLOGIJSKE
ZNAJSTVENE MISLI
U HRVATSKOJ

DJELOVAO JE U ZGRADI OVOGA
PRIRODOSLOVNO – MATEMATIČKOG
FAKULTETA
OD GOD. 1932. DO 1961.

O 60. OBLJETNICI ZAČETKA RADA
SPOMEN – PLOČU PODIGLO
DRUŠTVO PSIHOLOGA HRVATSKE
GODINE MCMLXXX.

Slika 15. Spomen-ploča Psihologijskom institutu

g) Znanstveni skup „Zagrebačka psihologijska škola“

Hrvatsko psihološko društvo priredilo je godine 1980. znanstveni skup „Zagrebačka psihologijska škola“ u čast proslave triju obljetnica događaja osobito bitnih za razvitak psihologijske znanosti i struke u Hrvatskoj:

- 1.) utemeljenja Psihologijskog laboratorija u Fiziološkom zavodu Medicinskog fakulteta u Zagrebu (utemeljitelj Ramiro Bujas),
- 2.) osnutka Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (osnivač Ramiro Bujas) i
- 3.) 70. obljetnice rođenja akademika Zorana Bujasa.

Na skupu su psiholozi iz Hrvatske, Slovenije, Bosne i Hercegovine i Srbije priopćili rezultate 50 znanstvenih istraživanja, po čemu je to bio najveći skup psihologa dotad održan u Hrvatskoj.

Slika 16. Želimir Janeš: Spomen-plaketa „Zagrebačke psihologijske škole“ (god. 1980.)

Hrvatsko psihološko društvo je Psihologijskom institutu i Odsjeku za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, u znak priznanja za veliki doprinos razvitku psihologijske znanosti, darovalo posebnu spomen - plaketu autora Želimira Janeša, sveučilišnog profesora i akademskog kipara. Znameniti umjetnik je na plaketi prikazao, kao što je Bašćanska ploča ishodište hrvatskog jezika, tako su Ramiro i Zoran Bujas ishodište hrvatske psihologijske znanosti.

h) Središnja psihologijska knjižnica „Ramiro Bujas“

Godišnja skupština Hrvatskog psihološkog društva utemeljila je godine 1976. „Središnju psihologijsku knjižnicu Ramira Bujasa“, u spomen na godinu 1920. kada je profesor osnovao i uredio prvu javnu psihologijsku knjižnicu u okviru Psihologijskog laboratorija.

Početni skroman knjižnični fundus formiran je darovanim publikacijama članova Hrvatskog psihološkog društva. Glavnu vrijednost knjižnice čine publikacije iz početnog razdoblja razvitka psihologije.

Zaključno rečeno, profesor dr. sc. Ramiro Bujas je desetljećima djelovao nepokolebljivo utirući put razvitku psihologijske znanosti i struke, pri čemu je osobno često doživljavao neugodnosti i žestoke napadaje raznih protivnika znanstvenosti. Danas se hrvatski psiholozi nalaze u neusporedivo boljem položaju, jer su profesor i njegovi učenici postavili čvrste temelje psihologijske znanosti i struke. Kad je profesor počeo intenzivno djelovati, nakon osnutka Psihologijskog laboratorija godine 1920., u Hrvatskoj je bilo samo dvoje psihologa, a danas nas ima tisuću puta više! Osim toga imamo pet studija psihologije, Hrvatsko psihološko društvo i Hrvatsku psihološku komoru - veliki potencijal za potpunu afirmaciju psihologijske znanosti i struke, kao i za suzbijanje svih oblika parapsihologije.

LITERATURA:

- Andrić, S, Bebdiš, V., Tomečaj, B., Vuković, V. (uredili) (1968). *Biblioteke u Hrvatskoj*. Zagreb: Društvo bibliotekara Hrvatske, str. 28.
- Boranić, D. (uredio) (1925). *Sveučilište u Zagrebu (1874-1924)*. Zagreb: Zakladna tiskara Narodne novine, str.166.
- Bujas, Z. (1973). Ramiro Bujas začetnik nastave i znanstvenog rada na području psihologije u Hrvatskoj. U D. Stary (ur.), *Stručni skupovi psihologa „Dani Ramira Bujasa“ 1970. i 1972.*(zbornik), Zagreb: Društvo psihologa Hrvatske, str. 9-13.
- Kolesarić, V. (2009). 130. obljetnica rođenja Ramira Bujasa (1879.-1950.) – 80. obljetnica utemeljenja Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. *Psiholog*, 10, 2, 12-18.
- Kolesarić, V., Pavlina, Ž. (1986.), Pet desetljeća „Acta Insituti Psychologici Univrsitatis Zagrabien-sis“, *Primijenjena psihologija*, 7, 1-4, 141-143.

- Krstić, K. (1961). Profesor Ramiro Bujas. *Acta Instituti Psychologici Universitatis Zagrabienensis*, br. 22, str. 3-9.
- Mayer, D. (1975). Izrada jednostavnih aparata i pribora – tradicija Zagrebačkog odsjeka za psihologiju. U D. Stary (ur.), *Stručni skupovi psihologa „Dani Ramira Bujasa“ 1974.* (zbornik), Zagreb: Društvo psihologa Hrvatske, str. 19-29.
- Pavlina, Ž., Kolesarić, V. (1984). *Šest desetljeća nakladne djelatnosti Psihologijskog instituta Zagrebačkog sveučilišta.* Nakladna djelatnost Psihologijskog instituta, Zagreb: Društvo psihologa Hrvatske, 5-8.
- Pavlina, Ž., Kolesarić, V. (1987). Značenje Psihologijskog instituta Zagrebačkog sveučilišta za razvoj psihologije u nas. *Primijenjena psihologija*, 8, 25-35.
- Pavlina, Ž. (1989). Ramiro Bujas. U A. Stipčević (ur.), *Hrvatski biografski leksikon.* Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod Miroslav Krleža, knjiga 2., str. 451-453.
- Pavlina, Ž., Kolesarić, V. (2003). Ramiro Bujas i popularizacija psihologije. *XVI. Dani Ramira Bujasa.*
- Ratković, S. (1923). Anketa o uređenju instituta za teoretičnu i primijenjenu psihologiju, *Nastavni vjesnik*, 31, 333-339.
- *Spomenica Pučkog sveučilišta u Zagrebu 1907 – 1912 – 1932 (1932).* Zagreb: Odbor za pučka sveučilišna predavanja.
- *Statut i pravilnici (1994).* Zagreb: Hrvatsko psihološko društvo, str. 41.

**PRIDRUŽITE NAM SE –
UČLANITE SE U HRVATSKO PSIHOLOŠKO DRUŠTVO
ČLANSTVOM U HPD-u OSTVARUJETE SLJEDEĆE POGODNOSTI:**

- ◆ osiguravate redovito dobivanje svih obavijesti o radu, aktivnostima, projektima Hrvatskog psihološkog društva redovitim dobivanjem članskog glasila „Psiholog“ (4 broja godišnje),
- ◆ osiguravate besplatno dobivanje godišnje 2 broja časopisa HPD-a „Suvremena psihologija“,
- ◆ osiguravate popust pri godišnjoj pretplati na službeni časopis HPD-a „Klinička psihologija“ – 2 broja za 50,00 kn,
- ◆ ostvarujete sudjelovanje u radu HPD-a, možete predlagati, poticati i unapređivati rad svoje strukovne udruge kao i nadzirati njezin rad kao i rad svih njezinih tijela te tako pridonijeti kvalitetnijem radu, oblikovanju profesionalnog identiteta psihologa, jačanju struke na svim područjima psihološke djelatnosti te stvaranju osjećaja zajedništva i povjerenja u hrvatskoj psihološkoj zajednici
- ◆ osiguravate mogućnost članstva u stručnim sekcijama HPD-a i sudjelovanje u radu, edukacijama i svim aktivnostima stručnih sekcija,
- ◆ osiguravate posebne i značajne popuste pri plaćanju kotizacija za sudjelovanje na godišnjim konferencijama hrvatskih psihologa te svim skupovima u kojima se HPD pojavljuje kao organizator ili suorganizator,
- ◆ osiguravate značajne popuste pri sudjelovanju u svim edukacijama o organizaciji HPD-a,
- ◆ osiguravate prednost pri predbilježbama za sve edukacije, tribine, predavanja u organizaciji HPD-a,
- ◆ ostvarujete posebne popuste pri oglašavanju vaše psihološke djelatnosti u medijima HPD-a,
- ◆ ostvarujete popust od 10% pri kupnji knjiga od Naklade Slap,
- ◆ članstvom u HPD-u postajete član i Europske federacije psiholoških udruga (EFPA-e).

IZ RADA ŽUPANIJSKIH DRUŠTAVA PSIHOLOGA

Društvo psihologa Istre

Prošlu bismo godinu mogli opisati kao raznovrsnu u aktivnostima koje je Društvo psihologa Istre smišljalo i provodilo. Uz redovite aktivnosti tu su raznovrsnost činili: jedan projekt, dvije edukacije, dva stručna skupa, jedan posjet, distribucija knjige i Tjedan psihologije.

Projekt Medijska pismenost u prevenciji elektroničkog nasilja pod vodstvom **Hane Šiljan Bembić** i **Marine Župan** proveden je kao pilot projekt u više osnovnih škola u Istri (u Puli, Labinu, Raši i Rovinju) s učenicima 5. razreda i njihovim roditeljima. U provedbi radionica sudjelovala je i kolegica **Marija Gliha Družetić**. Hana je projekt prezentirala u Dubrovniku u sklopu Inter University Centra na tečaju Social work in theory and practice: Children and youth. Projekt se nastavlja i u 2011. godini.

Hana se prihvatila i organizacije edukacije za WISC-IV-HR koju su predstavnici Slapa održali za istarske psihologe i psihologinje u proljeće u Labinu. Proljeće smo još iskoristili za dugo dogovarani posjet Društvu psihologa Virovitičko - podravske županije. U Virovitici smo predstavili knjigu Psihologija – mediji – etika i dalje se nastavili poticajno međuregionalno družiti.

Stručni skup sredinom godine održan je u Rovinju. Iza naslova Važno je biti konj **Rajka Polić**, sociologinja i povjesničarka, dala je izvrstan pregled muških, ženskih i životinjskih likova u udžbenicima povijesti za osnovnu školu te analizu poruka koje time dobivaju učenici i učenice.

Na jesen je u Puli održana edukacija o Poremećajima hranjenja koju je vodila prof. dr. sc.

Alessandra Pokrajac Bulian, a godina je završena povelikom manifestacijom naziva Sajam nenasilja. U njegovoj su organizaciji sudjelovali i Obiteljski centar Istarske županije i Županijsko stručno vijeće psihologa osnovnih škola, sajam je predstavljao dio već spomenutog projekta o medijskoj pismenosti. Multimedijalni centar u Rovinju ponovno je bio domaćin, a grad Rovinj donator. Na sajmu su bili prikazani projekti prevencije ili tretmana nasilja koji se provode u osnovnim školama u Istarskoj županiji kako bi predstavnici škola (ravnatelj/ice i stručni suradnici/suradnice) mogli vidjeti kakva je ponuda i što bi mogli izabrati za svoje škole.

Knjiga Psihologija – mediji – etika: iskustva i promišljanja za bolju suradnju i dalje nalazi put do svojih čitatelja i čitateljica – bilo naših kolegica i kolega, bilo osoba koji se bave medijima. Urednički četverac ne misli da će vam ta knjiga promijeniti život, da ćete, nakon što je apsorbirate, postati visoki, vitki i plavi, ali da vam može olakšati komuniciranje s medijima - postoje svjedočanstva da može.

O 3. tjednu psihologije koji je bio održan na više lokacija u Istri kroz mnoštvo aktivnosti bilo je riječi u nekom od prethodnih brojeva časopisa Psiholog.

Redoviti poslovi Društva psihologa Istre uključivali su održavanje sastanaka upravnog i nadzornog odbora, redovitu godišnju skupštinu te ažuriranje web stranice, koju volonterski (p)održava **Sanjin Linardić**.

Marlena Plavšić

DP Primorsko - goranske županije

Društvo psihologa Primorsko-goranske županije u 2010. godini orijentiralo se na dvije glavne aktivnosti:

- sudjelovanje u 3. tjednu psihologije, veljača, 2010. godine
- organizaciju 18. godišnje konferencije hrvatskih psihologa, Opatija, 13.-16.10.2010.

U 3. tjednu psihologije u Rijeci, 2010. godine, održane su sljedeće aktivnosti:

16. veljače 2010. u Gradskoj vijećnici Grada Rijeke Dječji vrtić Rijeka u suradnji s Učiteljskim fakultetom za svoje odgajatelje i stručne suradnike organizirao je predavanje naslovljeno "Pozitivno upravljanje ponašanjem za odgajatelje predškolske djece" koje je održala dr. sc. **Kathleen Beaudoin** sa Tacoma Sveučilišta u državi

Washington, SAD, psihologinja i Fulbrightova stipendistica.

19. veljače 2010. u Studentskom kampusu na Trsatu održan je Dan otvorenih vrata Odsjeka za psihologiju maturantima Rijeke.

U 3. tjednu psihologije provedeno je ispitivanje govorničkih sposobnosti na osnovnoškolskoj i

srednjoškolskoj populaciji, autori kojeg su **Sanja Bradić** i **Vladimir Takšić**.

18. veljače u Novom listu, objavljen je tekst o psiholozima u organizaciji.

Hrvoje Gligora

25. godišnjica djelovanja Društva psihologa Varaždin

Počeci rada psihologa na našem području sežu od ranih 50-tih godina dvadesetog stoljeća. Prema našim saznanjima, prvi psiholog na ovom području bio je prof.dr. **Vladimir Stančić**. Bio je profesor Varaždinske gimnazije od 1950. do 1958. godine, kada je osnovano prvo Savjetovalište za izbor zanimanja u tadašnjem kotaru Varaždin, u Školskom dispanzeru, u Domu zdravlja te na kraju, u Zavodu za zapošljavanje, gdje je kolega tada i radio.

Šezdesetih godina prošlog stoljeća, na području sjeverozapadne Hrvatske (Čakovec, Varaždin, Koprivnica) počeo se zapošljavati veći broj psihologa i već tada se počela osjećati potreba za sustavnim okupljanjem, koja nažalost nije uspjela biti realizirana.

Dugogodišnja želja psihologa na ovom području da osnuju društvo koje će im omogućiti što bolje povezivanje radi izmjenjivanja informacija i iskustava u radu, edukacija, suradnje na različitim zajedničkim projektima te međusobnog upoznavanja i druženja, uspjela je osnivanjem Društva psihologa SR Hrvatske – Podružnice Varaždin, 23. prosinca, 1985. godine. Za prvog predsjednika Upravnog odbora izabran je **Miljenko Suić**, koji je ujedno bio i predsjednik tadašnjeg Inicijativnog odbora. Tadašnje je Društvo imalo 33 člana s područja sadašnje Varaždinske i Međimurske županije, donesen je i Statut podružnice koji je bio u skladu sa Statutom Društva psihologa SR Hrvatske te je dogovoreno da će se Podružnica financirati članarinom i eventualnim donacijama.

U to vrijeme su postavljeni i temeljni načini rada Društva, koji su se održali i do danas: održavanje stručnih predavanja i radionica za članove Društva i kolege srodnih struka, predavanja, javne tribine, članci u novinama i sudjelovanje u radio emisijama u smislu afirmiranja struke u javnosti te neformalni sastanci na kojima bi se davali prikazi stručnih knjiga i publikacija, razmjenjivala iskustva u radu i sl.

S početkom Domovinskog rata naši su se članovi u velikom broju uključili u projekt „Živjeti zajedno“, koji je okupljao stručnjake srodnih struka za pomoć ratnim stradalnicima. Bili su uključeni u rad s prognanicima i izbjeglicama u okviru Područnog ureda za prognanike i izbjeglice te Centra za krizna stanja, a sudjelovali su i u mobilnom timu stručnjaka koji je radio s ranjenicima i osobljem Specijalne bolnice u Varaždinskim Toplicama.

Od 23. do 26. listopada 1997. godine u Varaždinu je održana 5. godišnja konferencija hrvatskih psihologa na temu „Doprinos psihologa u unapređivanju zdravlja“ u organizaciji našeg Društva. Na konferenciji se okupilo oko 350 sudionika iz Hrvatske i inozemstva (Slovenija, Bosna i Hercegovina, Danska, Njemačka, Švicarska i SAD), a rad se odvijao kroz plenarna predavanja, simpozije, usmena izlaganja, okrugle stolove, poster prezentacije i radionice. Kako bi se naglasilo da su članovi iz Varaždinske i Međimurske županije, u to je vrijeme dopunjen naziv Društva u Podružnica Varaždin – Čakovec.

Krajem 1997. godine usklađujemo se s odredbama Zakona o udrugama te mijenjamo ime u današnje - Društvo psihologa Varaždin.

U ovom trenutku Društvo broji šezdesetak članova s područja Varaždinske, Međimurske i Koprivničko – križevačke županije. Zaposleni su u različitim područjima djelovanja: odgoju i obrazovanju (predškolsko, osnovnoškolsko, srednjoškolsko i visokoškolsko), profesionalnom usmjeravanju, socijalnoj skrbi (centri za socijalnu skrb, odgojni domovi, Obiteljski centar), zdravstvu (Djelatnost za pedijatriju, Djelatnost za psihijatriju, Medicina rada, Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju, Javno zdravstvo), u penalnim ustanovama, u oružanim snagama, u industriji i kao organizacijski psiholozi, savjetovalištimate kao privatnici. Široki djelokrug rada psihologa samo je potvrda da društvo prepoznaje doprinos struke u svladavanju izazova današnjeg vremena i podizanju kvalitete života pojedinaca i zajednice.

Osim djelovanja u svakodnevnom radnom okruženju, neki članovi Društva aktivni su i u radu Upravnog odbora Hrvatskog psihološkog društva te u upravljačkim i stručnim tijelima Hrvatske psihološke komore.

Djelovanje psihologa kao struke i nas kao stručnjaka – pojedinaca nastojimo promovirati zadnje tri godine i kroz razne aktivnosti u Tjednu psihologije koji se odvija u veljači. Za sljedeći 4. tjedan psihologije, između ostaloga (javnih tribina, predavanja, prezentacija, radionica...) planiramo i promociju „2. Almanaha Društva psihologa

Varaždin“, u kojem će se svi zainteresirani moći upoznati s područjima rada psihologa na našem području, aktivnostima koje smo odradili u okviru Društva u proteklom desetljeću te kolegama – pojedincima koji se bave strukom na svojim radnim mjestima i/ili kao vanjski stručni suradnici. Ovom prilikom zahvaljujem svima koji su svojim donacijama omogućili izdavanje ovog obuhvatnog pisanog izdanja, prije svega Hrvatskoj psihološkoj komori, Gradu Varaždinu i Varaždinskoj županiji.

Sanja Ježić

Društvo psihologa Varaždin u 2010.

Tijekom 2010. godine DP Varaždin je provelo sljedeće aktivnosti:

- 09.03.2010. - VTV, TV Ordinacija: **Željka Čolović Rodik** (upisi i priprema djeteta za školu) i **Violeta Vidaček Hainš** (projekti fakulteta, poslovi psihologa kroz sustav obrazovanja)
- 19.05.2010. - Violeta Vidaček Hainš, doc.dr.sci: „Rad psihologa u međunarodnom okruženju“
- 20.10.2010. - **Jasenka Maltarić Dujnić**: „Upravljanje motivacijom – doprinos HR prakse“

- 21.12.2010. – dr. **Mario Mikulan**: „Depresija i anksiozni poremećaj – kako prepoznati i što učiniti?“
- Održane su 4 sjednice Upravnog odbora DPV-a s aktualnom tematikom
- Održana dva operativna sastanka radne skupine za izradu Almanaha
- Izrađen radni materijal „2. Almanaha Društva psihologa Varaždin“, koji je dan u pripremu za tisak

Sanja Ježić

Društvo psihologa Osijek

Tijekom 2010. godine Upravni odbor Društva psihologa Osijek redovno se sastajao. Na sastancima se raspravljalo o aktualnim problemima te o sjednicama Upravnog odbora HPD. Upravni odbor bio je zadužen za organizaciju više različitih aktivnosti od kojih izdvajamo nekoliko većih.

Povodom 3. tjedna psihologije u Osijeku smo organizirali razne radionice, izložbe, predstavljanje knjige i dr. Obzirom da je DPO bio i suorganizator 3. znanstvenog skupa: Psihosocijalni aspekti nasilja u suvremenom društvu – izazov obitelji, školi i zajednici, sudjelovali smo u organizaciji na svim razinama (sastavljanje programa, traženje sponzora, osiguranje smještaja za sudionike, organizacije svečane večere i dr.). Organizirali smo i odlazak u Opatiju, na 18. godišnju konferenciju hrvatskih psihologa te smo na istoj organizirali i predstavljanje dolazeće 19. godišnje konferencije koja će se održati 2011.

godine u Osijeku. Kako smo prihvatili organizaciju 19. godišnje konferencije u Osijeku 2011. većina aktivnosti se odnosila na organizaciju te konferencije. Dogovorili smo mjesto i datum odražavanja (Hotel Osijek, 12.-15.10.2011.). Oformili smo programsko-organizacijski odbor, izabrali predsjednika tog odbora (dr.Vladimir Kolesarić), predsjednicu konferencije (dr.Andjelka Metzing) te glavnu tajnicu (Tena Velki). Također smo izradili okvirni financijski plan, dogovorili visinu kotizacije te izradili web stranicu.

Trenutno i dalje radimo na aktivnostima vezanim uz organizaciju 19. godišnje konferencije hrvatskih psihologa, ali i na aktivnostima vezanim uz nadolazeći Tjedan psihologije.

Tena Velki
Mirjana Mozer

IZ RADA STRUČNIH SEKCIJA HPD-a

Sekcija psihologa u medicini rada

Kako je sve počelo?

Na sastanku Sekcije psihologa u medicini rada održanom 14. studenoga 2009. godine, u okviru 17. konferencije hrvatskih psihologa u Splitu, a u cilju unaprjeđenja komunikacije među članovima Sekcije, boljem plasmanu i prezentaciji informacija te osjećaju informiranosti, na inicijativu i prijedlog novoizabranog pročelnika i ostalih članova sekcije dogovorena je izrada web-stranica Sekcije psihologa u medicini rada.

Naziv:

Za naziv je odabrana domena **www.psihometar.info**, koja asocira na psihometriju - znanost o mjerenju mentalnih procesa te na psihometrijska svojstva mjernih instrumenata koji su osnovno sredstvo rada psihologa u medicini rada.

Važnost:

Tijekom 2010. i početkom 2011. postavljeno je 25 postova / informativnih tekstova i 99 komentara članova sekcije ili psihologa u medicini rada. Nadalje, na stranicama je postavljeno preko 50 relevantnih zakona, pravilnika, važnijih dokumenata i odluka - neophodnih za rad psihologa u medicini rada. Nadalje, izmjene u načinu rada vodile su i promptnom postavljanju (na stranice) novih, usuglašanih, obrazaca koji su ubrzo postali sastavni dio rada svakog psihologa u medicini rada.

Kao takve, stranice su se pokazale ključnima početkom 2011. godine, kada su najavljene

brojne izmjene u radu psihologa u medicini rada te ukidanje HZZOZZR-a – pod čijim su okriljem psiholozi ipak uspijevali donekle zaštititi svoja prava. Tada su putem ovih stranica kolege izmjenjivale iskustva, dogovarale aktivnosti usmjerene popravljaju statusa psihologa u medicini rada te usuglašavale stavove i zadržavale osjećaj informiranosti i aktivnog sudjelovanja unutar sustava koji se tada urušavao.

Korist, općenito:

Navedene stranice doprinijele su unaprjeđenju komunikacije među članovima Sekcije, boljem plasmanu i prezentaciji informacija te osjećaju informiranosti, uključenosti i preuzimanju odgovornosti za vlastitu dobrobit u sustavu medicina rada u RH. Tome svjedoči izrazito velika posjećenost stranicama koja se početkom mjeseca siječnja 2011. popela i za nevjerojatnih 85.000 % u odnosu na prosjek posjećenosti tijekom 2010. godine. Naime, zbog opisanih promjena u sustavu medicina rada, a početkom 2011., velik broj članova je za najlakši oblik informiranja i komentiranja izabrao upravo stranice „Psihometar.info“. Vjerojatno zbog jednostavnosti u komentiranju te dostupnosti novih i kontinuirano svježih informacija.

Vjerujemo da bi po istome modelu i ostale sekcije psihologa unutar HPD-a mogle unaprijediti svoj način rada te lakše, brže i jednostavnije uključiti članstvo u sve aktivnosti sekcija.

Slobodan Jović

Penološka sekcija u 2010. godini

Sekcija za penološku psihologiju je tijekom 2010. godine održala ukupno četiri sastanka. Na sastanku, koji je bio peti po redu od osnivanja Sekcije, održanom 24. ožujka, predavanje pod naslovom „Psihičko stanje krize i psihološke krizne intervencije“ održala je dr. **Lidija Arambašić**. U okviru šestog sastanka, članovi Sekcije su, 17. svibnja 2010. godine posjetili Neuropsihijatrijsku bolnicu Dr. Ivan Barbot u Popovači, Zavod za forenzičku psihijatriju, gdje je dr. **Dražen Kovačević** održao predavanje: „Neubrojivi

počinitelji kaznenih djela“. Dana 20. rujna 2010. godine održan je sedmi sastanak Sekcije, na kojemu su psihologinja **Nikica Hamer Vidmar** i sociologinja **Ana Ergović Kuzmanović** održale predavanje: "Podrška žrtvama i svjedocima u kaznenim postupcima u Republici Hrvatskoj". Osmi sastanak je održan 6. prosinca 2010. godine, u okviru Mjeseca borbe protiv alkoholizma i drugih ovisnosti, kada je mr. spec. **Sanja Mršić Husar** održala predavanje: „Uloga psihologa u

zaštiti mentalnog zdravlja, prevenciji i izvanbolničkom liječenju ovisnosti“.

Sastanci se obično održavaju u Zatvoru u Zagrebu, a osim članova Sekcije za penološku psi-

hologiju, za predavanja su interes pokazali, kako drugi članovi HPD-a, tako i suradnici drugih struka u zatvorskom sustavu.

Jandre Šarić

Sekcija za organizacijsku psihologiju – izabrano novo čelništvo

Sekcija za organizacijsku psihologiju je 26. ožujka 2011. godine u prostorijama Hrvatskog psihološkog društva u Zagrebu održala sastanak za reizbor čelništva Sekcije. Dosadašnje čelništvo Sekcije činili su: **Ivanka Raić** (Nexe grupa), **Ksenija Ilin** (TDR), **Jasminka Jelčić** (Meridijana), **Jelena Jurčan** (Hrvatska Lutrija), **Barbara Ružić** (Artis Rei), **Zvonimir Galić** i **Dražen Urch** (Filozofski fakultet Zagreb, Odsjek za psihologiju), te **Ana Karlović** (Medijacijski centar Zagreb).

Novo čelništvo Sekcije čine: **Martina Ožanić Jukić** (pročelnica, 3. maj brodogradilište d.d.), **Natalija Šimić** (dopročelnica, Zagrebačka banka d.d.), **Janas Justinić Pakrac** (tajnica, Zagrebačka banka d.d.), te **Tanja Prekodravac** (Selectio d.o.o.) i **Veseljka Rebić** (Filozofski fakultet Zagreb, Odsjek za psihologiju).

Čelništvo Sekcije je zajedno s prisutnim članovima počelo sastavljati planove rada te će usko-

ro najaviti konkretne teme, goste, edukacije i datum slijedećeg sastanka Sekcije. Pozivamo sve zainteresirane kolegice i kolege (studente, zaposlene i umirovljene) s novim idejama i potrebama da nam se pridruže u radu i druženju! Među najbrojnijima smo u HPD-u, radimo u vrlo različitim područjima i često se nalazimo na rubu između psihologije i drugih struka. Razlog više da učimo jedni od drugih, informiramo se i promoviramo mogućnosti, prednosti i etička načela psihologije!

Pridružite nam se, učlanite se u HPD (saznajte više na www.psihologija.hr i hpd-cpa@net.hr), primajte besplatno Psihologijske elektronske novosti i sudjelujte u raspravama. Javite nam se na organizacijska@psihologija.hr i predložite teme.

Martina Ožanić Jukić

Sekcija za psihologiju obitelji, braka i partnerstva

U okviru Sekcije za partnerstvo, brak i obitelj Hrvatskog psihološkog društva, dr. sc. **Josip Obradović**, profesor na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu, održao je predavanje pod naslovom „Ljubav i brak u Hrvatskoj“.

Predavanje se sastojalo od nekoliko dijelova. U prvom je dijelu predavač naveo neke suvremene definicije ljubavi i detaljnije razradio **Sternbergovu** trijagularnu teoriju ljubavi i kako se ona mjeri. Ta je teorija poslužila kao polazna točka u istraživanju kojega je predavač proveo u 10 županija na 610 bračnih parova. Nositelj projekta je Institut „Ivo Pilar“, a projekt je financijski potpomoglo Ministarstvo znanosti, prosvjete i športa RH. U drugom je dijelu predavač detaljno opisao nacrt istraživanja, kao i nezavisne i zavisne varijable. Nezavisne varijable, prediktori jesu tri skupine, od kojih prva predstavlja demografske varijable, druga osobnost i stavove bračnih partnera, a treća karakteristike braka ili bračne dijade. U prvoj su skupini uključene varijable rod, dob, obrazovanje i provedeno djetinjstvo s ili bez roditelja. U drugoj su skupini varija-

ble koje predstavljaju stavove i crte osobnosti: ekstraverzija, ugodnost, emocionalna stabilnost, samopoštovanje i percepcija fizičke privlačnosti partnera. U trećoj su skupini varijable koje predstavljaju osobine bračne dijade, kao što su trajanje braka, broj djece u braku, kohabitacija prije braka i doživljaj ekonomskog stresa bračnih partnera. Zavisne varijable u istraživanju definirane su kao tri sastavnice Sternbergove teorije: strast, intimnost i odanost, a ljestvice kojima su navedene varijable mjerene pokazale su se visoko pouzdane. Svi koeficijenti α viši su od .90. U trećem dijelu predavanja predavač je posebno analizirao kako su tri skupine nezavisnih varijabli prediktivne za varijable strast, intimnost i odanost.

Hijerarhijskom regresijskom analizom je utvrđeno da sljedeće varijable objašnjavanju visoki postotak varijance varijable **strast** ($R^2=.60$), a prema β koeficijentima proizlazi:

1. Što je niže obrazovanje, veća je strast.

2. Što je veća emocionalna stabilnost, veća je strast.
3. Što je veće samopoštovanje, veća je strast.
4. Što je u percepciji partnera veća fizička privlačnost partnera, veća je strast.
5. Što je kraće trajanje braka, veća je strast.
6. Što je manje djece u braku, veća je strast.

Isto tako hijerarhijskom regresijskom analizom je utvrđeno da sljedeće varijable objašnjavaju 40% varijance varijable **intimnost** ($R^2 = .40$), a prema β koeficijentima proizlazi:

1. Što je veća emocionalna stabilnost bračnih partnera, to će biti i veća intimnost među njima.
2. Što je veće samopoštovanje bračnih partnera, to će biti veća intimnost među njima.
3. Što je percipirana fizička privlačnost partnera veća, to će i intimnost među partnerima biti veća.
4. Što je trajanje braka duže, to će intimnost među partnerima biti veća.
5. Što je manje djece u braku, to će intimnost među partnerima biti veća.
6. Što je manja percepcija ekonomskog stresa, to će intimnost među partnerima biti veća.

Na kraju, hijerarhijskom regresijskom je utvrđeno da sljedeće varijable objašnjavanju 40% varijance varijable **odanost** ($R^2=.40$), dok β koeficijenti pokazuju:

1. Što je obrazovanje bračnih partnera niže, to je odanost veća.
2. Što je emocionalna stabilnost viša, to će odanost među partnerima biti veća.
3. Što je samopoštovanje veće, to će biti veća odanost među partnerima.

4. Što je pozitivnija percepcija fizičke privlačnosti partnera, to će i odanost biti veća.
5. Što je duže trajanje braka, to će i odanost biti veća.
6. Što je manje djece u braku, to će odanost biti veća.
7. Odanost će biti veća, ako partneri prije vjenčanja nisu kohabitirali.

U četvrtom dijelu predavanja, predavač je pokušao pokazati povezanost između strasti, intimnosti i odanosti s bračnom kvalitetom, depresijom i srećom. Dobiveni podaci koje je predavač iznio, pokazuju da su sve tri sastavnice trijagularne teorije ljubavi vrlo prediktivne za bračnu kvalitetu, da smanjuju depresiju koju osjećaju bračni partneri i da povećavaju doživljaj sreće bračnih partnera. Mora se naglasiti, da su utvrđene mnoge razlike između muževa i žena. Istraživanje ima izrazito primjenjiv karakter, jer se navedeni rezultati mogu primijeniti prije svega u bračnoj terapiji, ali i u drugim područjima u kojima psiholozi djeluju, kao što je bračno savjetovanje i mirenje bračnih partnera.

Dubravka Svilar Blažinić

Sekcija za profesionalno usmjeravanje: „Sajam poslova 2011.“

U mnogim zemljama Europske unije javne službe za zapošljavanje pružaju usluge cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja. Većina ovih usluga usmjerena je na odrasle, osobito nezaposlene osobe i one koji žele promijeniti posao. Neke javne službe za zapošljavanje pružaju usluge profesionalnog usmjeravanja mladima dok su još u fazi obrazovanja.

Provedene studije prakse zemalja Europske unije ukazuju na postojanje određene neusklađenosti postojećih praksi s obzirom na dugoročne i/ili kratkoročne ciljeve cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja. Dugoročni ciljevi pove-

zani su sa cjeloživotnim učenjem i održivom zapošljivošću te razvojem vještina upravljanja karijerom, kako je to definirano kroz EU Rezolucije o cjeloživotnom profesionalnom usmjeravanju (2004, 2008). Većina postojećih praksi govori o pritiscima na javne službe za zapošljavanje i profesionalno usmjeravanje u funkciji ostvarenja kratkoročnih ciljeva, odnosno što bržeg zapošljavanja nezaposlenih osoba.

Unaprjeđenje usluga profesionalnog usmjeravanja danas se uobičajeno promatra kroz četiri aspekta - individualizaciju usluga, procjenu osobnih potencijala i profesionalnih sklonosti, stra-

tegije i razvoj kompetencija dugoročnog upravljanja karijerom, te razvoj individualnih planova profesionalnog razvoja. Postojeća praksa usluga profesionalnog usmjeravanja u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje pored rada s nezaposlenima, tražiteljima zaposlenja te poslodavcima, usmjerena je na rad s učenicima i studentima kao pomoć pri odluci o izboru najprimjerenijeg obrazovanja. Ova je praksa prepoznata od strane Europske zaklade za stručnu izobrazbu (ETF) i Europskog centra za razvoj strukovne izobrazbe (Cedefop) i označena kao primjer dobre prakse prevencije (dugotrajne nezaposlenosti) i ranih intervencija, uzimajući u obzir sveukupne mogućnosti pojedinca, karakteristike okruženja (tržišta rada) te partnerski pristup. Profesionalno usmjeravanje danas, pored informiranja i savjetovanja, ima i dodatni značajni element - osposobljavanje za unapređenje kompetencija potrebnih za upravljanje profesionalnim razvojem.

Profesionalno usmjeravanje u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje provodi se kroz različite oblike individualnog i grupnog savjetovanja te metoda samo-pomoći prema različitim ciljnim skupinama korisnika. Razvijaju se nove metode u cilju omogućavanja pristupačnosti ovih usluga, od kojih je jedna i učešće savjetnika na „Sajmovima poslova“.

Tijekom ožujka 2011. u 22 područne službe Zavoda savjetnici za profesionalno usmjeravanje aktivno su sudjelovali na „Sajmovima poslova“. Osim radionica usmjerenih na razvoj kompetencija aktivnog traženja posla i pripremu za

predstavljanje potencijalnim poslodavcima, održane su i brojne radionice, tribine, predavanja, okrugli stolovi i drugo, s temama iz širokog područja upravljanja ljudskim potencijalima: značaj cjeloživotnog obrazovanja, razvoj kompetencija aktivnog traženja posla, priprema za predstavljanje potencijalnim poslodavcima, obrazovanje i stručno osposobljavanje u funkciji unapređenja zapošljivosti, značaj partnerstava u razvoju obrazovnih programa, podaci s tržišta rada o potražnji za pojedinim zanimanjima te informacije o različitim vrstama usluga profesionalnog usmjeravanja.

Predstavljeni su mnogobrojni projekti u koje su uključeni psiholozi Zavoda – npr. volontiranje kao mogućnosti razvoja profesionalnih i osobnih kompetencija, Bolonjski proces s aspekta tržišta rada, utjecaj promjena na tržištu rada na traženi profil radne snage, istraživanje praćenja srednjoškolaca nakon završene srednje škole, predstavljanje rada novih Info-centra za mlade, i drugo.

Tijekom održavanja „Sajma“ preko 500 učenika, studenata i nezaposlenih osoba koristilo je računalni program profesionalnog usmjeravanja „Moj izbor“. U različitim radionicama, tribinama i okruglim stolovima koje su organizirali psiholozi Zavoda aktivno je sudjelovalo preko 1000 nezaposlenih osoba, 750 učenika, više od 250 nastavnika i stručnih suradnika škola, te preko 200 poslodavaca i predstavnika gospodarskih i obrtničkih komora.

Mirjana Zećirević

Sekcija za vojnu psihologiju

Čelništvo Sekcije za vojnu psihologiju HPD-a čine - pročelnik: **Mladen Trlek**, dopročelnica: **Ingrid Cippico**, tajnica: **Biserka Jakšić** i članovi **Suzana Filjak**, **Dalibor Mesić**, **Boris Milavić**, **Vesna Trut** i **Ivan Vračić**.

Tijekom 2011. godine održana su tri radna sastanka na kojima se raspravljalo o pitanjima stručnog usavršavanja, sudjelovanja u radu stručnih skupova i ostalim pitanjima važnim za vojno-psihološku struku. U svibnju 2010. održan je godišnji seminar vojnih psihologa na kojem se

raspravljalo o sustavu edukacije vojnih psihologa i mogućnostima izobrazbe u okviru postojećeg sustava vojnog školstva. Održano je kratko savjetovanje i provedeno ispitivanje među vojnim psiholozima o tome kako namjeravaju sudjelovati i podržavati rad sekcije. Prikupljeni su stručni radovi i organizirano sudjelovanje vojnih psihologa na 18. godišnjoj konferenciji hrvatskih psihologa. Prezentirani su stručni radovi i održan okrugli stol.

Mladen Trlek

DOGAĐANJA

MENTALNO ZDRAVLJE NA RADNOM MJESTU

Stručni skup, Senj, 26. i 27. ožujka 2011. godine

U Senju je 26. i 27. ožujka 2011. godine u Hotelu „Libra“ održan stručni skup „Mentalno zdravlje na radnom mjestu“, na kojem su se okupili istaknuti profesionalci u području rada. Na skupu su razmatrali mjesto i ulogu psihologije i psihologa u sustavnom rješavanju pitanja zaštite i unaprjeđenja mentalnog zdravlja na radnom mjestu, odnosno u području rada.

Skup je dio aktivnosti na temu „Psihologija i pitanja mentalnog zdravlja“ s ciljem afirmacije primijenjene psihologije u rješavanju društveno relevantnih pitanja mentalnog zdravlja. Inicijativu je pokrenula skupina psihologa zaposlenih u zavodima za javno zdravstvo s namjerom da potaknu unaprjeđivanje međusektorske suradnje u provođenju mjera Nacionalne strategije zaštite mentalnog zdravlja kako bi zajedničkim djelovanjem pridonijeli ostvarenju ciljeva.

Kapacitet psihologije za djelotvorne intervencije za očuvanje mentalnog zdravlja u području rada i organizacije, kao i mogućnosti za unaprjeđenje intersektorske i interdisciplinarnе suradnje u

zaštiti i promicanju mentalnog zdravlja na radnom mjestu, razmatrani su kroz predavanja, predstavljanje prakse i raspravu na okruglim stolovima. Sudionici su u ugodnom radnom okruženju razmatrali kako primijenjena psihologija može pridonijeti boljoj zapošljivosti (i konkurentnosti) nezaposlenih osoba, integriranju mladih u tržište rada, istovremenom povećanju produktivnosti i zadovoljstva poslom, prevenciji radnog stresa te smanjenju bolovanja i nesreća na radu u poduzećima.

Na skupu su sudjelovali s predavanjima i predstavljanjem prakse psiholozi: **Anita Đuretić Bartolović, Viktor Božičević, Siniša Brlas, Hrvoje Gligora, Ratko Kovačić, Natalija Marković, Ljiljana Mikuš, Darja Maslić Seršić, Zoran Sušanj i Cvjetko Vretenar**. U radu skupa sudjelovale su uz psihologe i tako omogućile interdisciplinarni značaj raspravi predstavnice suradničkih struka medicine rada i psihijatrije, kao i predstavnica Hrvatske gospodarske komore (HGK).

Predavanja su održale dr.sc. **Jadranka Mustajbegović**, redovna profesorica na Katedri za ekologiju i medicinu rada Medicinskog fakulteta, ŠNZ „A. Štampar“, doc.dr.sc. **Slađana Štrkalj Ivezic**, psihijatrica iz Psihijatrijske bolnice Vrapče, te gospođa **Vesna Štefica**, pomoćnica direktora Centra za razvoj ljudskih potencijala HGK.

U raspravi na okruglim stolovima uz navedene predavače sudjelovalo je još 15-tak sudionika skupa. Program skupa i raspravu vodila je **Marina Gulin**.

Zaključci s predavanja, predstavljanja prakse i okruglih stolova, održanih na ovom skupu, poslužit će kao polazište u izradi „Prijedloga Smjernica za psihološku djelatnost u zaštiti i promicanju mentalnog zdravlja“, za područje rada.

Viktor Božičević
Siniša Brlas
Marina Gulin

Hrvatsko udruženje za bihevioralno - kognitivne terapije: Svečano otvorene nove prostorije

Hrvatsko udruženje za bihevioralno-kognitivne terapije (HUBIKOT) 28. veljače 2011. godine svečano je otvorilo vrata svojeg novog poslovnog prostora u centru Zagreba, u Šenoinoj ulici 25. Ovaj značajan događaj HUBIKOT je proslavio u društvu dragih kolega i prijatelja, koje su u novom prostoru dočekale i pozdravile predsjednica Udruženja prof. dr. sc. **Ivanka Živčić - Bečićević**, dopredsjednica prof. dr. sc. **Nataša Jokić-Begić** te mr. sc. **Nada Anić**, osnivačica Udruženja i nacionalna predstavnica u Europskom udruženju za bihevioralno-kognitivne terapije (EABCT). Pored članova HUBIKOT-a, otvorenju su prisustvovali članovi drugih psihoterapijskih udruga, predsjednik Saveza psihoterapijskih udruga Hrvatske, psiholozi u privatnoj psihoterapijskoj praksi, kao i predstavnici Naklade Slap, agencije Adria Kongres iz Dubrovnika te drugi prijatelji koji su na različite načine podržavali njihov dosadašnji rad.

Od svojeg osnutka početkom 1995. pa sve do 2010. godine Udruženje je radilo u skromnim uvjetima, bez vlastitog prostora i stalne adrese. Nakon Osnovne škole „Juraj Habdelić“ u Velikoj Gorici u kojoj se nalazilo prvo sjedište Udruženja, prostor za rad dugih mu je 15 godina nesebično ustupao Dom zdravlja Centar – Zagreb. Za udruhu koja započinje svoje djelovanje bila je to dragocjena usluga, no sve intenzivnije aktivnosti i rastuće potrebe Udruženja s vremenom su počele nadilaziti postojeće prostorne mogućnosti. Unatoč otežanim uvjetima rada, članovi Udruženja imali su viziju te su s mnogo srca i entuzijazma ustrajali u provođenju psihoterapijske edukacije psihologa i liječnika, provođenju znanstvenih istraživanja, sudjelovanju na znanstveno-stručnim skupovima i kongresima, objavljivanju znanstvenih i stručnih radova iz područja psihoterapije i psihijatrije, te terapijskom radu.

Prva potvrda kvalitete rada došla je već 1997. godine, kada je HUBIKOT postao aktivni i ravnopravni član EABCT-a, a među posljednjim postignućima svakako valja istaknuti akreditiranje njegovog edukativnog programa od strane EABCT-a 2010. godine, čime su njegovi prvi članovi postali akreditirani bihevioralno-kognitivni terapeuti. HUBIKOT-u je također pripala čast biti domaćinom 39. godišnjeg kongresa EABCT-a. Kongres je održan u rujnu 2009. godine u Dubrovniku, a članovi HUBIKOT-a pamtit će ga s osobitim ponosom ne samo zbog izvrsno odrađene organizacije, kvalitetnog znanstveno-stručnog programa i teško ponovljive atmosfere, već i zbog pozitivnih pratećih efekata koje je imao.

Prihodima ostvarenima organiziranjem kongresa Udruženje je uspjelo riješiti svoj najveći problem – kupnju poslovnog prostora u proljeće 2010. godine. To je ujedno bio i vrlo emotivan trenutak za HUBIKOT-ovce, jer su nakon niza godina podstanarstva konačno dobili vlastiti krov nad glavom. Za razliku od dosad korištenih prostora, novi je primjeren i ugodan za održavanje eduka-

cijskih seminara, radionica te grupnog i individualnog terapijskog rada. U istom se prostoru nalazi i ured u kojemu je od listopada 2010. godine zaposlena prva profesionalna tajnica Udruženja.

Na svečanom otvorenju prostora HUBIKOT-a predstavljen je posljednji broj časopisa „Psihologijske teme“ kojeg izdaje Odsjek za psihologiju u Rijeci, a posvećen je kognitivno - bihevioralnim terapijama. Izdavanje ovog tematskog broja časopisa na engleskom jeziku još je jedan pozitivni popratni efekt kongresa, budući su u njemu objavljeni znanstveni i stručni radovi istaknutih domaćih i stranih stručnjaka koji su prezentirani u Dubrovniku.

Osim što je useljenje u novi prostor Udruženju omogućilo nastavak dosadašnjeg rada u značajno boljim uvjetima, njime su konačno stvoreni preduvjeti za realizaciju nekih ranije planiranih zadaća, kao i različitih novih zamisli njegovih članova.

Priredila: Dragana Markanović

Jeste li znali?

Članstvo u HPD-u najjednostavniji je način da osigurate potrebne bodove za stručno usavršavanje: prisustvovanjem stručnim sastancima koje redovito održavaju pojedine sekcije HPD-a, dobivate bodove potrebne za stručno usavršavanje prema Pravilniku o sadržajima, rokovima i postupku stručnog usavršavanja Hrvatske psihološke komore!

VRIJEME SLIČNOSTI I RAZLIKA
izazov psihologiji i psiholozima

19. godišnja konferencija
hrvatskih psihologa

Hotel Osijek, Osijek, 12.-15. listopada 2011.

O životu i radu Paje R. Radosavljevića

Navršilo se stotinu godina kako je Hrvatski pedagoško-književni zbor počeo objavljivati dva dvotomna izdanja Paje R. Radosavljevića posvećena eksperimentalnoj psihologiji (Radosavljević, 1908., 1909.) i eksperimentalnoj pedagogiji (Radosavljević, 1910., 1912.). U vrijeme objavljivanja ovih djela njihov autor je već bio trajno nastanjen u Sjedinjenim Američkim Državama.

Glavni podaci o životu i radu Paje Radosavljevića nalaze se u biografiji koju je napisao dr. Jovan Iskruljev (1971.). Na temelju osobne prepiske koju su održavali od 1921. pa do Radosavljevićeve smrti, kao i dokumentacije koju mu je poslao sam Radosavljević nakon svoga umirovljenja, Iskruljevu je, kako sam navodi, ovo djelo bilo životni rad, pisan dugih 12 godina (Iskruljev, 1971.).

Paja Rankov Radosavljević rođen je 12. siječnja 1879. godine u selu Obrež u Srijemu, što je tada pripadalo Trojednoj kraljevini Hrvatskoj, Dalmaciji i Slavoniji u Austro-Ugarskoj Monarhiji. Osnovnu školu polazio je u rodnom mjestu, srednjoškolsko obrazovanje započeo je u Srpskoj pravoslavnoj učiteljskoj školi u Somboru, nastavio u istovrsnoj školi u Pakracu, da bi na kraju u Osijeku završio Učiteljsku školu. Otac ga je mogao školovati pa je, nakon kraćeg rada u jednoj gimnaziji, počeo pohađati znameniti bečki Pedagogium. Nakon godinu dana nastavio je sveučilišno obrazovanje u Jeni u Saskoj. Matični studij svodio se na pedagogiju koju je slušao kod profesora Wilhelma Reina (1847.-1929.) jednog od zadnjih velikih i značajnih promicatelja Herbartovih pedagoških načela.

Nakon diplome koju je stekao u Jeni, dvije godine 1900-1902. provodi kao učitelj u Mostaru. Tu se oženio s Ljubicom Krulj (1880.-1936.), kćerkom vrlo bogatog mostarskog trgovca, tako da je nakon ženidbe mogao nastaviti daljnje školovanje.

Odlazi u Zürich postavši student Ernesta Friedricha Wilhelma Meumanna (1862.-1915.).

Ernest Meumann, Wundtov asistent, u Zürichu je bio profesor filozofije i opće pedagogije. U razdoblju od 1905. do 1908. pokrenuo je seriju djela iz pedagoške psihologije. Zbog svog ukupnog rada danas se ubraja među najvažnije osnivače školske psihologije u njemačkom jezično-kulturnom prostoru (Probst, 2005.).

Kod Meumanna je Radosavljević u jesen 1904. obranio disertaciju pod naslovom "Das Fortschreiten des Vergessens mit der Zeit". Teza se bavila problemima pamćenja i pobijala je neke Ebbinghausove zaključke. Međutim, Paja Radosavljević nikada nije bio učenik Hermanna Ebbinghause, kako stoji kao nepotrebno pogrešan podatak na web stanicama jednog našeg odsjeka (CPI, 2009.). Nakon doktorata upisuje studij prava u Zürichu, ali od toga odustaje i prihvaća nastavničko mjesto na Srpskoj pravoslavnoj učiteljskoj školi u Somboru. Ovdje mu je jedan od učenika bio Jovan Iskruljev, autor monografije. Nije dugo ostao u Somboru, ni punu godinu, došao je u sukobe s drugim nastavnicima, pa je podnio ostavku na svoje radno mjesto.

Meumann je nešto poslije obrane objavio Radosavljevićev doktorat u jednom svom bibliotečnom nizu, uz neke intervencije. To je izazvalo takav Radosavljevićev bijes, da je trebalo proći nekoliko godina dok su se pomirili.

Kada je Paja Radosavljević već bio dobro pozicioniran u SAD-u, pozvao je svog bivšeg profesora da ga posjeti. Probst (2005.) navodi da je Meumann 1915. trebao primiti počasni doktorat na New York Univeristyju, ali neposredno prije toga, u proljeće 1915. je umro. Meumann je završio radni i životni vijek u Hamburgu, kao preteča Williama Sterna (1871.-1938.). Veliki utjecaj Meumanna na Radosavljevićev rad najvidljiviji je u naslovu druge knjige. "Uvod u eks-

perimentalnu pedagogiju" (Radosavljević, 1910., 1912.). To je visoko podudarno s naslovom Meumannove knjige "Vorlesungen zur Einfuehrung in der experiementelle Peaedagogik und ihre psychologischen Grundlagen" iz 1907. godine (Probst, 2005., str. 120).

U srpnju 1905. nakon promocije koja je bila održana u Zürichu, tri tjedna poslije, ne obavijestivši ni vlastitu suprugu, Radosavljević je otplovio za Sjedinjene Američke Države. Nakon što je saznala kuda joj se uputio muž, supruga je i sama krenula za njim.

Nekoliko prvih godina koje je proveo u SAD-u Paji Radosavljeviću nije bilo jednostavno. Doktorat mu nije bio priznat, pa je u New Yorku počeo dodatno studirati. U tom razdoblju živio je vrlo teško. Radio je fizičke poslove, poslije je uspio nakratko postati novinar da bi se na kraju zapopio i u siječnju 1906. "postao parohom u Srpskoj pravoslavnoj crkvi sv. Ilije u (Južnom) Čikagu" (Iskruljev, 1971., str 64-65.). No u sukobu različitih struja unutar vjerničkih skupina, Radosavljević je odabrao gubitničku stranu te je ubrzo bio primoran "objesiti mantiju o klin". Vratio se iz Čikaga u New York da bi nastavio prekinuti studij. Na kraju školske godine 1906./07. postao je magistrrom i konačno 1908. po drugi put doktorom pedagogije. Nakon toga posjetio je Austro - Ugarsku Monarhiju. Bio je i u Kraljevini Srbiji, tj. Beogradu, ali nije dobio poziv na Beogradski univerzitet, kako je očekivao. Vrativši se u SAD, šk. god. 1909./10. počinje studirati medicinu na Sveučilištu Stanford u Kaliforniji. Tu je istodobno bio i asistent na Odsjeku za psihologiju istog Sveučilišta. Studij medicine ne završava jer je prihvatio ponudu Njujorškog sveučilišta za radno mjesto docenta za pedagogiju s početkom školske godine 1910./11. Ovo mu je osigurao Thomas M. Balliet (1852.-1942.) (Balliet, 2009.) dekan njegovog fakulteta koji ga je tokom jedne od svojih gostujućih turneja po europskim sveučilištima i pozvao u SAD. Balliet mu je dodijelio i prvu stipendiju koju je dobio u SAD-u, kod njega je Radosavljević magistrirao i doktorirao.

Supruga Ljubica koja mu se pridružila u SAD-u tokom I. svjetskog rata, zbog bolesti sina, vratila se u poratnom razdoblju kući. Radosavljević je uspio doći u Kraljevinu Jugoslaviju tek 1929. godine, nakon čega nije više dolazio. Supruga mu je umrla od raka 1936. Ponovno se oženio s jednom svojom bivšom studenticom. Na Sveučilištu je prošao sve akademske stupnjeve, te je otišao u mirovinu 1. rujna 1945. nakon punih 36 godina radnog staža. Nakon prestanka radnog vijeka preselio je iz New Yorka u umirovljeničko

naselje St. Petersburg na Floridi gdje je i umro 9. travnja 1958. (Iskruljev, 1958.). Osobnu knjižnicu od 30.000 knjiga ostavio je Sveučilištu u spomen na svog mentora, profesora Thomasa M. Ballieta.

"Uvod u eksperimentalnu psihologiju", I. dio (314. stranica +) napisan 1906. i tiskan 1908. uz sažeti povijesni pregled razvoja psihologije i određenja njezina predmeta s tadašnjih spoznajnih pozicija ("psihologija je nauka o duševnom životu" /Radosavljevic, 1908., str. 11/), sadrži uvod u psihološku metodologiju, dok je ostatak teksta posvećen osjetima. Drugi dio "Uvoda u eksperimentalnu psihologiju", objavljen 1910. (od 315 do 677 + XVIII stranica), naslovljen "Nauka o složenim pojavama svijesti" bavi se percepcijom, emocijama, motivacijom i pamćenjem. Oba dijela su bogato ilustrirana.

"Uvod u eksperimentalnu pedagogiju", I. dio (370+II stranice) trebalo bi, polazeći od kriterija aktualnih klasifikacija, svrstati u pedagošku psihologiju, s obzirom na imena na koja se autor poziva. No, s obzirom na sadržaj knjige, to je uvod u antropološku psihologiju. Najveći dio teksta posvećen je problemima utjecaja naslijeđa i okoline na tjelesni i psihički razvoj čovjeka, iznijeto tadašnjim rječnikom i u okviru tada važećih antropoloških interpretacija. S obzirom na vrijeme i opću društvenu klimu u kojoj je djelo nastajalo ne treba posebno isticati da je sve skupa obojeno ekstremno hereditarnim pristupima.

Iz autorovog potpisa u drugom tomu (Radosavljević, 1912.) u kojemu navodi svoje titule i zanimanja vidi se da se smatrao i antropologom (Sastavio - Dr. Pajo R. Radosavljević, doktor filozofije i doktor pedagogije; stalan docent za eksperimentalnu pedagogiju i *antropološku studiju đaka*; direktor Pedagoškoga laboratorija u Njujorškom sveučilištu; pravi član Hrv. Ped.-Knjiž zborna, member of the American Psychological Association, etc. - podcrtao: K. M.).

Drugi dio, "Uvoda u eksperimentalnu pedagogiju" (Radosavljević, 1912., 370+VI stranica), nosi podnaslov "Opća eksperimentalna didaktika", bavi se organizacijom nastave i učenja, školskim umorom, inteligencijom učenika, problemima discipline u školi i razvijanjem radnih navika kod učenika.

Sagledavajući sva četiri toma vrijedno se osvrnuti na poglavlje posvećeno mjerenju inteligencije, budući da je u sklopu toga objavljeno prvo

izdanje Binet-Simonovog testa u Hrvatskoj (Matešić, 2010.).

Radosavljević je pisao svoje djelo u vrijeme prijelaza između medicinske (antropometrijske) i psihološke paradigme u procjenjivanju inteligencije, prihvatimo li razdiobu Philippa Ackermana (1996.). Navodeći popise ranijih pristupa mjerenju inteligencije djece, ne preskačući ni neke Binetove prethodnike, Radosavljević u "Općoj eksperimentalnoj didaktici" donosi Binet-Simonov test uz određene preinake. "Učitelj, koji mjeri dijete Binet-Simonovim metodom, prosto otkriva, gdje ono stoji u sadašnjem momentu. On znade, da li može svoje metode prilagođavati na slabo ili na jako glupavo dijete. Adaptujući svoje metode prema tome znanju on će malo pomalo otkriti, u kojoj se mjeri može dijete popraviti.... Evo tih eksperimenata, koje je ponešto modificovao moj drug dr. Goddard, što ono predaje eksperimentalnu pedagogiju abnormalne djece i vodi pedagošku kliniku u njujorškom sveučilištu" (Radosavljević, 1912., str. 257). U pripadajućoj bibliografiji autor navodi izvore za sva tri oblika Binet-Simonovog testa, za izdanja iz 1905., iz 1908. i iz 1911., kao i referenciju za Goddardovu adaptaciju iz 1910. Iz povijesti psihologije je poznato da je Goddard načinio nekoliko prijevoda Binet-Simonovih ljestvica (Groffmann, 1963.). Radosavljevićeva knjiga, tiskana 1912., očito je bila napisana bitno prije Sternovog istupa na Kongresu psihologa u Berlinu u travnju 1912. (Groffmann, 1963.) kada je predložio relativiziranje odnosa mentalne i kronološke dobi.

O Henryju Goddardu (1866.-1957.) (Goddard, 2009.) lučonoši eugeničkog pokreta u SAD-u, pretežito u drugom desetljeću dvadesetog stoljeća, pisano je izuzetno mnogo (Hothersaal, 2002., Herrnstein i Murray, 1994.). Goddard je ostao upamćen kao autor monografije "Obitelj Kalikkak" koja mu je poslužila kao glavni teorijski okvir za provođenje sterilizacija mentalno retardiranih osoba. Znamo da je Goddardu na kraju puno toga oprošteno, jer se u kasnijem razdoblju života bavio nadarenima (Hothersaal, 2002.). Je li Paja Radosavljević bio član Goddardovog tima s kojim je ovaj prolazio kroz špalire kandidata za useljenje u SAD-e iskranih ispod Kipa slobode na Ellis Islandu, i pri tome na temelju njihovih tjelesnih odlika određivao nesretne koje je trebalo sterilizirati ili ne, Iskruljev (1971.) to ne navodi. No, nepobitna je činjenica da je Paja Radosavljević u zgradi Sveučilišta sjedio u sobi do Goddardove. Osobni fond Paje Radosavljevića pohranjen je u Matici srpskoj u Novom Sadu pa će vjerojatno neki budući istraživači

moći utvrditi je li bio angažiran od strane Goddarda ili ne.

Binet-Simon-Goddard-Radosavljevićeva test za ispitivanje inteligencije djece u razdoblju nakon I. svjetskog rata u Hrvatskoj nije bio korišten. U poratnom vremenu objavljeni su prijevodi adaptacije Binet-Simonovog testa koju je učinio Otto Bobbertag (1879.-1934.) 1912. godine (Matešić, 2010.). Bobbertag je bio osoba iz kruga Williama Sterna dok je ovaj djelovao u Wroclavu te se odlučio za njemačku adaptaciju na Sternovu preporuku. Bobbertagovi oblici Binet-Simonovog testa dominirali su u njemačkim zemljama sve do sredine 1930-ih (Groffmann, 1963.).

U Zagrebu je 2. siječnja 1932. otvorila svoja vrata Stanica za savjetovanje pri izboru zvanja, što je službeni početak rada službe za profesionalno usmjeravanje u Republici Hrvatskoj. U osnivanju Stanice puno je bio angažiran prof. dr. Ramiro Bujas (1879.-1959.), osnivač eksperimentalne psihologije u Hrvatskoj (Pavlina, 1986.) psihotehničar u Savjetovalištu, kasniji sveučilišni profesor u Odsjeku za pedagogiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu dr. Zlatko Pregrad (1983.-1983.) napravio je vlastitu adaptaciju Bobbertagove ljestvice (Pregrad, 1933.).

Literatura

- Ackerman, P. (1996). A theory of adult intellectual development: Process, personality interests, and knowledge. *Intelligence*, 22, str. 227-257.
- Balliet, T.M. (2009). Dostupno na: <http://politicalgraveyard.com/geo/NY/faculty.html> Pristupljeno 21. srpnja 2009.
- CPI (2009). Dostupno na: http://cpi.ffzg.hr/razvoj_rh, Pristupljeno 21. srpnja 2009.
- Frankovic, D (1971). Predgovor. U Jovan Iskruljev: Dr. Paja Radosavljević, život i rad, str. 1-2. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Goddard, H.H. (2009). Dostupno na: <http://www.indiana.edu/Pinteli/goddard.sh> Pristupljeno: 21. srpnja 2009.
- Goddard, H.H. (2009). <http://www.indiana.edu/~intell/goddard.shtml>
- Groffmann, K.J. (1963). Die Entwicklung der Intelligenzmessung. U R. Heiss (Hrsg.) *Psychologische Diagnostik* (str. 148-199). Göttingen: Verrlag fuer Psychologie -Dr. C.J. Hogrefe.
- Herrnstein, C.J., Murray, R. (1994). *The Bell Curve. Intelligence and class structure in American Life*. New York. Free Press Paperbacks.
- Hothersall, D. (2002). *Povijest psihologije*. Jastrebarsko: Naklada Slap.

- Iskruljev, J. (1958). Dr. P.Radosavljević, In memoriam. *Pedagoski rad*, 13(5-6), str. 227-229.
- Iskruljev, J. (1971). Dr. Paja Radosavljević, život i rad. Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Matešić, K. (2010). Pshodijagnostička sredstva. Jastrebarsko-Osijek: Naklada Slap i Filozofski fakultet Sveučilišta u Osijeku.
- Pavlina, Ž. (1986). Ramiro Bujas kao nas suvremenik. *Primijenjena psihologija*, 7, 144-152.
- Pregrad, Z. (1933). *Preradba Binet-Bobertagova sistema ispitivanja inteligencije*. Za internu upotrebu. Zagreb: Stanica za savjetovanje o izboru zvanja pri Trgovinsko komori u Zagrebu.
- Probst, P. (2005). Ernest Friedrich Wilhelm Meumann. U H. Lück i R. Miller (Hrsg.). *Illustrierte Geschichte der Psychologie*. 2. korr. Aufl. (str. 118-123). Weinheim: Beltz – Psychologie Verlags Union.
- Radosavljević, P.R. (1908). *Uvodu eksperimentalnu psihologiju, prvi dio*. Zagreb: Hrv. pedagoško-književni zbor.
- Radosavljević, P.R. (1909). *Uvod u eksperimentalnu psihologiju, drugi dio*, Zagreb: Hrv. pedagoško-književni zbor.
- Radosavljević, P.R. (1910). *Uvod u eksperimentalnu pedagogiju, prvi dio*. Zagreb: Hrv. pedagoško-književni zbor.
- Radosavljević, P.R. (1912). *Uvod u eksperimentalnu pedagogiju, drugi dio, Opća eksperimentalna didaktika*. Zagreb: Hrv. pedagoško-književni zbor.

MEĐUNARODNA AKTIVNOST HPD-a

EFPA – Stalni odbor za nesreće i krize (Standing Committee of Disaster and Crisis Psychology)

Radionica „Training of Psychologists in Disaster, Crisis and Trauma Psychology in Eastern European Countries” održana je u periodu od 30. kolovoza do 3. rujna 2010.g. u Beču. Organizatori skupa su EFPA (European Federation of Psychologists Associations - Standing Committee of Disaster and Crisis Psychology) uz potporu Vijeća Europe (EUR-OPA Major Hazards Agreement)

Sudionici radionice su bili isključivo psiholozi iz istočnoeuropskih zemalja. Radionica je održana u prostorima Austrijskog psihološkog udruženja a predavači su bili vrhunski stručnjaci u području psihološke traume i stresa. Važno je istaknuti da

se radi o ekspertima s praktičnim međunarodnim iskustvom u pružanju psihološke potpore nakon velikih nesreća i katastrofa, profesorima sveučilišta iz Austrije, Norveške i Turske.

Sadržaj radionice odnosio se na bazični trening u području psihologije katastrofa, krizne psihologije, psihotraumatologije, akutne traume i rane psihološke intervencije nakon stresnog/traumatskog događaja.

Nastavak radionice je predviđen za drugi kvartal 2011. godine.

Zoran Šimić

EFPA - Stalni odbor za znanstvena pitanja (Standing Committee on Scientific Affairs - SAC)

Znanstveni odbor EFPAe ima primarnu zadaću uspostavljanje veza između tog krovne europskog udruženja psihologa i akademske zajednice, kao i razmjenu informacija s Izvršnim odborom (EC EFPA) s ciljem unaprjeđenja kvalitete, reputacije i utjecaja istraživanja unutar psihološke zajednice. U EFPA trenutno je učlanjeno 35 zemalja s preko 200 000 psihologa.

U ovom sazivu SAC ima predstavnike iz 20 zemalja, a predsjedava prof. dr. Nigel Forman s

Cambridge sveučilišta. Područje u kojima se u budućnosti očekuje veći angažman SAC je europski istraživački prostor. Nekoliko smo puta podsjećali Izvršni odbor EFPAe da pokuša većim lobiranjem u Europskoj zajednici s ciljem ojačati ulogu psihologa u znanstvenim projektima koje odobrava EU, što će uskoro biti itekako bitno za nas. Početak obećava, pa je u zadnjih godinu dana nekoliko psihologa pozvano sudjelovati u radu eksperata koji su trebali odrediti prioriteta područja budućih istraživanja. S tim

ciljem iz EFPAe je došao poziv da se odredi ekspertna skupina iz redova psihologa, a pojedine članove konzultirali bi čelnici EU kada bi se razgovaralo o konkretnim područjima i temama za buduće okvirne programe i ostale projekte EU.

O misiji SAC-a u okviru EFPA-e se raspravljalo s ciljem da se donekle revidiraju zadaci koji su do sada obuhvaćali sljedećih nekoliko područja, a izdvojiti ću neka područja i teme koje bi mogle biti zanimljive i upotrebljive za nas.

1. U izradi minimalnih standarda za europski kvalifikacijski okvir postizavanja i priznavanja doktorata znanosti, članovi SAC suglasili su se oko minimalnih standarda koji bi omogućili veću mobilnost.
2. Dosta je vremena bilo posvećeno donošenju dokumenta o etičkim standardima u istraživanjima u suradnji s Etičkim odborom. Najveća pažnja posvećena je zaštiti ispitanika, reputaciji psihologije kao discipline, ali i psihologa koji provode istraživanja.
3. Razradili smo Vodič za organizaciju europskih kongresa, gdje je bitno naglasiti ulogu organizaciji pri odabiru pozvanih predavača, odobravanju financijskog plana i raspodjeli dobiti od kongresa, što je često i diskusija pri organizacijama naših nacionalnih konferencija. Razrađeni su kriteriji za evaluaciju s kojim su upoznati organizatori budućeg Kongresa u Istanbulu.
4. Praćenje procesa organizacije Kongresa u Istanbulu osniva se na tromjesečnim izvješćima organizatora, pa je tako upozoreno na nerealno visoke cijene smještaja koje su ponuđene na kongresnim mrežnim stranicama.
5. Dogovoreno je da će se pratiti i na mrežnim stranicama EFPA objavljivati poveznice (linkovi) na mrežne stranice Europskog istraživačkog vijeća (European Research Council) što će omogućiti praćenje istraživačkih aktivnosti psihologa unutar Europske zajednice.
6. Alexander Grob je izabran kao novi glavni urednik časopisa *European Psychologist*. SAC podržava novog urednika u održavanju dostignute kvalitete i utjecaja časopisa (impact facta je 1.40).
7. Odbor je uključen u odlučivanje o dobitnicima nagrada (Wilhelm Wundt - William James i Aristotel).
8. Prema uzoru na APA WikiProject Psychology (<http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:WikiPr>

oject_Psychology), EFPA je zadužila SAC da potakne članove da u okviru svojih stručnosti postavljaju materijale na stranice Wikipedia kako bi se povećala stručna kvaliteta, a smanjile netočnosti u podacima koje stavljaju laici.

Svi navedeni dokumenti se nalaze na službenim mrežnim stranicama EFPAe (<http://www.efpa.eu/>). Osim toga, rad svih komiteta će se prodiskutirati na Općoj skupštini EFPA na kraju Konferencije u Istanbulu u subotu, 9. srpnja 2011. godine.

Za siromašnije zemlje i njihova udruženja psihologa (u što spada i Hrvatska), veliki je problem što često ne mogu poslati svoje predstavnike na sastanke SACa. To se u budućnosti pokušava riješiti uvođenjem elektronskih sjednica.

I na kraju nekoliko zanimljivosti koje se saznaju kada se čovjek druži s kolegama iz različitih zemalja, a koje bi nam mogle dobro doći u zaštiti interesa struke. I mi sami, a naročito naše okruženje s vremena na vrijeme spomene problem (pre)velikog broja odsjeka i psihologa u HR. Zemlje sličnog broja stanovnika kao što su Švedska i Danska imaju oko 9000 psihologa, a s izrazitom tendencijom povećanja tog broja! Prema strateškom planu EFPA, trebalo bi do 2020. godine dostići prosjek razvijenih EU zemalja od jednog psihologa na 1000 stanovnika, a mi smo tek (niti) na pola puta.

Vladimir Takšić

HRVATSKI PSIHOLOZI U SVIJETU

Dr. sc. Danko Nikolić

Rođen je u Zagrebu 10. travnja 1966. godine gdje je završio osnovnu i srednju školu. Na Višoj građevinskoj školi Sveučilišta u Zagrebu diplomirao je 1992. godine. Paralelno sa studijem građevine, 1987. godine upisuje studij psihologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu koji je završio 1994. godine. Godine 1992. proveo je kraće (tromjesečno) vrijeme u Domovinskom ratu, gdje je obnašao funkciju brigadnog psihologa. Iste je godine upisao postdiplomski studij na University of Oklahoma, SAD. Na tom sveučilištu bio je i predavač u Odsjeku za psihologiju (u području statistike, percepcije, kognitivne psihologije i računalnog programiranja). Na tom je Sveučilištu magistrirao (Master of Sciences) 1997. godine obranom radnje pod naslovom *A Random Walk Model for the Speed - Accuracy Tradeoff Paradigm*. Dvije godine kasnije, 1999., stekao je doktorat znanosti (PhD) iz područja kognitivne psihologije obranom radnje pod naslovom *Neurophysiological mechanisms underlying the distinction between automatic and controlled processes*.

Nakon stjecanja doktorata prešao je u Max-Planck institut za istraživanje mozga u Frankfurtu na Majni u kojemu se i danas nalazi. Nakon godinu dana od dolaska u Institut postaje voditelj radne grupe (Arbeitsgruppenleiter) i od tada vodi laboratorij za elektrofiziologiju. Uz Max-Planck institut, od 2005. godine redoviti je suradnik, kao gost - znanstvenik u Frankfurt Institute for Advanced Studies. Objavio je 41 znanstveni rad od čega je velika većina u ponajboljim svjetskim časopisima iz područja istraživanja mozga i kognitivne psihologije. Sudjelovao na 60 međunarodnih znanstvenih skupova. Kao vanjski suradnik već tri godine održava nastavu iz izbornog kolegija Vidna kognicija za studente psihologije u Odsjeku za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, gdje je i izabran u naslovno zvanje docenta 2010. godine. Predavao je i na nekoliko drugih sveučilišta: University of Oklahoma, SAD; Johann Wolfgang Goethe Universität, Frankfurt, Njemačka.

Uže područje interesa mu je kognitivna psihologija u užem i širem smislu riječi a može se svesti na nekoliko cjelina (*Temporal coding by relative spiking delays; Surround modulation in visual cortex and neuronal synchronisation; Relationship between visual attention, visual WM and visual LTM; The nature of synaesthesia; The iconic brain*). Danko Nikolić je vrlo svestran znanstvenik s puno specifičnih i općih vještina. Samostalno je načinio računalni program za provođenje eksperimenata u području kognitivne psihologije koji ima izvrsne mogućnosti (Active STIM - Visual stimulation software).

Danko Nikolić uvijek je pokazivao interes za suradnju s Odsjekom za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Osim što je održavao nastavu u okviru pred-diplomskog studija psihologije, dogovorena je i suradnja da u okviru doktorskog studija povremeno održava nastavu iz izbornog kolegija (*Pažnja, percepcija i motoričko ponašanje – integralni pristup*). Prije par dana postao je ponosni otac Dalie!

Dragutin Ivanec

PSIHOTERAPIJSKI KUTAK

DA! Terapijskom radu s djecom! Zašto? O terapiji igrom i njezinim učincima na dijete

Igra je aktivnost koja služi za zabavu i razonodu kojom djeca eksperimentiraju s pravim životnim ulogama, koristeći svoju maštu i istražujući svoju kreativnost. Od iznimne je važnosti za dječji emocionalni, socijalni, intelektualni i fizički razvoj. Putem igre djeca uče govoriti, hodati, ali i kako se ophoditi prema drugima, kako izraziti ono što trebaju ili žele. U igri djeca izražavaju svoje strahove, frustraciju, radost i tugu zbog čega, putem igre, odrasla osoba može imati dobar uvid u djetetov svijet. Stoga, igra je prirodno sredstvo učenja i kao takva iznimno važna za svako dijete. Kada se djeca igraju, njihov mozak radi i razvija se.

Povijest korištenje igre u terapiji

Važnost igre prepoznata je od Platonovog vremena koji je smatrao da se „o osobi može naučiti više tijekom sat vremena igre nego u godinu dana razgovora“. U 18. stoljeću Rousseau je u svojoj knjizi „Emil“ objasnio važnost promatranja dječje igre u svrhu učenja i razumijevanja djetetovog razvoja. Početkom 20. stoljeća Friedrich Fröbel je ponovno istaknuo važnost igre, opisujući njezinu simboliku u knjizi „The Education of Men“ (1903). Prvi dokumentirani slučaj u kojem se opisuje korištenje igre u terapiji je slučaj Malog Hansa s kojim je radio Sigmund Freud. Mali Hans je bio petogodišnji dječak koji je imao fobiju, a Freud je, u sklopu tretmana, preporučio njegovom ocu da bilježi detalje Hansove igre.

Hermine Hug-Hellmuth (1920) je prva u svom radu s djecom ponudila različite materijale za igru i istaknula je upotrebljivost igre za analizu djeteta. 1919. Melanie Klein je počela koristiti igru za analizu djece mlađe od 6 godina. Vjerovala je da je dječja igra isto što su i slobodne asocijacije kod odraslih, te da se igra može koristiti kao uvid u djetetovo nesvjesno. Anna Freud je sredinom 20. stoljeća upotrebljavala igru kako bi stvorila pozitivnu privrženost u radu s djetetom i dobila uvid u djetetovo viđenje svijeta.

David Levy je u 1930-tima razvijao strukturiranu tehniku nazvanu „opuštajuća terapija“ (release therapy). Dijete, koje je doživjelo specifičnu stresnu situaciju, najprije je bilo potaknuto da se

slobodno igra, da bi potom bilo usmjeravano na specifične materijale u svrhu proigravanja traumatičnih događaja i oslobađanja emocija povezanih s tom situacijom.

Virgina Axline, učenica Carla Rogersa, proširila je Rogersove koncepte rada na rad s djecom. U svom članku „Entering the child's world via play experiences“ (1950), Axline je objasnila svoje tumačenje terapije igrom napisavši: „Igra je terapeutsko iskustvo zbog toga što pruža sigurnost u odnosu između djeteta i odrasle osobe; dijete ima slobodu da se u sobi namijenjenoj za terapiju igrom izrazi upravo onakvo kakvo jest na svoj način“.

Postavke ne-direktivne terapije igrom Virginie Axline

Terapija igrom bazirana je na činjenici da je igra djetetov prirodan medij za samo-izražavanje. U terapiji igrom, djetetu je dana mogućnost da „odigra“ svoje osjećaje i probleme, baš kao što će odrasli izverbalizirati svoje probleme. Postoji direktivna i nedirektivna terapija igrom koje se razlikuju po tome što u direktivnoj metodi terapeut može preuzeti odgovornost za vođenje u terapeutskom procesu te interpretirati djetetove radnje.

1947. godine Virginia Axline napisala je knjigu „Play therapy“ u kojoj objašnjava osam bazičnih postavki ne-direktivne terapije igrom.

- Terapeut treba uspostaviti topao, prijateljski odnos s djetetom u kojem dobar raport (raport) treba uspostaviti čim prije.
- Terapeut prihvaća dijete onakvo kakvo jest.
- Terapeut uspostavlja osjećaj tolerancije u odnosu kako bi se dijete osjećalo slobodno da u potpunosti izrazi svoje osjećaje.
- Terapeut budno prati i prepoznaje osjećaje koje dijete izražava i reflektira one osjećaje za koje procijeni da bi produbilo djetetov uvid u vlastito ponašanje.
- Terapeut zadržava duboko poštovanje prema djetetovoj sposobnosti da riješi vlastite probleme ako mu se da prilika za to; dijete

nosi odgovornost u donošenju odluka i prihvaćanju promjena.

- Terapeut slijedi dijete i njegovu igru.
- Terapeut ne požuruje proces terapije. To je postepen odnos koji terapeut prepoznaje kao takav.
- Terapeut postavlja samo ona ograničenja koja su potrebna da bi se terapiju zadržalo u stvarnom svijetu i kako bi se dijete učinilo svjesnim svoje odgovornosti u tom odnosu.

Proces terapije igrom

Tijekom odrastanja, dječji problemi su najčešće odraz nesposobnosti roditelja i/ili roditeljskih figura da razumiju i/ili da adekvatno reagiraju na ono što dijete osjeća i izražava. Taj komunikacijski jaz je povećan zbog čestog inzistiranja odraslih da djeca koriste verbalnu komunikaciju. No, da bi djeca mogla komunicirati isključivo na verbalnoj razini trebala bi imati dobro razvijene jezične i komunikacijske sposobnosti što kod djece nije slučaj. Igra je za djecu isto što i verbalizacija kod odraslih. To je medij putem kojeg djeca mogu izraziti svoje osjećaje, istraživati odnose, opisivati iskustva, otkrivati želje, samospunjavati se. Stoga, terapija igrom svojom dinamičnošću odlično odgovara dinamici djetetove unutarnje strukture (Landreth i Bratton, 1999).

U terapiji igrom bitna je simbolika igre jer ona omogućava djetetu da izrazi svoj unutarnji svijet. Emocionalno značajna iskustva mogu se ponovno izraziti putem simboličke prezentacije koju igra omogućuje, odnosno mogu projicirati anksioznost, strahove, fantazije, krivnju, ljutnju, tugu na objekte umjesto na ljude. Na taj način, igra im omogućava da se odmaknu od vlastitog traumatskog događaja i iskustva na siguran način. Osim toga, nisu emocionalno preplavljena jer se ta situacija, u njihovoj mašti, događa nekom drugom. S druge strane, upravo zahvaljujući izbacivanju zastrašujućih traumatskih iskustva putem simbola, te potencijalnim mijenjanjem završetka događaja u igri, djeca se kreću prema rješenju unutarnjeg konflikta, nakon čega se mogu bolje nositi sa problemom ili mu se prilagoditi na zdraviji način za njih same (Landreth i Bratton, 1999). Od djeteta se ne očekuje da riječima govori što proživljava (premda se potiče ukoliko samo pokazuje potrebu za tim), već će ono kroz odnose koje stvori u igri pokazati što mu se događa, kako vidi sebe, druge i svijet oko sebe.

U odnosu karakteriziranom razumijevanjem i prihvaćanjem, proces igre također dozvoljava

djetetu da vidi nove opcije ponašanja koje nije uočilo u stvarnosti, te na taj način mijenja svoje reakcije i sebe. Velika uloga igre u terapiji igrom je mijenjanje onoga što u stvarnosti se ne može niti zamisliti u situacije koje se mogu zamisliti putem simboličke reprezentacije, a koje uz to omogućavaju djeci opcije za prilagodbu (Landreth i Bratton, 1999).

Ako se djetetu pruži mogućnost, odigrat će svoje osjećaje i potrebe na način sličnom odraslima. Iako je dinamika izražavanja i način komunikacije drugačiji kod djece, izražavanja osjećaja (strah, zadovoljstvo, ljutnja, tuga, sreća, frustracija) su slični onima kod odraslih. Djeca mogu imati velike poteškoće pri verbaliziranju onoga što osjećaju ili što su doživjela, ali, ako im se dozvoli i u prisustvu brižnog, osjetljivog i empatičnog odraslog, pokazat će unutrašnje osjećaje putem igre i materijala koji sami izaberu. Proces terapije igrom se može sagledati kao odnos između terapeuta i djeteta u kojem dijete koristi igru da istražuje svoj osobni svijet i ostvaruje kontakt sa terapeutom na siguran način (Landreth i Bratton, 1999).

Dijete nije ograničeno da razgovara o onome što se dogodilo; umjesto toga ono proživljava trenutke prošlog iskustva i povezanih osjećaja s tim događajem. Ako je razlog upućivanja na terapiju igrom djetetovo agresivno ponašanje, tada će terapeut doživjeti iz prve ruke djetetovo agresivno ponašanje dok, primjerice, udara u Bobo lutku ili pokušava terapeuta „ubiti“ puškom. No, terapeut će isto tako imati priliku naučiti dijete samo-kontroli postavljanjem adekvatnih terapeutskih granica. Bez prisutnosti materijala za igru, terapeut bi mogao samo razgovarati sa djetetom o njegovom agresivnom ponašanju koje je bilo jučer ili prošli tjedan. U terapiji igrom, bez obzira na razlog upućivanja, terapeut ima mogućnost doživjeti i aktivno sudjelovati u problemu koje dijete neposredno izražava. Axline (1947) je smatrala da je to proces u kojem dijete proigrava osjećaje, dovodeći ih na površinu, suočavajući se s njima i uči ih kontrolirati ili ih odlučuje napustiti.

Materijali korišteni u terapiji igrom

Terapija igrom se sastoji od proigravanja stvarnih djetetovih problema s likovima i materijalima koje sam odabere. Koriste se različiti mediji i tehnike poput: terapeutskog pričanja priča, kreativne vizualizacije, plesa, glazbe, pokreta, dramatizacije, gline i plastelina, crtanja i slikanja te pijeska. Korištenjem nestrukturiranih materijala poput pijeska i minijaturnih figura ljudi, životinja,

drveća itd. omogućeno je da se djetetova mašta izrazi na onaj način na koji je djetetu važno u tom trenutku. Stvaranjem životnih situacija u pijesku dijete ima mogućnost da ponovo proživi to iskustvo, da stvori novi smisao i stekne osjećaj kontrole nad svojim svijetom u kojem često odrasli djeluju tako zastrašujuće i moćno. Nema prosuđivanja, nema točnog, niti krivog. Omogućavajući takvu atmosferu gdje su granice samo vezane uz sigurnost djeteta, terapeut omogućava djetetu da se slobodno izrazi bilo verbalno, fizički ili kroz igru.

Primjer: Šestogodišnju djevojčicu Anu, njezina je mama od same trudnoće doživljavala kao vrlo zahtjevnu bebicu te da je ona kočila životu, primarno poslovnom. Ana je jedinica i njen razvoj je tekao uredno. Par godina po Aninom rođenju, njezini su se roditelji razveli, a ubrzo nakon toga, mama se udala za novog čovjeka. Ana sada živi s mamom i očuhom, polazi vrtić i veseli se početku škole. Prije početka terapije, Ana je bila u stalnom otporu prema majci zbog čega su se učestalo svađale te je razvila tikove. Prvih 8 susreta, Ana je bila sama na terapiji, a posljednjih 4 puta, zadnjih 15 minuta njezina mama se pridružila u igri s Anom i terapeutom.

Glavni odraz kako Ana doživljava sebe iskazala je pretvarajući se da je mala glista koja je sama kod kuće na prvim seansama. Terapeutu dodjeljuje ulogu gosta koji ubrzo po dolasku odlazi. Terapeut potiče razvoj dramatizacije pokazivanjem interesa za glistu i komentiranjem „baš me zanima da li glista ima prijatelje“. Ana daje negativan odgovor. Nakon nekoliko susreta, Ana samoinicijativno više ne glumi „glistu“ već među ponuđenim igračkama pronalazi sestru u figurici patke (ona također uzima patku) koju silno želi i u realnom životu. Ana više nije sama. Nakon što je pronašla sestru-patku, počela je sve intenzivnije proigravati situacije sukoba sa mamom-patkom pri čemu je sestra-patka bila na njezinoj strani. Nakon tri slične seanse u kojoj je dominirao sukob s mamom, Anina figurica se sve kraće svađa sa izabranom mamom u novoj igri dok na zadnjim seansama i dalje proigrava scenu u kojoj je „zločesta“ mama-patka, ali te scene više ne dominiraju u terapiji. Dominatno je Anino smirenje, samo-tješjenje i pronalaženje načina kako da prihvati mamu kakva jest.

Anina mama u razgovoru s terapeutom ističe da su se smanjili Anini otpori ne samo u količini već i u intenzitetu. Također, smanjili su se i tikovi. Premda je nezahvalno tumačiti faktore koje su utjecali na promjenu u Aninom doživljavanju svijeta te njezinom ponašanju, vidljivo je da nakon terapije igrom s Anom i boravci njezine

mame zadnjih 15 minuta terapije, odnos između mame i Ane se promijenio.

Zašto terapija igrom pomaže?

Igra omogućava djeci osjećaj povjerenja i moći te osjećaj da imaju kontrolu nad svojim osjećajima i ponašanjem što razvija njihov osjećaj samovrijednosti. Razvijaju fleksibilnost u ponašanju i razmišljanju što dovodi k tome da biraju ponašanja te načine komunikacije koji su dobri za njih i za druge ljude u njihovoj okolini.

Kako će terapija igrom pomoći djetetu?

Terapija igrom se koristi kao primarna intervencija ili kao dodatak u terapiji za različita stanja i probleme mentalnog zdravlja djece (Gil & Drewes, 2004; Landreth, Sweeney, Ray, Homeyer & Glover, 2005) poput upravljanja ljutnjom, tugom, gubitkom, brakorazvodom roditelja i obiteljskih problema, kriza i trauma, te za modifikaciju problema u ponašanju (Landreth, 2002) poput anksioznosti, depresije, poremećaja pažnje i hiperaktivnosti (ADHD), akademski i socijalni razvoj (Brattton, Ray & Rhine, 2005).

Istraživanja podržavaju učinkovitost terapije igrom sa djecom koja doživljavaju različite socijalne, emocionalne, ponašajne i spoznajne probleme uključujući djecu čiji problemi se mogu povezati sa životnim stresorima poput razvoda, smrti, promjena prebivališta, hospitalizacija, kronična bolest (Reddy, Files-Hall & Schaefer, 2005).

Terapija igrom pomaže djeci:

- da postanu odgovorna za svoje ponašanje i da razviju učinkovitije strategije
- da razviju nova i kreativna rješenja za probleme
- da razviju samo-poštovanje, da nauče prihvatiti sebe i druge
- da nauče kako doživjeti i izraziti osjećaj na socijalno prihvatljiv način
- da razvijaju empatiju i poštuju misli i osjećaje drugih
- da nauče nove socijalne vještine
- da razviju samo-vrednovanje i, uslijed toga, da budu sigurniji u vlastite sposobnosti

Svako dijete prirodno teži ka razvoju i napretku, a ono što mu pri tome jako pomaže jest kontekst koji je podupirući te odnos koji je iskren i pun povjerenja.

Terapija igrom traje oko sat vremena u vremenskim intervalima jednom tjedno. Istraživanja ukazuju na to da u prosjeku treba oko 20 seansi da se razriješi tipičan problem djeteta upućenog na tretman (LeBlanc & Ritchie, 2001). Naravno, nekoj djeci će trebati manje vremena, dok onoj koja imaju ozbiljnije probleme će trebati duže. Primarno je namijenjena za djecu u dobi od 3 do 10 godina, no sve se više koristi i u radu sa adolescentima i odraslima.

Brojna istraživanja su pokazala da čak 20% djece ima poteškoća u emocionalnom razvoju i/ili u ponašanju. Nedavna istraživanja Organizacije terapije igrom Ujedinjenog Kraljevstva (PTUK) ukazuju da je 70% djece pokazalo pozitivne promjene nakon tretmana ove vrste terapije. Terapija igrom pokazala se jednako učinkovita neovisno o dobi, spolu ili djetetovom problemu, te je uključivanje roditelja u proces terapije igrom pokazalo najbolje rezultate (Bratton, Ray & Rhine, 2005).

Literatura:

- Axline, V.M. (1947). *Play therapy*. Cambridge, MA: Houghton Mifflin.

- Bratton, S.C., Ray, D. & Rhine, T. (2005). The Efficacy of Play Therapy With Children: A Meta-Analytic Review of Treatment Outcomes. *Professional Psychology: Research and Practice*, 36 (4), 376-390.

- Gil, E., & Drewes, A. A. (2004). *Multicultural issues in play therapy*. New York, NY: Guilford Publications, Inc.

- Landreth, G. L. (2002). *Play therapy: The art of the relationship*. New York, NY: Brunner-Routledge.

- Landreth, G.L. & Bratton, S. (1999). *Play therapy*. ERIC Digest.

- Landreth, G. L., Sweeney, D., Ray, D., Homeyer, L. & Glover, G. (2nd Ed., 2005). *Play therapy interventions with children's problems*. Northvale, NJ: Jason Aronson, Inc.

- LeBlanc, M. & Ritchie, M. (2001). A meta-analysis of play therapy outcomes. *Counselling Psychology Quarterly*, 14 (2), 149-163.

- Reddy, L., Files-Hall, T., Schaefer, C. E. (Eds.), *Empirically based play interventions for Children*. Washington, DC: American Psychological Association.

http://en.wikipedia.org/wiki/Play_therapy

<http://www.playtherapy.org.uk/>

Tatjana Gjurković

O radu Poliklinike za zaštitu djece Grada Zagreba

Svako društvo, bez obzira na kulturalne razlike, socioekonomski status i stupanj razvoja susreće se s problemom zlostavljanja djece, a društva se međusobno razlikuju prema tome kako se nose s problemom i kako štite djecu. U zadnjih 20 godina neke od najrazvijenijih zemalja na svijetu razvile su efikasan sustav pružanja pomoći zlostavljanoj i zanemarenoj djeci i njihovim obiteljima. U Hrvatskoj je, nakon što se o problemu zlostavljanja i zanemarivanja počelo govoriti, došlo do povećanja javne svijesti o tom problemu, te efekta „otvaranja rezervoara“ - povećao se broj otkrivanja zlostavljanja, a incidencija zlostavljanja je također u porastu, s obzirom na veliki broj rizičnih faktora koji utječu na pojavu obiteljskog nasilja, prisutnih u našem društvu.

Poliklinika za zaštitu djece grada Zagreba započela je s radom 23.12.2002., na adresi Argentinska 2 (Gajnice) u Zagrebu. Osnovna svrha Poliklinike za zaštitu djece grada Zagreba je pružanje psihološke, socijalne, psihijatrijske, defektološke i pedijatrijske pomoći djeci s različitim traumatskim iskustvima, kao i njihovim roditeljima, kako bi se bolje i uspješnije nosili s posljedicama ovih iskustava. Ovo prvenstveno uključuje

čuje seksualno, fizički i emocionalno zlostavljanu te zanemarenu djecu ali i djecu rizičnu za traumatizaciju. Uz dijagnostičku i forenzičnu obradu, stručnjaci Poliklinike pružaju individualni i grupni savjetodavni rad i podršku djeci i roditeljima. U okviru svog područja djelovanja, Poliklinika također organizira i provodi edukaciju, superviziju i stručno usavršavanje za stručnjake u ustanovama direktno uključenima u problematiku zlostavljanja. Ravnateljica Poliklinike je psiholog i psihoterapeut, prof.dr.sc. **Gordana Buljan Flander**.

Glavni cilj Poliklinike za zaštitu djece Grada Zagreba je pružiti efikasnu i sustavnu pomoć zlostavljanoj i zanemarenoj djeci i njihovim obiteljima. U ovakvoj poliklinici, na temelju iskustava iz svijeta, svakom djetetu je osiguran specijalizirani timski pristup, u najefikasnijem i najhumanijem rješavanju njegovih poteškoća. Osim direktnog rada s djecom, provođenog od strane senzibiliziranih i educiranih stručnjaka, u stalnom procesu usavršavanja, poliklinika ima važnu funkciju olakšavanja suradnje različitih institucija uključenih u problem zlostavljane djece, u svrhu bolje zaštite djece.

Dijagnostički i terapijski rad s djecom i njihovim obiteljima uključuje provođenje iscrpne individualne obrade i dijagnostike poteškoća djece koja su upućena u Polikliniku bilo radi sumnje na zlostavljanje, traumatizacije ili poteškoća koje upućuju na rizik od zlostavljanja. Ova se obrada prema potrebi provodi multidisciplinarno od strane psihologa, psihijatra, pedijatra, defektologa i socijalnog radnika. Po završetku obrade planira se najbolji mogući tretman za svako dijete i roditelja, koji će pomoći djetetu na svim potrebnim razinama, pri čemu sudjeluju svi članovi multidisciplinarnog tima, kao i roditelji djeteta. U periodu od 2003. do kraja 2009. u Poliklinici u obradi i / ili tretmanu bilo je ukupno 6705 djece, a u tablici 1. prikazan je pregled broja djece uključene u obradu prema godinama.

Tablica 1. Pregled broja djece uključene u obradu Poliklinike prema godinama:

2003.	2004.	2005.	2006.
1100	895	898	977
2007.	2008.	2009.	2007.
901	945	989	901

Otpriblike trećina djece upućena je na obradu od strane nadležnih centara za socijalnu skrb. Iako je Poliklinika smještena u Zagrebu, u protekloj godini 47 % djece upućene u Polikliniku živi izvan Zagreba, što ukazuje na potrebu osnivanja ovakvih institucija u drugim gradovima. Najčešći razlozi upućivanja djece na obradu u Polikliniku odnose se na sumnju na neki oblik zlostavljanja, poteškoće u kontaktu s roditeljem i / ili visokokonfliktni razvod roditelja, svjedočenja nasilju u obitelji, doživljeni traumatski događaj, teškoće i podršku u tugovanju, vršnjačko nasilje, seksualno problematično ponašanje, ADHD, smetnje u učenju i promjene u ponašanju. Od ukupnog broja upućene djece, dvije trećine njih bilo je uključeno u timsku obradu. U tablici 2. prikazani su podaci koji pokazuju sumnju na različite oblike zlostavljanja djece, klijenata Poliklinike, nakon provedene multidisciplinarnе obrade.

Tablica 2. Sumnja na zlostavljanje

Oblici zlostavljanja	%
- fizičko zlostavljanje	7,6
- emocionalno zlostavljanje	16,5
- seksualno zlostavljanje	7,3
- zanemarivanje (odgojno, emocionalno i zdravstveno)	9,4
- svjedočenje nasilju u obitelji	25,8
- žrtva nasilja među djecom	7,5

Analiza podataka pokazuje da je značajan broj psihotraumatizirane i zlostavljane djece upućen na obradu u Polikliniku, što upućuje na specijalistički profil Poliklinike koji je prepoznat u javnosti i suradnim institucijama i strukama. U protekle dvije godine opaža se manji broj slučajeva fizičkog zlostavljanja te je više poduzetih mjera u slučajevima fizičkog kažnjavanja djece. U porastu je i broj djece upućene radi teškoća vezanih uz razvod roditelja i održavanje susreta s roditeljem s kojim dijete ne živi. Najveći broj zlostavljane djece je u nekom obliku tretmana psihologa.

Osim dijagnostičkog i terapijskog rada, stručnjaci Poliklinike obavljaju i druge aktivnosti: istraživački rad, edukacije stručnjaka, publikacijsku djelatnost te aktivnosti na podizanju javne svijesti. Uz vlastito dodatno usavršavanje, stručnjaci Poliklinike održali su niz višednevnih seminara za profesionalce iz sustava socijalne skrbi, obrazovanja, pravosuđa, zdravstva i policije, u suradnji s nadležnim ministarstvima. U Poliklinici se obavlja i praksa dodiplomskog i poslijediplomskog studija psihologije, dodiplomskog studija socijalnog rada i Fakulteta edukacijsko - rehabilitacijskih znanosti. Značajan udio u aktivnostima Poliklinike odnosi se na istraživački i znanstveni rad, te podizanje javne svijesti. Javno zagovaranje i djelovanje uključuje senzibiliziranje i edukaciju javnosti o problemu nasilja nad djecom i među djecom kroz sudjelovanje u medijima, tiskanje priručnika, brošura i letaka za stručnjake i roditelje i aktivno sudjelovanje na različitim razinama sustava. Sve brošure/priručnici su za roditelje besplatne, a dostupne su i na web stranici. Web stranica www.poliklinika-djeca.hr je aktivna i redovito održavana, a značajan prostor posvećen je stručnim tekstovima i temama vezanih uz roditeljstvo, odgoj i podršku djeci. Stručni savjeti su dostupni preko kontakta Pitajte stručnjaka.

Ravnateljica prof.dr.sc. Gordana Buljan Flander i djelatnici Poliklinike za zaštitu djece grada Zagreba dobili su Nagradu multidisciplinarnom timu 2008. - važno priznanje Međunarodnog udruženja za prevenciju zlostavljanja i zanemarivanja djece (ISPCAN). Nagrada multidisciplinarnom timu dodjeljuje se profesionalcima koji su načinili bitan pomak u tretmanu ili prevenciji zlostavljanja i zanemarivanja djece u svojoj zajednici. U obrazloženju Odbora za dodjelu nagrade stoji da je prepoznato djelovanje Poliklinike za zaštitu djece grada Zagreba kao značajan doprinos zaštiti djece te da će se vizija vodstva Poliklinike odraziti i na daljnje djelovanje ISPCAN-a.

Na 18. konferenciji hrvatskih psihologa održanoj u Opatiji prof.dr.sc. Gordani Buljan Flander, ravnateljici Poliklinike za zaštitu djece grada Zagreba, dodijeljena je i nagrada Hrvatske psihološke komore „Snježana Biga Friganović“ za poseban doprinos organizaciji, radu i razvoju Hrvatske psihološke komore, unapređenju statusa psihologa u društvu te razvoju i afirmaciji psihološke djelatnosti.

Uzimajući u obzir dosadašnja iskustva, realizirane ciljeve i reakcije stručne ali i opće javnosti, jasna je potreba za otvaranjem ovakvih ustanova u drugim velikim gradovima u Hrvatskoj. Jedan od najvažnijih razvojnih ciljeva ove ustanove, svakako će biti i poticanje uvjeta da slične ustanove zažive i u drugim sredinama.

Iz životopisa prof. dr.sc. Gordane Buljan Flander, ravnateljice Poliklinike za zaštitu djece grada Zagreba:

prof. dr. sc. Gordana Buljan Flander, psiholog je i integrativni psihoterapeut, ravnateljica Poliklinike za zaštitu djece grada Zagreba, profesorica je na Katedri za psihologiju Filozofskog fakulteta u Osijeku i na odsjeku psihologije Hrvatskih

studija u Zagrebu. Stalni je sudski vještak za područje zlostavljane i zanemarene djece pri Županijskom sudu u Zagrebu. Utemeljiteljica je i voditeljica znanstvenih i stručnih programa Hrabrog telefona, telefona za zlostavljaju i zanemarenu djecu. Autorica je pet knjiga (Odgajam li dobro svoje dijete, Zlostavljanje i zanemarivanje djece, Hiperaktivno dijete, Telefonsko savjetovanje, Zašto baš ja), četiri poglavlja u knjigama, te mnogih znanstvenih i stručnih radova. Također je autorica i urednica više od 30 priručnika i brošura iz područja odgoja i zaštite djece. Dobitnica je više nagrada za svoj stručni i znanstveni rad – 2003. nagrada "Marko Marulić", Hrvatskog psihološkog društva za osobito vrijedan doprinos primijenjenoj psihologiji, 2007. nagrada "Ramiro Bujas" Hrvatskog psihološkog društva za osobito vrijedno ostvarenje na društvenoj afirmaciji psihologije, 2008. godišnja Nagrada za promicanje prava djeteta Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, kao i Nagrade multidisciplinarnom timu International Society for Prevention of Child Abuse and Neglect.

Ivana Čosić

MIŠLJENJA I OSVRTI

Što je „Tkanje života“ učinilo za psihologiju?

Knjiga „Tkanje života“ profesorice Mirjane Krizmanić pokazala je koliko su nam znanja psihologa potrebna i korisna te da publika zna prepoznati kvalitetu, ima čvrste kriterije i sustav vrijednosti, kad joj se ponudi literatura koja zadovoljava njezine potrebe.

Kad je sredinom 2009. godine postalo očito koliko su brzinom čitatelji razgrabili Tkanje života, liječnica i znanstvenica dr. **Lejla Kažinić Kreho** komentirala je kako je ta knjiga društveni fenomen čije bi uzroke trebalo znanstveno istražiti. Zaista, Tkanje života, priručnik za samopomoć

prof. dr. Mirjane Krizmanić munjevito se počeo prodavati čim je objavljen u veljači 2009. godine, da bi do kraja prve godine bilo prodano 50.000 primjeraka, a do kraja druge 70.000.

Bio je to fantastičan izdavački uspjeh – u to vrijeme hitom se smatrala knjiga koja bi u godini dana postigla nakladu od 1000 primjeraka, a tržištem su vladali strani, prevedeni hitovi s većinom američkih top-lista najprodavanijih knjiga. Prema nekim objašnjenjima, za uspjeh Tkanja života presudan je bio autoritet autorice i njezin ugled u društvu te činjenica da je sveučilišna profesorica napisala komunikativan priručnik za široku publiku. No, jedno je od tumačenja „fenomena Tkanja“ bilo i to da je taj priručnik za samopomoć stao u obranu društvenih vrijednosti koje su opasno poljuljali rat i tranzicija. Obitelj, prijateljska odanost, kolegijalnost, posvećenost društveno korisnom poslu, pristojnost u ophođenju s ljudima, suosjećanje, skromnost i marljivost – sve su to vrijednosti koje je Mirjana Krizmanić opisala kao temeljne i nepromjenjive na

svim životnim križanjima, od odgoja u primarnoj obitelji do mirovine.

Od te 2009. godine nije se, doduše, puno promijenilo jer i tada su našu medijsku stvarnost činili senzacionalizam, sve brojnije afere s pronevjerama ili krađama milijunskih iznosa, neodgovorno uništavanje tvrtki i društvenog bogatstva, rastuće nasilje i kriminal te sve veća nezaposlenost. No, kako je na brojnim promocijama u knjižnicama širom Hrvatske naglašavala prof. Krizmanić, Tkanje života bilo je podrška svima onima koji u takvoj, sve siromašnjoj i poraženoj Hrvatskoj, i dalje vjeruju u dobro i svoju djecu odgajaju kao vrijedne i poštene ljude, iako ih stvarnost svakodnevno uvjerava da će oni drukčiji bolje proći u životu. Bila je to podrška koju su čitatelji sami prepoznali i odali joj veliko priznanje rekordnom nakladom.

Druga knjiga prof. Krizmanić, „Život s različitim“, priručnik o odnosu prema invalidima i svim manjinama u društvu, temeljen na biografskim činjenicama, pola je godine nakon objavljivanja kod istog izdavača bio drugoplasirana knjiga po broju prodanih primjeraka, odmah iza Tkanja života. Njime je prof. Krizmanić podijelila iskustvo prilagodbe na invalidnost i podsjetila je koliko je za humano društvo važna tolerancija i poštovanjem prema osjećajima drugog ljudskog bića, nužno različitog. Uz brojne epizode iz vlastitog života, profesorica je opisala pozitivne primjere odnosa prema invalidima koji vrijede u razvijenim zemljama, gdje se djeca u vrtićkoj dobi uče da ne razvijaju predrasude prema pripadnicima društvenih manjina. Iako se to od knjige o odnosu prema invalidima nije očekivalo, drugo mjesto na listi najprodavanijih pokazalo je koliko je publika željna pozitivnih primjera i autora s autoritetom koji će reći „da, društveno je poželjno ponašati se baš tako kao što su vam govorili roditelji i učitelji, bez obzira na to što tvrde mediji, jer odgoj nije njihov posao“.

Što se prije Tkanja života događalo na području priručnika za psihološku samopomoć i osobni razvoj, kako su to područje izdavači nazivali? Iako ugledne autorice poput **Majde Rijavec** i **Dubravke Miljković** od početka devedesetih

brane domaće boje, njihov rad zasjenila je hiperprodukcija self-help priručnika koji su se nekritički prevodili i punili domaće knjižare. S američkog tržišta prelijevala se k nama literatura za „rad na sebi“ koja je popularizirala ideje o pozitivnom mišljenju, vizualizaciji ciljeva, o vještinama ophođenja koje olakšavaju ostvarivanje poslovnih ciljeva. Zatim se pojavio pojam „life coach“, koji je označavao „trenere“ za osobni razvoj koji nude „alate“ pomoću kojih se mogu poduzeti željeni životni pomaci ili lakše prebroditi životne krize.

Val literature za duhovni razvoj tražio je preispitivanje materijalnog i materijalnih dobara, a slijedile su knjige o anđelima i anđeoske kartice sa savjetima i porukama „iz drugih dimenzija“ koje se navodno mogu praktično primjenjivati u svakodnevnom životu. Za naše uvjete, svega toga bilo je previše. Anđeli koji ispunjavaju želje vjerojatno su bolje funkcionirali u uređenim društvima, gdje su svestran razvoj svakome omogućavali brojni tečajevi, grupe podrške i bogati edukativni programi. Ali kako u našim uvjetima biti uvjeren u pobjedu pravde i pozitivnih ideja, ako smo nezaposleni, poraženi društvenim nepravdama ili ako nas, primjerice, na poslu zlostavljaju nadređeni koji nisu nimalo „produhovljeni“? Ne, naša je stvarnost tražila druga rješenja.

Količina tih zapadnih čuda koja je preplavila naše knjižare nedvojbeno je uspjela postići jedno - zasjenila je domaće psihologe koji imaju znanja i prava rješenja, ali ona nikada nisu bila dovoljno dobro upakirana i popraćena tolikom reklamom da bi se mogla usporediti sa sličnim stranim projektima, koja su na naše tržište dospijevali promišljeno dizajnirani i uz jaku marketinšku podršku. Istodobno, domaća knjiška produkcija dugo nije uvažavala ukuse i potrebe publike i uvriježilo se mišljenje da hrvatska publika ne čita i ne voli domaću knjigu. Tim više što je privatnim i privatiziranim izdavačima u vrijeme prvobitne akumulacije kapitala bilo lakše i financijski sigurnije objavljivati prijevode s provjerenim tržišnim uspjehom, nego ulagati u domaćeg autora s neizvjesnim ishodom.

Dok se anđeli, tarot, razgovori s duhovima, čitanje aura, reiki, kristaloterapija i slične manje ili više znanstveno neprovjerene metode psihološke podrške ravnopravno nadmeću sa znanjima koje nude psiholozi - jasno je koja će strana prevagnuti. Čemu uopće znanja, kad su moćniji i djelotvorniji talent i „darovi s neba“ koji se stječu mnogo lakše i jednostavnije?!

U izdavačku kuću došla sam nakon 20 godina novinarske karijere. Priručnici za samopomoć bili su logičan izbor budući da sam željela iskoristiti svoje zvanje psihologa, a za domaćim autorima posegnula sam na temelju novinarske procjene. Pretpostavljala sam, naime, da se moje poznavanje kriterija publike može jednako iskoristiti u izdavaštvu kao i u novinarstvu. Na poticaj nadređenih, pozvala sam, po mom mišljenju, najjaču među psiholozima - profesoricu Mirjanu Krizmanić. Njezinim sam se prijevodima stručne literature, stavovima i medijskim nastupima godinama divila, a uz to, živo sam se sjećala njezinih riječi i pouka sa predavanja iz kliničke i savjetodavne psihologije. Priručnik koji bi napisala prof. Krizmanić, po mojoj procjeni, imao je najveći potencijal. No njegov stvarni uspjeh, priznajem, bio je za mene iznenađujući. Pokazao je, naime, koliko nam je tako nešto nedostajalo.

Uspjesi Tkanja života, Života s različitim i ostalih priručnika za samopomoć naših autorica - kao što je, primjerice, **Ljubica Uvodić Vranić** s hitovima „Kako se dobro posvađati“ i „Avantura osobne promjene“ - bili su izdavačka prekretnica. Zbunjena stranim naslovima i imenima koja se gube u masi sve novijih izdanja, publika se okrenula domaćem autoru koji dobro poznaje našu stvarnost i ima odgovore na tranzicijska pitanja. Istodobno, naklade domaćih priručnika pokazale su da prestaje važiti predrasuda da hrvatska publika ne čita – sad je jasno da publika itekako čita i zna prepoznati knjigu koja joj treba, a ima i čvrste kriterije i nepokolebljiv sustav vrijednosti, a sve će to pokazati kad joj se ponudi literatura koja zadovoljava njezine potrebe. Nije zanemariv ni utjecaj domaćih autora na kolektivnu samosvijest, jer oni su dokaz da ne moramo pasivno očekivati rješenja izvana i time priznati vlastitu inkompetenciju, već da imamo znanja, stručnjake i institucije koji znaju odgovoriti na promjene koje donosi globalizacija, promjene uvjeta na tržištu ili pak svjetska gospodarska i svaka druga kriza.

Zbog takvih izdavačkih iskustava, ne propuštam priliku naglasiti poziv psiholozima da budu hrabriji u demonstriranju svog znanja. Prof. Krizmanić prihvatila je izazov a naklade koje su postigle njezine knjige pokazale su da se rizik isplatio i otkrile koliko je publici zapravo potrebno znanje psihologa. Reagiranjem na aktualne teme naši psiholozi mogu se nametnuti i pokazati da imaju odgovore na probleme svakodnevnice. Mnoštvo je mladih psihologa koji rade u školama, u poduzećima ili u institutima i intenzivno prate strana dostignuća i literaturu iz svojih područja. Moj

je stav da to znanje treba pokazati, ne samo u stručnoj periodici, već i u popularno-znanstvenoj literaturi namijenjenoj širokoj publici. Dva su dobra razloga za to.

Prvi je, kao što sam već navela, to što publika treba takve odgovore i s pravom ih očekuje od domaćih stručnjaka. Vjerodostojniji je savjet domaćeg stručnjaka negoli američki priručnik za samopomoć, ma koliko on bio visoko na top listi bestselera New York Timesa.

Drugi je razlog za hrabriji popularno-znanstveni nastup afirmacija samih psihologa. Dosadašnji bestseleri naših autorica tek su nam pokazali koliko još kao društvo moramo usvojiti da bismo se približili vrijednostima zapadne demokracije te koliko kao pojedinci trebamo raditi na sebi kako bismo održavali mentalnu higijenu za ispravno reagiranje u uvjetima sve bržih društvenih promjena, tim više što generacije koje dolaze očekuju sve veći izazovi. No, time se još nismo ni dotakli poslovnog sektora, koji također vapi za praktičnim savjetima koji bi povećali produktivnost, motivaciju i olakšali upravljanje ljudskim resursima i uspješnije rješavali probleme na koje se svakodnevno nailazi. Razne poslovne škole i tvrtke za poslovnu edukaciju organiziraju seminare za menadžere i stručnjake na čelnim pozicijama, pa čak i proizvode literaturu koja ih prati, što također prolazi nezapaženo.

Još donedavno, radna mjesta za psihologe otvarala su se pretežno u društvenom sektoru. Psiholozi su mogli očekivati da će se zaposliti u školi, u bolnici ili pak u zavodu za zapošljavanje. Rijetki su se odlučili na samostalnu djelatnost osnivajući tvrtke za konzalting ili upravljanje ljudskim resursima. Treba raspolagati vrlo praktičnim i primjenjivim znanjima da bi se ona prodala tvrtkama kao alati za unapređenje poslovanja i da bi menadžment privatnih poduzeća uvidio da se ulaganje u znanje isplati. Kada je **Jack Welch** 2007. godine s velikom pompom dočekan u Hrvatskoj, psihologinja **Jadranka Delač-Hrupelj** komentirala je da njegovu doktrinu - o najboljima koje treba platiti, srednjima koje treba potaknuti da se razvijaju i najslabijima koje treba otpustiti - u njezinoj tvrtki Creativa primjenjuju već desetljećima. Negdje u isto vrijeme Dubravka Miljković mi je, prepričavajući mi svoja iskustva s privatnim sektorom rekla: „Da, znanje nije jeftino, ali probaj bez njega!“

Ta su znanja kojima raspoložemo naši alati koji će nam pomoći da lakše odgovorimo na izazove u budućnosti. A ohrabreni pozitivnim domaćim

primjerima, uskoro ćemo s njima moći izaći i u ostale zemlje u regiji.

U povodu Tjedna psihologije, Profilove knjižare odobrile su popuste na knjige iz psihologije i priručnike za psihološku samopomoć, što je publika dočekala s odobravanjem. Među najprodavanijim naslovima bili su „Avantura osobne promjene“ Ljubice Uvodić Vranić, „Život je je*eno kratak“, „Umijeće ratovanja za žene“, „Tkanje života“ te „Što je za mene seks“ **Aleksandra Štulhofera**, za koje su odobreni različiti popusti. Podaci o prodaji pokazali su veliko za-

nimanje za knjige popularnih domaćih autora, dok su među stranim priručnicima tražene knjige za psihološku pomoć ženama srednjih godina i mladim majkama.

Kako kaže **Dubravko Roksandić**, direktor prodaje u Profilu, pomak je primijećen, a svaka ovakva akcija ima i dugoročniji učinak jer se po inerciji nastavlja prodaja izdanja za koja je publika pokazala zanimanje.

Sandra Pocrnić Mlakar

Psiholog u zajednici: analogno-digitalne perspektive

UVOD

Prethodni broj „Psihologa“ je u ova krizna vremena došao do nas kao poticajan i znakovit glasnik: **Zimbardo** nas je upozorio da „Lucifer nije sit“, **Šverko** da psihološka istraživanja, dijagnostika i tretmani, ako ne želimo *prodavanje magle* moraju biti evaluirani i validirani, a saznali smo i da je **Ramiro Bujas** davnih dana ukazao da je prvi i najvažniji čimbenik napretka zajednice „racionalna organizacija iskorištenja narodnih psihičkih sila“. Ove tri po(r)uke se u nastavku stavljaju u kontekst razvoja psihologije kao struke i psihologa kao profesije u nas te se iznose prijedlozi za poboljšanje sustava „psiholog u društvenoj zajednici“ iz analogija s rješenjima drugih struka i uz upotrebu digitalne tehnologije.

GLOBALNE PERSPEKTIVE

Psihologija nas uči da se usredotočujemo na lokalne, operativne i rješive probleme, prema krilatici: „misli globalno, djeluj lokalno“, pa ću za početak, misliti globalno. Sadašnje „stanje duha“ zapadne civilizacije su već unazad više desetljeća *pročitali* teoretičari društvenog razvoja. **Fromm** [4] je polovicom prošlog stoljeća ustvrdio da društvene zajednice bez obzira na dugotrajni razvoj nisu savršene te generiraju, kako ih naziva, „društveno strukturirane defekte“ koji služe zadovoljavanju društvenih potreba, ali nisu u korist dobrobiti *običnog čovjeka* te su vrlo otporni na promjene, dakle *običan čovjek* treba dugo čekati, možda i cijeli životni vijek da se oni promijene. Kriteriji za identifikaciju tih defekata su „ako većina članova nekog društva ne postigne cilj slobode i spontanosti“, „ako pojedinac nije svjestan da je to defekt“ i „defekt kultura uzdiže do vrline, tako da pojedincu omogućuje da živi s defektom, a da ne postane bolestan“.

Kao prvi konkretan primjer navodi i danas aktualnu situaciju: „pretpostavimo da u našoj zapadnoj kulturi na samo četiri tjedna prestanu funkcionirati kina, radio, televizija, sport i novine [...dodao bih još: mobiteli, internet, megatrgovine...], kakve bi to imalo posljedice na ljude koji su ostavljeni sami sebi kada bi se zatvorili ovi glavni putovi bijega?“

Max-Neef [9] početkom 90-ih godina govori o „pseudo-zadovoljivačima“ koji su društvene tvorevine koje prividno zadovoljavaju neku potrebu i za njih kao primjer navodi „formalnu demokraciju“ koja prividno zadovoljava potrebu zajednice za sudjelovanjem u odlučivanju, a odlučuje se „u ime naroda“ negdje drugdje, npr. dogovorom između političkih „elita“. Takvu po ljudski razvoj štetnu demokraciju može zamijeniti „direktna demokracija“, čiji je najbolji primjer referendumsko izjašnjavanje volje naroda. Kao ekstremni primjer ovog pojma možemo navesti utrku u naoružanju koja zadovoljava potrebu zajednice za sigurnošću, a koja iscrpljuje njene ekonomske moći i u slučaju „totalnog rata“ došlo bi do destrukcije zajednice na svim stranama. Istovjetne efekte imaju i hiper-eksploatacija prirodnih dobara u odnosu na održivi razvoj ili komercijalna televizija u odnosu na, kako je autor naziva, „kulturnu televiziju“. Prva zadovoljava našu potrebu za zabavom, a istovremeno nas obasipa persuazivnim reklamama radi stvaranja nekritičkih, poslušnih i kompulzivnih potrošača ili instruiranih birača (mediji su, prema Zimbardu „uvijek nadzirani interesima moćnih, iz svijeta biznisa ili iz svijeta politike“), dok bi druga trebala zadovoljavati naše potrebe ne samo za zabavom, već i za razumijevanjem, učenjem i razvojem i oblikovanjem identiteta.

Najslikovitiji je bio **Dawkins** [1] koji konstatira da, kao što biološki razvoj perpetuiraju geni, tako civilizacijski razvoj održavaju *meme*, odnosno društvene tvorevine koje su funkcionalne za rješavanje nekog problema društvenog razvoja u nekom periodu razvoja zajednice, ali u drugim, kasnijim periodima mogu biti neupotrebljive ili čak štetne, te se kao takve prenose transgeneracijskim učenjem (tradicije, običaji i znanja), kao što se geni prenose biološkom reprodukcijom. *Meme* mogu biti funkcionalne odnosno dobroćudne, ali kao i geni mogu u sebi sadržavati „sklonosti k bolestima“ koje ako se ne identificiraju i mijenjaju, dugoročno razjedaju društveno tkivo. Dawkins ih naziva „parazitski memetički organizmi koji žive u našim glavama“.

Navedene društvene defekte, "pseudo – zadovoljivače" ili parazitske *meme* ilustrirat ću s nekoliko drugih primjera. Nedavno je HPD objavio link ka dokumentarcu koji pokazuje da je razvoj djece ometan invazivnim reklamnim porukama koje nameću bogatstvo i imetak kao najvišu životnu vrijednost, a ne na primjer razvoj bliskih interpersonalnih odnosa, iako nas studije umirućih podučavaju životnoj mudrosti da je upravo to ono za čime su najviše žalili na kraju svojih života, a ne za materijalnim bogatstvom. Estradizacija svih sektora društva (politike, biznisa, medija) i pop - kultura prema kojima je zabava „smisao života“ također nameću materijalizam kao dominantnu vrijednost. Nadalje, u obrazovanju se preferira faktično znanje umjesto proceduralnog, političke „elite“ učestalo pokazuju (protivno svojoj volji) da je političarima osobni interes ispred javnog, općeg interesa, u proizvodnji i potrošnji hrane i pića naglasak je na količini a ne na kvaliteti, „industrija zabave i razonode“, uključujući turizam i sport su persuazivni i „propagandistički“ u smjeru konzumerizma, religioznost ima zasluge u poticanju mentalnog zdravlja ne radi Boga nego radi socijalnih odnosa [8], iako se vjerske zajednice trude dokazivati suprotno, psihijatrija u nas u većoj mjeri koristi farmakoterapiju (simptomatsko liječenje) a u manjoj mjeri druge metode iako je poznato da je u liječenju mentalnih bolesti najbolja kombinacija psihofarmaka, psihoterapije i socijalne intervencije (druge dvije metode podrazumijevaju etiološko liječenje, dakle saniranje uzroka). U navedenim primjerima prepoznaje se nastojanje društvene zajednice da u rješavanju problema kao što su distribucija informacija, potrošnja proizvedenih dobara, poticanje socijalnih odnosa, učenje i razvoj pojedinca, liječenje bolesti..., nameće takva rješenja, sustave, mreže i vrednote koje su u suprotnosti s pravom pojedinca na neome-

tani individualni razvoj, spontanost, slobodu i zdravlje.

I u psihologiji imamo takvih primjera, gdje se psihoterapija također može smatrati „pseudozadovoljivačem“ jer bi naglasak trebao biti na prevenciji, a samo izuzetno na terapiji. Psihologe i druge stručnjake za mentalno zdravlje se dovoljno „ne sluša“, pa društvene institucije (škole, posebno mediji, političke stranke) usađuju tijekom socijalizacije, a i odraslima, takva očekivanja, stavove i sustave vrijednosti koji nisu zasnovani na ljudskoj prirodi i na trajnom zadovoljavanju ljudskih potreba (sigurnost, pripadanje, samopoštovanje, dostojanstven život), nego na tentativnom zadovoljavanju „želja i željica“, a onda je to isto društvo voljno plaćati psihoterapiju da bi se takav sustav vrijednosti kroz dugotrajnu i ponekad vrlo skupu psihoterapiju (jer se mijenja sustav vrijednosti, koji je nadogradnja i emocijama i motivaciji i osobinama ličnosti) promijenio kako bi osoba bila bliže svojoj autentičnoj prirodi, slobodi i spontanosti i istovremeno dalje od vrijednosti takvog društva. A one koji su dostigli visok stupanj zrelosti, „nezahvalno“ društvo koje je preplavljeno paradoljivačima i parazitskim *memama* može doživljavati kao usamljenu manjinu, *freakove*, sektu ili sl.

Nadalje, neopravdano je zanemarivanje meta - analitičkih istraživanja o učinkovitosti psihoterapije, koje na vrh svrstava kognitivno – bihevioralne terapije, a onda sve ostale škole i pravce. Bez obzira na razumljivu ljutnju onih koji su uložili znatan trud, vrijeme i novac u savladavanje nekog drugog psihoterapijskog pravca trebali bi se složiti oko toga da je jedina valjana teorijska orijentacija u psihoterapiji dobrobit klijenta i prihvatiti rezultate validacije psihoterapijskih intervencija. „Novotvorevine“ u psihotretmanima (npr. NLP, BrainGym) ne bi se trebale opirati validaciji, a ponekad se čini kao da su idejni začetnici takvih „novotvorevina“ iste stvari nazivali drugačijim imenima te su time izazvali orijentacijski refleks tržišta, ali nisu donijeli novu kvalitetu. Za NLP nisu nađene znanstveno prihvatljive evaluacije učinkovitosti uz obrazloženje da praktičari NLP-a nisu eksperimentalno orijentirani i nisu zainteresirani za provođenje studija o učinkovitosti [3]. Psihologinja **Tavris** izražava svoju fascinaciju kliničarima koji postižu duboke uvide u ljudsku prirodu slušajući satima klijente koji jecaju u suzama, ali upozorava [13] da „znanstvena nepismenost psihoterapeuta razara obitelji, šalje nedužne u zatvor, košta ljude njihovog posla, skrbništva nad djecom i promovira beskorisne, ponekad štetne tehnike“ te da će

„zajednica nespremna da ih kritički evaluira biti ranjiva za rizike, od kojih će neki biti benigni, a neki će odnijeti živote“.

U nas se, u različitim sustavima (npr. socijala, obrazovanje) od psihologa očekuje da budu čudotvorci i da u nerazrađenim formalno - pravnim okvirima i mehanizmima "spašavaju djecu". Javnost ima opravdana očekivanja da taj mehanizam funkcionira kao *švicarski sat*, a on ima svega nekoliko zupčanika s malim brojem zuba. Zato se događaju i smrtni ishodi koji se nadugo i naširoko analiziraju *post festum* (odnosno *post mortem*), ali se navedeni mehanizmi u kojima je identificiran *system error!* vrlo sporo mijenjaju, što je još jedan „društveno strukturirani defekt“ na koji je nužno upozoravati. Upozoravanje se čini uzaludan posao, no „uspjeh je najljepša pobjeda“ kada se nakon brojnih poticaja dođe do rješenja koja unaprijeđuju pojedinca i zajednicu. Zimbardo nas je upozorio da „Lucifer nije sit“, a najmanje što možemo učiniti ja da ga prestanemo hraniti našim nesnalaženjima, koja, kada su učestala i sukcesivna, odražavaju nesposobnost.

LOKALNE PERSPEKTIVE

Unatoč navedenim poteškoćama u funkcioniranju opće društvene zajednice, ljudska rasa, odnosno civilizacija, biološki ne pokazuje propadanje, usprkos brojnim proricanjima kako nam se bliži kraj svijeta (koja su tipična za krizna vremena): populacija raste, kao i očekivani životni vijek [14] i to je općenito dobra vijest na globalnoj razini. To znači da je za sada biološki rast i razvoj jači od destruktivnih sila čovjeka: zagađenja, ratova, siromaštva, ovisnosti – droge i alkohola, kriminala, odnarođene politike i drugih defekata.

Dobra vijest na lokalnoj razini je da psiholozi u Hrvatskoj danas imaju pet studija psihologije: FF u Zagrebu, Hrvatski studiji, Odsjek u Zadru, FF u Rijeci i FF u Osijeku, 2750 zaposlenih psihologa [11], Centar za psihodijagnostičke instrumente, Hrvatsko psihološko društvo i Hrvatsku psihološku komoru te regionalna društva sa svojim aktivnostima. U nastavku iznosim tri „analogno-digitalne perspektive“ koje su samo poticaji za raspravu o *srednjem putu* od mnogih putova kojim možemo ići odnosno o svim mogućim načinima na koji možemo nositi naše profesionalne terete uvažavajući da „nije teret taj koji nas slama, već način na koji ga nosimo“.

Evo tih analogno-digitalnih perspektiva i prijedloga:

(1) Izrada „Kataloga usluga psihologa u zajednici“ odnosno širokog opsega psiholoških usluga (dijagnostike i tretmana, uključujući i psihoedukaciju), poticanje rasta njihovog broja i kvalitete, izrada „Mreže psihologa u zajednici“ i strukturiranje izvora sustavnog financiranja tog umreženog rada. Čini mi se da se kao struka ne pripremamo dovoljno intenzivno i sustavno kada ćemo, u kojim područjima i s kojim uslugama izići. Izostaje ono što bih nazvao "proaktivna rana prevencija", na primjer, ako očekujemo povećanje broja ovisnika o patološkom kockanju za 7 %, (a od kada su se pojavile mreže kladionica izronili su okidači za epidemiju patološkog kockanja) u toj mjeri predlažemo i lobiramo za jačanje timova psihologa za tretman, postupanje tipa „to će već netko pokrenuti“ je neodgovorno i prema struci i prema zajednici. Pri takvom širenju usluga struke uvijek se postavlja pitanje „tko će to platiti?“ Odgovorna država ima za to jednostavan odgovor: oporezivanje. Iako se ta mjera doživljava kao nepopularna, nije nam zabranjeno predlagati visoke poreze za promet koji ostvaruju kladionice, astro - usluge, na pasivnu imovinu vjerskih zajednica koja nije stavljena u funkciju općeg dobra (npr. socijalnih usluga) i slično. Kuknjavi kako „nema novaca“ nema mjesta, za financiranje usluga psihologa ima dovoljno izvora ako se potrudimo *otvoriti ih*. Samo u području tretmana mirnodopskog PTSP-a imamo brojne potrebe naših korisnika: prometne nesreće sa žrtvama, invazivni medicinski tretmani, kriminogeno nasilje, prirodne katastrofe, socijalna krizna stanja (nezaposlenost, migracije, deprivacija), nasilje u obitelji. U zadnjem slučaju je naša država *osmisllila* da prekršajni sudovi izriču počinitelju nasilja psihosocijalni tretman kao zaštitnu mjeru. Koliko mi je poznato, još uvijek nisu definirani izvori financiranja radnih sati za voditelje tih tretmana, za njihovu edukaciju i superviziju, a valjda je država obvezna financirati mjeru koju sama propisuje. Zakonodavac je to pitanje posve izostavio definirajući opsežno sve pojedinosti osim financiranja kroz pravilnik te, što je rijetko viđeno, i kroz sveobuhvatne standarde tretmana [10]. Iako se prekršajna novčana kazna za nasilje u obitelji izriče u iznosima od 6000 kn i više, taj se novac ne vraća ni tretmanu ni prevenciji nego se *izgubi* u državnom proračunu.

Zbog takvih i sličnih nedorečenosti predlažem da HPK započne sastavljati „Katalog usluga psihologa u zajednici“, a dovoljno je izlistati aktivnosti proteklih „Tjedana psihologije“ pa da se

sastavi respektabilan popis, zajedno s obvezujućim cjenikom naših usluga u zajednici. Nužno je izbjeći *badavljenje*, a to je očekivanje (drugih, a ponekad i nas samih) da smo mi „humani stručnjaci“, koji bi svoje usluge iz tog razloga zajednici trebali davati „za badava“ i da je to naša životna i profesionalna misija. Smatram da nas takav stav dovodi do vrlo nepovoljnog položaja u odnosu na druge, egzaktnije struke (npr. tehničke, bio-medicinske) na duži rok i dok se taj stav ne promijeni naša ukupna primanja neće biti bolja. Osim što cijena i kvaliteta usluge treba odražavati godine i godine stručnog rada i usavršavanja, definiranjem cijene za određenu uslugu definira se i ugovorni odnos, prema kojemu korisnik usluge može uskratiti plaćanje ako nije dosegnuta očekivana kvaliteta. Čini mi se da upravo radi bojazni da bi do toga moglo doći radije pristajemo na *badavljenje* nego na jasnije definiranje ugovornog i plaćenog odnosa sa korisnicima naših usluga. Osim toga, cijena naše usluge uključuje i naš napor da provodimo validirane i evaluirane intervencije i projekte, a ukoliko se za taj napor ne naplatimo, validacija i evaluacija će izostati (neće se imati iz čega financirati radni sati za to), pa se vlastitom krivnjom spuštamo na razinu *prodavanja magle*. Statistički odjel Ujedinjenih naroda proglasio je 20. listopada (koji se obilježava od 2010.) Svjetskim danom statistike radi jačanja svijesti i povjerenja javnosti u statistiku, podržava se na taj način stav da validirani podaci imaju ogromnu težinu u donošenju i za društvo i za pojedinca važnih odluka.

(2) Zakon o psihoterapiji (psiho-tretmanima) / zakon o psihološkoj dobrobiti i pripadajući sustav mentorstva i supervizije, agencija ili institut za procjenjivanje učinkovitosti psiho-tretmana, hrvatska psihološko-savjetodavna služba s digitalnom bazom dijagnostike i tretmana psihologa.

Izostanak zakona o psihoterapiji može se pripisati nevoljkosti liječničke struke jer ona navodno ima monopol nad svime gdje se spominju „zdravlje“, „liječenje“ („terapija“), međutim ništa nas ne priječi da psihoterapijske tehnike nazovemo „psiho-tretmani“, a „mentalno zdravlje“ „psihološkom dobrobiti“, pa nam nije zabranjeno predlagati npr. zakon o psihološkoj dobrobiti. Uz taj zakon ili kroz izmjene Zakona o psihološkoj djelatnosti podržao bih osnivanje agencije ili instituta za procjenjivanje učinkovitosti psiho-tretmana (po uzoru na Agenciju za lijekove) i „osiguranje za psihološku dobrobit“ u čiji proračun solidarno uplaćuju oni koji psihološke usluge trebaju: škole, pravosuđe, socijalna skrb, zdravstvena skrb, privatni poslodavci, mediji, ali

i država i lokalna samouprava i drugi. Na primjer, ako se školarci osiguravaju za posljedice nezgode ili nesreće s ozljedama, zašto se ne bi osigurali i za posljedice događaja i okolnosti koji utječu na njihov pravilan psihofizički razvoj: nasilje vršnjaka, razvodi brakova roditelja, suočavanje s teškim bolestima, teška bolest ili smrt bliskih osoba, poteškoće u učenju, ADHD, psihopatološki poremećaji. Iako se navedeno čini paralelnim sustavom sa Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje, možda je upravo izlazak iz tog sustava rješenje za dugogodišnje zanemarivanje. Da nas HZZO *ne doživljava* potvrđuje i jedna od inačica „Plave knjige“ [5] u kojoj našu struku taj katalog dijagnostičkih i tretmanskih usluga uopće ne spominje pripadajućim nazivom, već poslove propisane našim Zakonom može raditi „djelatnik VSS“, valjda bilo koje struke, na primjer tehničke ili ekonomske struke. Nije namjera putem sustava (obveznog?) osiguranja privatizirati sve poslove psihologa u svim područjima njihovog javnog rada, nego financirati putem njega one potrebe koje zajednica ima, a ne iznalazi načina da ih financira. Izuzetno je važno osigurati stabilne izvore financiranja usluga „za bolje mentalno zdravlje“, odnosno da pružanje tih usluga ne ovisi samo o dobroj volji države i lokalne zajednice i dubini džepa građana.

Zakon o psihoterapiji kakav je predložen [16] protivan je interesima struke, pa i psihoterapeutima jer ni jednom riječju ne spominje vrednovanje psiho - tretmana, koje je *conditio sine qua non* profesionalnog i etičkog, dakle odgovornog odnosa prema klijentu i zajednici. Ne smije se vrednovanje psiho-tretmana prepustiti tržištu, pa da onda persuazivniji uspijevaju u pružanju svojih usluga, kao što ni lijekovi ne podliježu tržišnoj utakmici, pa onaj lijek koji ima bolji marketing ima i bolju prodaju. Osim toga, neće nijedno osiguravajuće društvo, bilo javno ili privatno beskonačno pokrivati troškove psiho-tretmana koji nemaju zadovoljavajućeg učinka.

Max-Neef [9] daje sustavima osiguranja, odnosno osiguravajućim društvima, atribut „zadovoljivača“ koji ispunjavaju potrebu za zaštitom; u njihov proračun sredstva solidarno uplaćuje većina, a manjina ta sredstva koristi za slučaj štete: ozljede, bolesti, nezaposlenosti, starosti, neimaštine, slabije psihosocijalne prilagodbe. Ono što je u tim sustavima neprocjenjivo je to da su osiguravatelji obvezni ulagati u prevenciju i ranu intervenciju te evaluaciju, jer su tada ukupni troškovi sustava manji. Iako su reforme sustava javnog osiguranja pokazale da ne dolazi uvijek do jeftinijih rješenja za zajednicu, važno je

promovirati pristup fleksibilne stabilnosti (*engl.: flexstability*) u kojem „ne možeš propasti“, odnosno putem kojega kroz sustave osiguranja zajednica olakšava život svojih građana. Dakle, ako si bolestan, tu je zdravstveno osiguranje, ako si radno sposoban pa izgubiš posao, tu je zavod za zapošljavanje, ako si radno nesposoban bez primanja, tu je socijalna skrb, ako si za mirovinu, tu je mirovinsko osiguranje, ako izgubiš imovinu, tu je osiguranje imovine, ako *zabriješ* u psihopatoške poremećaje, imaš dostupne psihotretmane, dakle uvijek postoji "mreža" koja će te u nekoj silaznoj putanji dočekati *da se ne razbiješ*, jer je tada cijena tvog povratka *na zelenu granu* za zajednicu višestruko veća.

Osiguravanje stabilnih izvora financiranja za usluge psihologa omogućilo bi osnivanje i financiranje hrvatske psihološko - savjetodavne službe od strane naše Komore. Da je to izvedivo pokazuje primjer Hrvatske poljoprivredne komore kojoj se pripaja Hrvatska poljoprivredno - savjetodavna služba, zajedno sa svojim proračunom, koji se financira iz državnog, a osim toga se i Poljoprivredna komora financira postotkom iz poticaja poljoprivrednicima, koji se njima opet isplaćuje iz državnog proračuna. Državi je važno da kroz savjetodavnu službu pomaže poljoprivrednicima što će i kako posijati na svojim poljima, pa bi po analogiji državi trebalo biti važno što će se *posijati u glavama* građana i hoće li *sjetva* voditi u veću produktivnost, afirmativne stavove prema budućnosti, motivaciju za promjene, osobno zadovoljstvo, bolje mentalno zdravlje.

Kako bi podržali rad navedene savjetodavne službe, nužno je provesti digitalizaciju nalaza i protokola psiho-tretmana psihologa, tako da se na jednom mjestu može kumulativno prikazati i dokumentirati naš svakodnevni rad s korisnicima. Takvom digitalizacijom, po uzoru na liječnike primarne zdravstvene zaštite, bilo bi moguće za svakog klijenta, pojedinca ili obitelj ustvrditi kada je i u kojem opsegu dobio uslugu psihologa, prema katalogu usluga psihologa u zajednici, te bi se mogle provoditi različite evaluacije efikasnosti dijagnostike i tretmana. Na taj način bi se izbjegla *siva ekonomija* odnosno *rad na crno* jer bi svakom psihologu bilo neproduktivno raditi izvan tog digitalnog sustava, koji bi mu donosio obilje relevantnih informacija o klijentu, a osim toga psiholog bi se za svoj evidentirani i dokumentirani rad naplaćivao iz osiguranja, a ne neposredno od (osiguranog) klijenta.

Kroz mentorstvo i superviziju kvalitete svih koji pružaju psiho-tretmane, bez obzira dolaze li iz

privatne prakse, udruga ili pojedinaca - honorara, otklanjaju se dvojbe oko pitanja postavljenih na www.PSIHOportal.com [12]: jesu li udruge nezakonita konkurencija psiholozima koji imaju privatnu praksu, odnosno je li dopustivo osnovati udrugu i onda preko nje obavljati privatnu praksu ili osnovati udrugu kako bi se mogao dobiti novac za projekte u području mentalnog zdravlja jer privatnik to ne može dobiti ma kako njegov projekt bio vrijedan i koristan. Navodi se primjer udruge i privatnika koji rade vrata do vrata i pružaju slične usluge, ali je udruga u povoljnijem položaju jer ima prostor od grada, sredstva od grada i druge pogodnosti, a privatnik nema. Nadam se da bi katalog usluga, mreža psihologa, savjetodavna služba i digitalna baza doprinijeli rješavanju navedenog problema, jer bi se na taj način postavila jasna pravila za sve, a isto tako bi i svi bili uključeni jer se kvalitetna(!) odnosno dovoljno *gusta mreža* ne može sastaviti od relativno malog broja *čvorova* odnosno samo od privatnika.

(3) Razvoj struke zasnovan na snažnoj i proaktivnoj Hrvatskoj psihološkoj komori. Iako se naša Komora takvom ne doživljava [6], ona ima Zakonom dodijeljene ovlasti u rješavanju izazova razvoja struke [15]. Ono što očekujemo od HPK je da bude *zamašnjak* razvoja te da moderira rješenja koja nama svima donose profesionalne koristi i stalno traži *srednje putove*, kako bi se izbjegla suprotstavljanja nepomirljivih skupina i pojedinaca (a u svakoj profesionalnoj branši ih ima) te se povećao utjecaj Komore prema drugim sustavima i strukama.

Da bi se HPK osposobila za djelovanje u tom smjeru, predlažem slijedeće putove: (3.1.) zajednički objedinjeni rad i financiranje sekcija HPD-a i razreda HPK, ovu mjeru opravdava potreba za većom sinergijom stručnjaka po područjima psihološke djelatnosti; (3.2.) naplata članarine za HPK preko Porezne uprave, kao što je to slučaj kod obrtnika, prema postotku mjesečno isplaćenih primanja, smatram da je to pravedno jer tada proračunu HPK najviše doprinosi onaj koji od svoje struke ima najviše prihode, a pritom su pojedinačni iznosi članarine poznati samo poreznicima; (3.3.) HPK u tom slučaju može izdašnije financirati HPD, sekcije i razrede, ali regionalna društva psihologa za pojedine aktivnosti, projekte, povoljne edukacije, jer nisu svi psiholozi u stanju privatno iz vlastitog džepa ili preko ustanova gdje rade, u pravilu s oskudnim proračunom, plaćati skupe edukacije, niti na njihov putovati o vlastitom trošku daleko od mjesta stanovanja; (3.4.) razvoj aktivnosti Centra za psihodijagnostičke instrumente, za kojeg stoji

„da je financiran sredstvima programa TEST, Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa“, no koliko dugo će to biti – ne piše, on nam je izuzetno važan, svrha mu je da psiholozima „koji u svom radu koriste psihologijske mjerne instrumente, svojim uslugama olakša njihov izbor, primjenu i evaluaciju te ujedno na jednom mjestu ponudi sve relevantne informacije iz područja psihodijagnostike“. Naša je potreba da ga opsežnije koristimo za uvođenje novih psihodijagnostičkih postupaka i metoda, koje ne bi trebale ovisiti o dobroj volji izdavača i distributera PDI, nego o našim jasno artikuliranim potrebama; (3.5.) Komora, po uzoru na glazbenike, ima ZAPPDI - službu za zaštitu autorskih prava PDI. Kod glazbenika je ZAMP „stručna služba koja, temeljem ovlaštenja Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo i sukladno Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima, obavlja djelatnost ostvarivanja i zaštite autorskih glazbenih prava za oko 300 redovnih i 5000 pridruženih članova te više od 2 milijuna inozemnih autora“ [17], toliko nema autora PDI, pa je utoliko lakše da cijeli posao radi jedna osoba u HPK u pola radnog vremena, tada psiholozi ne bi trebali ulagati svoje radno vrijeme uvjeravajući (ponekad bezuspješno) ravnatelje ustanova o potrebi financiranja PDI, niti pojedinačno štiti interese privatnih izdavača testova; (3.6.) HPK po službenoj dužnosti, a po dojavi psihologa s *terena* vodi postupke u kojima će štiti struku kada se psihološke usluge prodaju od nepsihologa, s time da trošak dokaznog postupka ide na teret stranke u postupku, dakle ne opterećuje proračun HPK.

Smatram da su navedena očekivanja realna, razvoj struke se ne smije prepustiti stihiji i kaosu niti unitarnom monopolu (akademičari, kliničari, privatnici, šutljiva većina...), već mora biti pluralan i inkluzivan. Visoka kvaliteta rada psihologa koju će podržati Komora svojim rješenjima i aktivnostima najbolje će pomoći struci u praksi. Časopis *Time* [7] je uvrstio PDI na popis najvažnijih izuma 20. stoljeća, a koji otvaraju put prema meritokraciji: svakome prema zaslugama i potrebama. U sustavu distribucije dobara, u postupcima odobravanja specifičnih prava potrebitima, obrade psihologa putem PDI su važna i nezaobilazna dodana vrijednost te će se radi toga sve više tražiti. Od psihološke dijagnostike se očekuje da bude vrlo opsežna i sistematska, preventivna i istraživačka u većoj mjeri nego što je sada: ograničena i sporadična, te da omogućiti donošenje i za društvo i za pojedinca važnih odluka. Od „mentalnog zdravlja u zajednici“ također imamo velikih očekivanja, kako su pokazale aktivnosti na prošloj konferenciji psihologa,

a mi smo, nije to lažna skromnost, u ovom trenutku rijetki osposobljeni stručnjaci koji su u stanju projektirati i provoditi validaciju prevencije i tretmana mentalnih poremećaja.

ZAKLJUČAK

Na kraju bih podsjetio na **Einsteinovu** izreku: „problemi se ne mogu rješavati načinom razmišljanja koji je doveo do njihove pojave“ te zamolio kolegice i kolege da potiču „nova razmišljanja za novo vrijeme“ zbog razvoja onih rješenja koja nam povećavaju profesionalnu i osobnu dobrobit. Podsjetio bih također da kada spominjemo „rješenja drugih zemalja“ ili kažemo „tako to rade vani“ često navodimo primjere skandinavskih zemalja upravo podrazumijevajući da imaju visoku razinu profesionalnog i osobnog standarda, a zaboravljamo da su „skandinavska rješenja“ izborena višegodišnjim socijalnim utjecajem, odnosno velikim brojem poduzetih aktivnosti velikog broja građana, a ne milošću kapitalista ili države.

Iako je u tranzicijskim zemljama uzeo maha invazivni kapitalizam u kojem je država nemoćna u zaštiti građana od krupnog kapitala pa ni jedni ni drugi ne reagiraju na argumentiranu kritiku (obrambeni mehanizam je potpuno ignoriranje ili slijepa negacija), pozivam se na vrijednosni stav koji smo usvojili, a to je da je „vlast servis građana“, a ne obrnuto, da su građani *krave muzare* za odnarođenu vlast i bahate posjednike kapitala. Produciranje zakona, pravilnika, standarda i njihovo provođenje odnosno „pravna država“ nisu jedino jamstvo dobiti zajednice. Korektiv pravne države je proizvodnja jednostavnih *parsimoničnih* rješenja, dakle od dva načina da se riješi ista stvar, bolje je rješenje (metoda, postupak, procedura), ono koje je u izvedbi jednostavnije, robustnije. Uz kontinuiranu, opet *parsimoničnu* evaluaciju i validaciju poduzetih aktivnosti u upravljanju javnim dobrima, vodeći računa da ne proizvodimo defekte, pseudo - rješenja i parazitske *meme*, Lucifer će brzo kopniti.

Logiku odgovornog i održivog „skandinavskog“ upravljanja nameće vrijeme u kojem živimo, a tu logiku odgovorna država operacionalizira kroz zakone i druge propise koji se odnose na javni, civilni (građanski, nevladin) i privatni sektor, kako bi se poticao i osnaživao održiv razvoj zajednice u korist svih građana. Vrijeme je da prihvatimo takvu logiku i uvid, a mi smo struka koja ne bi trebala imati problema s uvidom, koliko god se *u startu* navedeno činilo kao *nemoguća misija* i osiguramo si bolje perspektive. Veličinu

prepreka koje pritom možemo imati znat ćemo tek kada ih savladamo, narodna mudrost nas uči: „iz kamenja kojeg su ti drugi postavili na put izgradi stepenice“. Parafrazirajući Ramira Bujasa može se reći da će prvi i najvažniji čimbenik napretka naše strukovne zajednice biti „racionalna organizacija iskorištenja psihičkih sila psihologa“.

Bojan Klapčić

IZVORI:

- [1] Dawkins, R. (1997). Sebični gen. Zagreb: Izbor.
- [2] Dawkins, R. (2005). Vragov kapelan: razmišljanja o nadi, lažima, znanosti i ljubavi. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.
- [3] Druckman, D. and Sweets, J. A. (eds.) (1988). Enhancing Human Performance: Issues, Theories and Techniques. Washington: National Academy Press
- [4] Fromm, E. (1989). Zdravo društvo. Zagreb: Naprijed, Poglavlje: Može li društvo da bude bolesno? — Patologija normalnosti, str 20. i dalje, prvo izvorno izdanje je objavljeno 1955.
- [5] HZZO: inačica „Plave knjiga“ (službeno: Popis dijagnostičkih i terapijskih postupaka u zdravstvenim djelatnostima - vremenski i kadrovski normativi) dostupna na: www.hzzo-net.hr/dload/partneri/sifrnici/dijag_terap_postup_090112.xls, pristupljeno: 25. ožujka 2011. u 10.30 sati
- [6] Kosanović, M., Plavšić M. (2007). Zadovoljstvo radom strukovnih tijela psihologa u RH. dostupno na: <http://dpi.hr/hr/aktivnosti/>, pristupljeno: 25. ožujka 2011. u 10.40 sati
- [7] Lemann N.: The IQ Meritocracy, Time, March 29, 1999, dostupno na: www.time.com/time/magazine/article/0,9171,990629,00.html, pristupljeno: 25. ožujka 2011. u 10.35 sati
- [8] Lima C. and Putnam R. D. (2010). Religion, Social Networks, and Life Satisfaction. American Sociological Review, 75(6) 914–933
- [9] Max-Neef, M. A. (1991). Human scale development: conception, application and further reflections. New York and London: The Apex Press.
- [10] Pravilnik o načinu i mjestu provođenja psihosocijalnog tretmana (NN 29/05) i Standardi za provedbu psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja u obitelji (NN 78/06)
- [11] Psihologijske elektronske novosti: Koliko je nezaposlenih psihologa u Hrvatskoj? Broj 96 (8/10), 02. rujna 2010.
- [12] Psihoportal: Tema mjeseca: neloyalna konkurencija, pristupljeno: 25. ožujka 2011. u 10.50 sati
- [13] Tavis, C. (2003). Mind Games - Psychological Warfare Between Therapists and Scientists. Chronicle of Higher Education. Volume 49: Issue 25
- [14] United Nations (2004). World Population to 2300. UN Department of Economic and Social Affairs: New York
- [15] Zakon o psihološkoj djelatnosti, NN 47/03, članak 26-28
- [16] Zakon o psihoterapiji – prijedlog, dostupan na: <http://spuh.wordpress.com/2010/05/31/zakon-o-psihoterapiji-17-05-2010/>, pristupljeno: 25. ožujka 2011. u 10.55 sati
- [17] ZAMP na <http://www.zamp.hr/about/about.htm>, pristupljeno: 25. ožujka 2011. u 10.45 sati

VRIJEME SLIČNOSTI I RAZLIKA
izazov psihologiji i psiholozima

19. godišnja konferencija
hrvatskih psihologa

"Hotel Osijek", Osijek, 12.-15. listopada 2011.

PORTRET: NE SAMO PSIHOLOGINJA...

Gordana Kamenečki Puclin: Ljubav za popevku i „Viline“

Kako bi i mogao izgledati životni put nekog tko se rodi na Fašnik?! Da, da, bilo je to „davne“ 1967., 07. veljače, u Krapini, mama mi kaže da je padao snijeg... Eto, baš tada započeo je moj život: pjevački, glumački, plesački, znatiželjan, optimističan, vedar. Prve novčiće u životu zaradila sam pjevajući. Bilo mi je šest godina, putovali smo na more autobusom. Kako je bio mikrofon u autobusu, tata i ja smo počeli pjevati. Nakon glazbene točke, od jednog putnika dobila sam šešir u kojeg sam sakupila dobrovoljne priloge i tako cijelo ljeto imala za sladoled. Tijekom osnovne škole nastavila sam pjevati u školskom zboru, recitirati, pisati literarne radove, i...možda sam ipak trebala završiti na estradi?

Srednja škola... ah, tada započinju prvi glumački koraci. Osnovani smo Amatersko kazalište i bilo je stvarno fantastično. Svi su me nagovarali da upišem Kazališnu akademiju, ali... prijemni ispit bio je u isto vrijeme kada i za psihologiju. Kaj mislite kaj sam izabrala? Nikada nisam požalila, psihologija je bila i ostala moja ljubav. Profesionalni život započinjem zapošljavanjem u Domu zdravlja Krapina, a onda počinje Domo-vinski rat. Priključujem se zagorskoj postrojbi, sudjelujem u psihološkoj pripremi vojnika, ali

tada izražavam svoje „literarne“ talente, sudjelujući u izradi vojnog lista.

Kreće i moj obiteljski život. Rođenje i odgoj sina **Jan Petra** ipak mi ostavlja manje vremena za „slobodne aktivnosti“, ali moj nemirni duh ipak traži još nešto...I tada dolaze „Viline“. Potaknute željom očuvanja zagorske narodne baštine kroz pjesmu, okupljaju se žene pune volje i entuzijazma i tako nastaje prva ženska folklorna skupina u Krapini. Zovemo se „Viline“, a naziv dolazi od imena sestre Čeha, Leha i Meha koji su imali sestru Vilinu (tako barem kaže stara krapinska legenda) koja je, istina-bog, prema toj legendi izdala braću, ali je to učinila zbog LJUBAVI (a kaj drugo pokreće svijet?). Osim toga, da se to nije desilo, danas ne bi bilo Češke, Poljske i Rusije...

Pjevamo, družimo se, smijemo, svađamo, ali volimo što smo zajedno. Do sada smo izdale dva CD-a: „Najrajši kaj“ i „Za spomenek...“, nastupale u televizijskim i radio emisijama, festivalima, a održale smo i nekoliko koncerata. Zajedno smo već deset godina, a nadam se da će ih biti još mnogo, mnogo... Dok nas noge i glas budu držali.

Kaj ste mislili da je tu kraj? Dolaze novi trendovi, treba ih slijediti... I, tako počinje nova dodatna „zanimacija“ u mojem životu. „S faktor“... Aha, to je onaj ples na „štangi“ (molim bez raznih asocijacija). Još sam u komadu, iako ponekad prepuna modrica i bolova po cijelom tijelu... ali i to je izazov. A kažu (barem je to rekla kolegica Nada na Konferenciji u Opatiji) da je to dobra predispozicija za političku karijeru (opet lepo prosim bez raznih asocijacija).

Vjerujem da ste svi, barem ponekad, u svojem profesionalnom životu savjetovali ljudima da poboljšaju svoju kvalitetu života raznim aktivnostima. Nadam se da i Vi to radite u svojim osobnim životima.

Iskoristite talente, uživajte u životu, posvetite se nečem što volite, jer to će Vas ispunjavati energijom, optimizmom i ljubavlju.

Gordana Kamenečki – Puclin

HRVATSKA PSIHOLOŠKA KOMORA

KLASA: 011-02/03-03/02
URBROJ: 251-375/01-02-11-1
Zagreb, 01. veljače 2011.

Na temelju članka 8. Pravilnika o zdravstvenim pregledima vozača i kandidata za vozače („Narodne novine“ broj 01/11) i članka 17. Statuta Hrvatske psihološke komore Upravni odbor je na svojoj 40. sjednici od 01. veljače 2011. godine donio ovu

ODLUKU O SADRŽAJU PSIHOLOGIJSKE OBRAD VOZAČA I KANDIDATA ZA VOZAČE

I.

1. Psihologijska obrada za vozače kojima upravljanje vozilom nije osnovno zanimanje za vozila M, A1, A2, A, B, B+E i F kategorije obavezno mora sadržavati:
- kraći psihodijagnostički intervju
 - ispitivanje intelektualnog statusa – testovi B kategorije psihodijagnostičkih sredstava prema Pravilniku o psihodijagnostičkim sredstvima HPK (KNT, RSB, TN, D-48, CPM, SPM, DAT, TD i drugi)
 - ispitivanje ličnosti – testovi B kategorije psihodijagnostičkih sredstava prema Pravilniku o psihodijagnostičkim sredstvima – upitnici i inventari ličnosti (CCEI, CI-N2, EPQ, EPI, 16PF, PIE, BFQ, FPI i drugi)

U slučaju potrebe ponavljanja psihologijskog ispitivanja, odnosno dodatne proširene psihologijske obrade, osim testova iz B kategorije po potrebi se koriste i testovi iz C kategorije psihodijagnostičkih sredstava prema Pravilniku o psihodijagnostičkim sredstvima HPK.

2. Psihologijska obrada za vozače kojima je upravljanje vozilom osnovno zanimanje za vozila M, A1, A2, A, B, B+E, C1, C, C1+E, C+E, D, D+E, F, G i H obavezno mora sadržavati:
- kraći psihodijagnostički intervju
 - ispitivanje intelektualnog statusa – testovi B kategorije psihodijagnostičkih sredstava prema Pravilniku o psihodijagnostičkim sredstvima (KNT, RSB, TN, D-48, CPM, SPM, DAT, TD i drugi)
 - ispitivanje ličnosti – testovi B kategorije psihodijagnostičkih sredstava prema Pravilniku o psihodijagnostičkim sredstvima – upitnici i inventari ličnosti (CCEI, CI-N2, EPQ, EPI, 16PF, PIE, BFQ, FPI i drugi)
 - ispitivanje senzomotoričkih/psihomotoričkih sposobnosti - testovi B i/ili C kategorije psihodijagnostičkih sredstava prema Pravilniku o psihodijagnostičkim sredstvima (CRD-4, LB, Gipsonov spiralni labirint i drugi)

U slučaju potrebe ponavljanja psihologijskog ispitivanja, odnosno dodatne proširene psihologijske obrade, koriste se testovi iz B i C kategorije psihodijagnostičkih sredstava prema Pravilniku o psihodijagnostičkim sredstvima HPK.

II.

Psiholog po obavljenom ispitivanju izdaje Mišljenje o psihičkoj sposobnosti vozača i kandidata za vozače, na obrascu koji je sastavni dio ove Odluke.

III.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavljuje se na web-stranicama Komore.

Predsjednik Hrvatske psihološke komore
 Hrvoje Gligora

NAZIV USTANOVE
ILI PRIVATNE PSIHOLOŠKE PRAKSE

BROJ POSEBNE DOPUSNICE:

BROJ PROTOKOLA:

DATUM:

**MIŠLJENJE
O PSIHIČKOJ SPOSOBNOSTI VOZAČA
I KANDIDATA ZA VOZAČE**

Psihologijskim pregledom je utvrđeno da je:

Ime	Prezime	Datum rođenja	OIB
-----	---------	---------------	-----

1. SPOSOBAN
2. SPOSOBAN S VREMENSKIM OGRANIČENJEM na _____ GOD.
3. PRIVREMENO NESPOSOBAN na _____ god. po čl. _____
4. NESPOSOBAN po čl. _____

Vrsta pregleda:

A. KATEGORIJE VOZAČA KOJIMA UPRAVLJANJE VOZILOM NIJE OSNOVNO ZANIMANJE

1. prije početka osposobljavanja za vozača _____ kategorije
2. radi redovnog nadzornog pregleda vozača _____ kategorije
3. radi izvanrednog nadzornog pregleda vozača _____ kategorije

B. KATEGORIJE VOZAČA KOJIMA JE UPRAVLJANJE VOZILOM OSNOVNO ZANIMANJE,
ODNOSNO SASTAVNI DIO POSLA

1. prije početka osposobljavanja vozača _____ kategorije
2. radi redovnog nadzornog pregleda vozača _____ kategorije
3. radi izvanrednog nadzornog pregleda vozača _____ kategorije

(Prema Pravilniku o zdravstvenim pregledima vozača i kandidata za vozače (NN 01/11)).

Psiholog:

MP _____

HRVATSKA PSIHOLOŠKA KOMORA

KLASA: 011-02/03-03/03
URBROJ: 251-375/01-02-11-1

Zagreb, 11. veljače 2011.

Na temelju članka 25. Zakona o psihološkoj djelatnosti („Narodne novine“ broj 47/03), članka 17. Statuta Hrvatske psihološke komore i članaka 2., 7. i 10. Pravilnika o psihodijagnostičkim sredstvima, Upravni odbor je na svojoj 41. sjednici od 11. veljače 2011. godine donio ovaj

POPIS POSEBNO ZAŠTIĆENIH PSIHODIJAGNOSTIČKIH SREDSTAVA

I.

U Popis posebno zaštićenih psihodijagnostičkih sredstava uvrštavaju se sljedeći psihologijski testovi i mjerni instrumenti:

Izdanja Naklade Slap:

Razvojni test Čuturić – RTČ – B kategorija
Autorica: Nevenka Čuturić

Test spremnosti za školu – TSŠ – B kategorija
Autorice: Vesna Vlahović-Štetić, Vlasta Vizek-Vidović, Lidija Arambašić, Žvana Miharija

Obojene progresivne matrice – CPM - B kategorija
Izvorni naziv: Coloured Progressive Matrices (CPM)
Autor: J. C. Raven

Standardne progresivne matrice – SPM - B kategorija
Izvorni naziv: Standard Progressive Matrices (SPM)
Autor: J. C. Raven

SPM paralelni - B kategorija
Autor: J. C. Raven

SPM + - B kategorija
Autor: J. C. Raven

Progresivne matrice za napredne – APM - B kategorija
Izvorni naziv: Advanced Progressive Matrices (APM)
Autor: J. C. Raven

Kognitivni neverbalni test – KNT - B kategorija
Autori: Đurđa Sučević, Aleksandar Momirović, Goran Fruk i Borko Auguštin

Mill-Hill ljestvica rječnika – MHV - B kategorija
Izvorni naziv: The Mill Hill Vocabulary Scale (MHV)
Autori: J. C. Raven, J. H. Court i J. Raven

Crichton ljestvica rječnika – CVS - B kategorija
Izvorni naziv: Crichton Vocabulary Scale, 1988 Revision (CVS)
Autori: J. C. Raven, J. H. Court i J. Raven

Revidirani Beta Test – Beta II - B kategorija
Izvorni naziv: Revised Beta Examination - Second Edition (BETA-II)
Autori: C. E. Kellog, W. Morton, R.M. Lindner i M. Gurvitz

Test dinamičkih nizova – TDN - B kategorija
Izvorni naziv: Test nazorov rady
Autori: J. Vonkomer i B. Miglierini

Test nizova – TN - B kategorija

Autor: Vid Pogačnik

Test D-48 - B kategorija

Autori: P. Pichot prema Ansteyu
Priređivač: Centar za primijenjenu psihologiju,
Pariz

Test D-70 - B kategorija

Autori: F. Kourovsky i P. Rennes

Test D-2000 – B kategorija

Autori: Centar za primijenjenu psihologiju, Pariz

Test općih sposobnosti – TOS - B kategorija

Izvorni naziv: General Ability Tests - GAT
Autori: Pauline Smith i C. Whetton

Cattelovi kulturalno nepristrani testovi inteligencije – CTI - B kategorija

Izvorni naziv: Culture Fair Intelligence Tests
Autori: R. B. Cattell i A. K. S. Cattell

Wechslerov test inteligencije za djecu – WISC-IV – HR - C kategorija

Izvorni naziv: Wechsler Intelligence Scale for Children – 4th ed. (WISC-IV)
Autor: D. Wechsler

Wechsler Adult Intelligence Scale - Revised edition – WAIS-R - C kategorija

Izvorni naziv: Wechsler Adult Intelligence Scale - Revised edition (WAIS-R)
autor: D. Wechsler

Kohs Block Design Test - B kategorija

Izvorni naziv: Kohs Block Design Test
Autor: S. C. Kohs

Diferencijalni testovi sposobnosti (DAT) za profesionalno usmjeravanje i selekciju – B kategorija

Izvorni naziv: Differential Aptitude Tests for Guidance – DAT for Guidance
Autori: G.K. Bennett, H.G. Seashore i A.G. Wessman

Diferencijalni testovi sposobnosti za učenike osnovnih škola – DAT za učenike - B kategorija

Izvorni naziv: Differential Aptitude Tests for Schools – DAT for Schools
Autori: George K. Bennett, Harold G. Seashore i Alexander G. Wessman

Diferencijalni testovi sposobnosti (DAT) za selekciju – Baterija općih sposobnosti (BOS) – B kategorija

Izvorni naziv: DAT for Selection
Autori: The Psychological Corporation, urednici Gillian Hyde i Geoff Trickey

Diferencijalni testovi sposobnosti (DAT) za selekciju – baterija tehničkih sposobnosti (BTS) – B kategorija

Izvorni naziv: DAT for Selection
Autori: The Psychological Corporation, urednici Gillian Hyde i Geoff Trickey

Eysenckov upitnik ličnosti – EPQ - B kategorija

Izvorni naziv: Eysenck Personality Questionnaire – Adult (EPQ)
Autori: H. J. Eysenck i Sybil B. G. Eysenck

Eysenckov upitnik ličnosti za djecu – EPQ Junior - B kategorija

Izvorni naziv: Junior Eysenck Personality Questionnaire (EPQ Junior)
Autori: H. J. Eysenck i Sybil B. G. Eysenck

Eysenckove skale ličnosti – EPS - B kategorija

Izvorni naziv: Eysenck Personality Scales (EPS)
Autori: H. J. Eysenck i Sybil B. G. Eysenck
Dodatni podatak: EPQ-R/A, EPQ-R/S i EPQ-IVE/A čine kompozit Eysenckove skale ličnosti (EPS)

Eysenckov inventar ličnosti – EPI - B kategorija

Izvorni naziv: Eysenck Personality Inventory (EPI)
Autori: H. J. Eysenck i Sybil B. G. Eysenck

16 faktora ličnosti – 16PF / 5. Revizija - B kategorija

Izvorni naziv: Sixteen Personality Factors Questionnaire, Fifth Edition - 16PF5

Cornell indeks - B kategorija

Izvorni naziv: Cornell Index
Autori: A. Wieder, K. Brodinau, B. Mittelmann, D. Wechsler i M. S.Wolf

Minnesota multifazični inventar ličnosti – MMPI-2 - C kategorija

Izvorni naziv: Minnesota Multiphasic Personality Inventory – 2 (MMPI-2)
Autori: S. R. Hathaway i J. C. McKinley (priredio Odbor za ponovljenu standardizaciju MMPI-a:

James N. Butcher, W. Grant Dahlstrom, John R. Graham, Auke Tellegen i Beverly Kaemmer)
Dodatni podatak: Restrukturirane kliničke (RK) ljestvice MMPI-a

Minnesota multifazični inventar ličnosti za adolescente - MMPI-A - C kategorija
 Izvorni naziv: Minnesota multiphasic personality inventory - adolescent (MMPI - A)
 Autori: S. R. Hathaway i J. C. McKinley (priredili: James N. Butcher, Carolyn L. Williams, John R. Graham, Robert P. Archer, Auke Tellegen, Yossef S. Ben-Porath, Beverly Kaemmer)

Indeks profila emocija – PIE - B kategorija
 Izvorni naziv: Emotions Profile Index
 Autori: R. Plutchik i H. Kellerman

Upitnik anksioznosti kao stanja i osobine ličnosti – STAI - B kategorija
 Izvorni naziv: State-Trait Anxiety Inventory for Adults (STAI)
 Autori: Charles D. Spielberger (suradnici: Richard L. Gorsuch, Robert E. Lushene, Peter R. Vagg i Gerard A. Jacobs)

Upitnik anksioznosti kao stanja i osobine ličnosti za djecu – STAIC - B kategorija
 Izvorni naziv: State-Trait Anxiety Inventory for Children (STAIC)
 Autori: Charles D. Spielberger, C. D. Edwards, R. Lushene, J. Montuori i Denna Platzek

Upitnik ljutnje kao stanja i osobine ličnosti – STAXI-2 - B kategorija
 Izvorni naziv: State-Trait Anger Expression Inventory-2 (STAXI-2)
 Autor: Charles D. Spielberger

Skala suočavanja sa stresom za djecu i adolescente – SUO - B kategorija
 Autor: Anita Vulić-Prtorić

Skala strahova i anksioznosti za djecu i adolescente – SKAD-62 - B kategorija
 Autor: Anita Vulić Prtorić

Skala depresivnosti za djecu i adolescente – SDD
 Autor: Anita Vulić-Prtorić

Skala depresije – D-92 - B kategorija
 Autori: Mirjana Krizmanić i Vladimir Kolesarić
 Godina konstrukcije: 1992., prvo izdanje 1994.

Upitnik za ispitivanje dominacije, agresivnosti, introverzije-ekstraverzije i ambicioznosti djece – DAIA - B kategorija
 Autori: Mirjana Krizmanić i Vladimir Kolesarić

IPUES (Ujak Hrčak) – B kategorija
 Naziv: Ilustrirani projektivni upitnik za ispitivanje emocionalne stabilnosti djece u predškolskoj dobi (IPUES)
 Autori: Mirjana Krizmanić (tekst) i Tatjana Krizmanić (ilustracije)

Skala autodestruktivnosti – SAD - B kategorija
 Autor: Mehmed Dautović

Upitnik sramežljivosti i asertivnosti – USA-r - B kategorija
 Autori: Predrag Zarevski i Željko Vukosav

Projektivna tehnika mozaik – PPM - C kategorija
 Autori: M. Lowenfeld, revidirana verzija F. Wertham, slovenska verzija S. Bras

NEO Personality Inventory - Revised – NEO-PI-R
 Izvorni naziv: NEO Personality Inventory-Revised (NEO-PI-R)
 Autori: Paul T. Costa and Robert R. McCrae

NEO Five-Factor Inventory – NEO-FFI - B kategorija
 Izvorni naziv: NEO Five-factor Inventory (NEO-FFI)
 Autori: Paul T. Costa and Robert R. McCrae

Big Five Questionnaire – BFQ - B kategorija
 Izvorni naziv: Big Five Questionnaire (BFQ)
 Autori: Gian Vittorio Caprara, Claudio Barbaranelli, Laura Borgogni

Freiburški inventar ličnosti – FPI-R - B kategorija
 Izvorni naziv: Freiburger Persönlichkeitsinventar (FPI-R)
 Autori: Jochen Fahrenberg, Reiner Hampel, Herbert Selg

- B kategorija
Gibsonov spiralni labirint - B kategorija
 Izvorni naziv: Gibson Spiral Maze
 Autor: H. B. Gibson

Test precrtavanja - B kategorija
Izvorni naziv: Test obkreslovan
Autori: Z. Matejček i M. Vagnerova

Test učenja i pamćenja likova - B kategorija
Izvorni naziv: Visuell Gestalter Indleaning - Hu-
kommelse
Autor: R. Andersen

Bender vizualno-motorički geštalt test, II. izdanje - Bender Geštalt II - B kategorija
Izvorni naziv: Bender Visual-Motor Gestalt Test, 2nd Ed.
Autori: Gary G. Brannigan i Scott L. Decker

Test d2 - Test opterećenja pažnje - B kategorija
Izvorni naziv: Test d2 Aufmerksamkeits-
Belastungs-Test
Autor: R. Brickenkamp

Upitnik profesionalnih interesa – CII - B kategorija
Izvorni naziv: Career Interest Inventory
Autori: The Psychological Corporation, urednici Gillian Hyde i Geoff Trickey

Upitnik profesionalnih interesa za učenike – CII za učenike - B kategorija
Izvorni naziv: Career Interest Inventory
Autori: The Psychological Corporation, urednici Gillian Hyde i Geoff Trickey

Podaci o izdavaču / distributeru:
Naklada Slap d.o.o.
OIB 70108447975
Dr. F. Tuđmana 33, pp 78
10450 Jastrebarsko
Odgovorna osoba: Biserka Matešić

Proizvodi: Tritonel Multimedija

Kompleksni reakciometar Drenovac CRD serija - C kategorija
Autor: Mirko Drenovac

Podaci o izdavaču / distributeru:
Tritonel Multimedija
OIB 42303492343
Novačka cesta 10
10437 Rakitje
Odgovorna osoba: Nenad Klepac

Izdanja Hrvatskog zavoda za zapošljavanje:

Problemni test – Pb test - B kategorija
Autori: Zoran Bujas, Vladimir Kolesarić i Silvija Szabo

M Serija - B kategorija
Autori: Zoran Bujas i Boris Petz

B serija - B kategorija
Autor: Zoran Bujas

N-upitnik - B kategorija
Autori: Zoran Bujas i Zlata Radošević

Podaci o izdavaču / distributeru:
Hrvatski zavod za zapošljavanje
Radnička cesta 1
10000 Zagreb
OIB 91547293790
Odgovorna osoba: Mirjana Zečirević

Izdanja Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta u Rijeci:

Test spremnosti za školu - TSŠ - B kategorija
Autori: Dževdet Hadžiselimović i Žarko Vukmirović

KI – 4 - B kategorija
Autor: Dževdet Hadžiselimović, Žarko Vukmirović i Neala Ambrosi – Randić

Podaci o izdavaču / distributeru:
Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta u Rijeci
Sveučilišni kampus na Trsatu, Slavka Krautzeka b.b.
51000 Rijeka
OIB 70505505759
Odgovorna osoba: Zoran Sušanj

Vlastita naklada A. Momirovića:

Kognitivni test SR-1 - B kategorija
Autori: Aleksandar Momirović i Đurđa Sučević

Podaci o izdavaču / distributeru:
Aleksandar Momirović
Balokovićeve 43
10000 Zagreb
OIB 44538767405
Odgovorna osoba: Aleksandar Momirović

Izdanja Ministarstva obrane – Odsjek za vojnu psihologiju:

Test opažanja podataka u vidnom polju –

BTPI1-P - B kategorija

Autor: Odsjek za vojnu psihologiju:

Posebna napomena: Dostupno samo vojnim psiholozima

Test shvaćanja odnosa među riječima –

BTPI2-V - B kategorija

Autor: Odsjek za vojnu psihologiju:

Posebna napomena: Dostupno samo vojnim psiholozima

Test zamišljanja predmeta u prostoru –

BTPI3-S - B kategorija

Autor: Odsjek za vojnu psihologiju:

Posebna napomena: Dostupno samo vojnim psiholozima

Podaci o izdavaču / distributeru:

Ministarstvo obrane

Odgovorni: Odsjek za vojnu psihologiju

Sarajevska 1

10000 Zagreb

OIB 66486182714

Vlastita naklada Dž. Hadžiselimovića:

Neverbalni prekinuti nizovi – NPN – B kategorija

Autori: Dževdet Hadžiselimović i Neala Ambrosi Randić

Podaci o izdavaču / distributeru:

Krležina 35

52000 Pula

OIB 44726181020

Odgovorna osoba: Dževdet Hadžiselimović

Izdavači: Andreja Kostelić Martić i Nataša Jokić-Begić

Warteggov test crteža – C kategorija

Autor: Erig Wartegg

Podaci o izdavaču / distributeru:

Centar za kognitivno bihevioralnu terapiju

Slovenska 13

10000 Zagreb

OIB 14599027597

Odgovorna osoba: Andreja Kostelić Martić

II.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavljuje se na web-stranicama Komore.

**Predsjednik Hrvatske psihološke komore
Hrvoje Gligora**

Pridružite nam se u radu Hrvatskog psihološkog društva, učlanite se u HPD ili obnovite svoju članarinu i u 2011. godini!

Sve upute o učlanjivanju i obnovi članstva potražite na našoj mrežnoj stranici www.psihologija.hr.

Iznos članarine za 2011. godinu za redovite i pridružene članove HPD-a iznosi 200,00 kn,

a za umirovljenike i studente 70,00 kn.

Članovi izvan Republike Hrvatske plaćaju članarinu u iznosu od 50€.

Matični podaci:

Matični broj: 3249492

OIB: 24373843542

Žiro račun: 2360000-1101549126

Zagrebačka banka

Devizni račun Hrvatskog psihološkog društva

BANKA: Zagrebačka banka d.d.

PRIMATELJ:

Hrvatsko psihološko društvo

Švarcova 20, Zagreb

SWIFT: ZABAHR2X

IBAN: HR9323600001101549126

Svrha uplate: članarina 2011.

Poziv na broj odobrenja: unosite svoj članski matični broj u HPD-u (možete ga dobiti pozivom na tel. 01-2312-733 ili upitom na hpd-cpa@net.hr)

NAJAVE DOGAĐANJA

19. godišnja konferencija hrvatskih psihologa Osijek, 12.-15. listopada 2011. Vrijeme sličnosti i razlika – izazovi psihologiji i psiholozima

TEMA

Živimo u vremenu u kojemu se pojavljuju sličnosti koje su, na prvom mjestu, posljedica globalizacije i nametnutog potrošačkog ponašanja. Obje ove pojave – i globalizacija i potrošačko ponašanje – zahtijevaju određenu prilagodbu, to jest, zahtijevaju prikladne promjene i u doživljavanju i u ponašanju ljudi. Uz to, „internetska era“, na svoj način, vrlo intenzivno utječe na ponašanje suvremenog čovjeka, svih uzrasta i svih profesionalnih i neprofesionalnih usmjerenja, i to osobito u socijalnopsihološkom smislu: primjerice, raste broj virtualnih međuljudskih susreta a smanjuje se broj izravnih osobnih kontakata.

S druge pak strane, svjetski poredak – kapitalizam – pokazuje se sve krhkijim i nepouzdanijim, a posljedica toga je stalno povećavanje i pojačavanje nesigurnosti kod praktički svih ljudi (nesigurnost dobivanja zaposlenja, nesigurnost zadržavanja radnih mjesta, nesigurnost bankovnog i financijskog sustava, nesigurnost održava-

nja javne opskrbe – prijevoza, vode, toplinske energije itd.).

Na užoj razini, kao što su regionalne ili još uže gradske i slične zajednice, sve više dolaze do izražaja neke individualne razlike, što se lako primjećuje u različitim pojavama kao što su, primjerice, spolna opredjeljenja te nasilna ponašanja. U globalizaciji izranjaju razlike među ljudima različitog etničkog, vjerskog, rodnog, spalnog itd. usmjerenja, dok se vjerojatnost neintencionalnih suodnosa vrlo različitih ljudi povećava. To, nedvojbeno, proširuje i intenzivira pozitivna ljudska iskustva omogućujući tako bogatije komuniciranje među vrlo različitim ljudima, ali istodobno zahtijeva i prilagodbu koja katkada nije ni jednostavna ni laka. Nerijetko se, naime, pojavljuje u različitim područjima i različitim zajednicama teško rješiva diskrepancija između deklariranih ljudskih prava i stvarnog ponašanja.

Kako može psihologija i kako mogu psiholozi pridonijeti olakšavanju prilagodbe, i na pozitivne i na negativne promjene, prilagodbe koju svatko, u manjoj ili većoj mjeri, manje ili više intenzivno ali nužno, prolazi? Dakle, pomoći u prilagodbi kojoj je glavni cilj povećanje opće dobrobiti kao i osobne kvalitete življenja. Očito, suvremeni razvitak globalnog društva pokazuje kako uloga psihologa u zajednici postaje sve važnija.

Dr.sc. Vladimir Kolesarić
predsjednik Programsko - organizacijskog odbora 19. konferencije hrvatskih psihologa

Organizatori 19. konferencije hrvatskih psihologa

Hrvatsko psihološko društvo
Društvo psihologa Osijek
Društvo psihologa Požeško-slavonske županije

Suorganizatori

Hrvatska psihološka komora
Studij psihologije u Osijeku
Predsjednica konferencije
Dr.sc. Anđelka Metzging

Programsko-organizacijski odbor

Predsjednik

Dr.sc. Vladimir Kolesarić

Dopredsjednica

Mirjana Mozer

Glavna tajnica

Tena Velki

Članovi:

mr.sc. Jelena Barkić, dr.sc. Mirjana Duran, Snježana Fridrih Šimić, dr.sc. Slavka Galić, mr.sc. Ljerka Hajncl, dr.sc. Ana Kurtović, Igor Majdiš (student), Domagoj Matanović (student), Jadranka Oberman-Sebenji, Mirela Pleša, Gabrijela Piri, dr.sc. Željko Rački, dr.sc. Silvija Ručević, mr.sc. Daniela Šincek, Katarina Tomanić, Iva Trubeljak (student), Barica Urh, Magdalena Živković.

Pročelnici stručnih sekcija HPD-a članovi su Programskog i organizacijskog odbora Konferencije po položaju:

dr.sc. Jasminka Horvatić (Sekcija za psihologiju osoba s posebnim potrebama), Kamea Jaman Čuveljak (Sekcija za predškolsku psihologiju), Slobodan Jović (Sekcija psihologa u medicini rada), mr.sc. Maja Mamula (Sekcija za psihologiju seksualnosti), mr.sc. Ljiljana Mikuš (Sekcija za prometnu psihologiju), dr. sc. Josip Obradović (Sekcija za psihologiju obitelji, braka i partnerstva), Ivanka Raič (Sekcija za organizacijsku psihologiju), Melanija Slaviček (Sekcija za školsku psihologiju), Jandre Šarić (Sekcija za penološku psihologiju), mr.sc. Jasna Špoljarić (Sekcija psihologa u socijalnoj skrbi), Mladen Trlek (Sekcija za vojnu psihologiju), Mirjana Zečirević (Sekcija za profesionalno usmjeravanje), dr.sc. Jadranka Zorić (Sekcija za forenzičnu psihologiju), Amir Zulić (Sekcija za sportsku psihologiju), mr.sc. Iva Žegura (Sekcija za kliničku i zdravstvenu psihologiju).

MJESTO ODRŽAVANJA

Hotel Osijek

Šamačka 4

31000 Osijek

Tel.: +385 31 230 333

Fax: +385 31 230 444

E-mail: info@hotelosijek.hr

Url: <http://www.hotelosijek.hr/>

PRIJAVA SUDJELOVANJA

Prijavlivanje za sudjelovanje, prijavljivanje izlaganja te slanje sažetaka mogu se obaviti isklju-

čivo on-line, putem internetske stranice konferencije, uz pomoć **Obrasca za prijavu**.

Posljednji rok za prijavljivanje izlaganja je **15. 09. 2011.** Nakon tog roka neće biti moguće prijaviti bilo koji oblik izlaganja. Obavijest autorima o prihvaćanju rada bit će poslana do **01.10.2011.**

OBLICI SUDJELOVANJA

Oblici sudjelovanja na Konferenciji mogu biti:

- **usmeno izlaganje** (izlaganje pojedinačnog istraživanja ili teme)
- **simpozij** (minimalno 4 rada različitih autora koji se bave zajedničkom temom ili nizom istraživanja, a koje okuplja i prijavljuje organizator simpozija)
- **poster prezentacije** (uobičajene veličine i sadržaja)
- **okrugli stol** (rasprava o relevantnoj stručnoj, istraživačkoj temi; organizira i vodi prijavljeni voditelj)
- **radionice** organizira i vodi voditelj uz sudjelovanje prijavljenih sudionika
- **stručni „domjenak“**
- **predstavljanje novih knjiga**, psihologijskih mjernih instrumenata i drugih publikacija i uradaka.

Poželjni su i drugi oblici stručnog komuniciranja i razmjena mišljenja i iskustava.

Trajanje usmenog priopćenja ograničeno je na 10 minuta, a neposredno nakon svakog izlaganja predviđena je rasprava u trajanju od 5 minuta. Simpozij mora imati najmanje 4 izlaganja, a ukupno trajanje simpozija ne može prelaziti 120 minuta (o trajanju pojedinačnih izlaganja unutar simpozija dogovaraju se voditelj i sudionici). Okrugli stolovi i radionice ne mogu trajati duže od 120 minuta.

Službeni jezik Konferencije je hrvatski. Prihvaćat će se izlaganja i na engleskom jeziku.

PRIPREMA SAŽETAKA

Na Konferenciji moći će se izlagati samo oni radovi čije je sažetke prihvatio Programsko-organizacijski odbor Konferencije. Sažetak rada mora biti napisan na hrvatskom (strani državljani koji žele koristiti engleski jezik mogu sažetak poslati na engleskom jeziku). Sažetak treba imati najmanje 200, a najviše 400 riječi, ne uključujući naslov rada, ime autora i naziv instituci-

je. Sažeci neće biti posebno lektorirani, već će biti objavljeni u obliku u kojem su predani. Autori trebaju označiti koju vrstu izlaganja prijavljuju (simpozij, usmeno izlaganje, poster, okrugli stol, radionicu ili stručni domjenak, ili neki drugi oblik sudjelovanja). U sažecima ne treba navoditi imena citiranih autora niti ključne riječi. Sažeci empirijskih radova trebaju sadržavati jasno izložen cilj i/ili problem istraživanja, metodologiju te glavne rezultate s naznakama njihove interpretacije. Budući da je broj radova koji će moći biti izloženi ograničen, kako bismo omogućili što većem broju autora da izlože svoj rad, jedna osoba može biti autor u najviše tri rada, pri čemu na samo jednom može biti prvi ili jedini autor.

Programski odbor će pregledati prijavljene radove i donijeti odluku o njihovu prihvaćanju za izlaganje na Konferenciji. Obavijest autorima o prihvaćanju rada bit će poslana do **01. 10. 2011.** Sažeci prihvaćenih radova bit će tiskani u knjizi sažetaka, koja će biti objavljena prije početka održavanja konferencije.

KOTIZACIJA

Kotizacija za sudionike konferencije uključuje pravo sudjelovanja u svim konferencijskim aktivnostima, konferencijske materijale (program i knjiga sažetaka), osvježanje u pauzama, domjenak dobrodošlice, te konferencijsku večeru.

Studenti (preddiplomskog i diplomskog studija) koji žele prisustvovati konferenciji imaju popust, a njihova kotizacija uključuje konferencijske materijale (program i knjiga sažetaka). Studenti dokazuju svoj studentski status indeksom koji treba biti ovjeren za 2011/2012 akademsku godinu. Studenti su dužni indeks predložiti osobi koja obavlja registraciju.

Kotizacija za osobe u pratnji uključuje sudjelovanje na svečanom otvorenju i prvom pozvanom predavanju, domjenak dobrodošlice i konferencijsku večeru. Osobe u pratnji se trebaju registrirati najkasnije do 15. rujna putem sustava online prijava.

Pristup konferencijskim događanjima bit će omogućen samo registriranim sudionicima koji imaju vidljivo istaknutu konferencijsku akreditaciju.

Jednodnevna kotizacija uključuje konferencijske materijale (program i knjiga sažetaka).

Članovi Hrvatskog psihološkog društva imaju

pravo na sniženi iznos kotizacije, pod uvjetom da su platili članarinu za 2011. godinu.

Iznosi kotizacije:

- do 15.9.2011. kotizacija iznosi 1200,00 kn (za članove HPD-a 1000,00 kn)
- do 11.10.2011. kotizacija iznosi 1550,00 kn (za članove HPD-a 1300,00 kn)
- Na dan Konferencije kotizacija iznosi 1750,00 kn (za članove HPD-a 1500,00 kn)
- Jednodnevna kotizacija iznosi 800,00 kn
- Kotizacija za osobe u pratnji iznosi 500,00 kn
- Za studente preddiplomskog i diplomskog studija te umirovljenike kotizacija iznosi 150,00 kn

UPUTE ZA PLAĆANJE KOTIZACIJE

Primatelj uplate: Društvo psihologa Osijek
Adresa primatelja: Kneza Trpimira 2, 31000 Osijek
Banka: Hypo Alpe Adria Bank
Broj žiro-računa: 2500009-1102041628
Poziv na broj: OIB

OBAVEZNO NAPISATI

Ime i prezime

Svrha uplate: 19. konferencija psihologa

Molimo da **potvrdu o uplaćenju kotizaciji** svakako pošaljete e-mailom na adresu psihologi.osijek@gmail.com ili na fax broj +385 31 307 588, kako bismo osigurali da na vrijeme dobijete svoju konferencijsku akreditaciju i materijale.

Molimo da uplate vršite preko FINE zbog lakšeg identificiranja uplatitelja.

9. BODOVANJE

Konferencija će se bodovati sukladno Pravilniku o stručnom usavršavanju Hrvatske psihološke komore.

10. KONTAKT

Adresa organizatora na koju se ujedno može kontaktirati u vezi svih pitanja o Konferenciji:

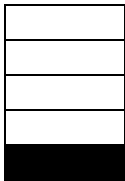
Društvo psihologa Osijek
Kneza Trpimira 2
31000 Osijek
Tel: 098 926 4867
Fax: 031 307 588
E-pošta: psiholozi.osijek@gmail.com

URL: www.dpo.hr
www.dpo/19.konferencija.psihologa.osijek.hr

OIB: 86868267719
Žiro račun: 2500009-1102041628.

Cjenik oglašavanja u medijima HPD-a

1. Hrvatski psihologijski magazin PSIHOLOG:

<p>Cijela stranica (1/1)</p> 	<p>Pola stranice (1/2)</p>
<p>Četvrtina stranice (1/4)</p> 	<p>Pasica</p>

Stranica u listu	1/1	1/2	1/4	pasica
	kn			
Vanjska zadnja	700,00	450,00	300,00	-
Unutarnje korice	500,00	300,00	150,00	-
Ostale stranice	400,00	250,00	200,00	150,00

2. Cjenik oglašavanja na www.psihologija.hr:

Objava vijesti s trajanjem do mjesec dana u rubrici 'Edukacije Tribine Knjige' ili u rubrici 'Kongresi i konferencije':

- iznos dviju kotizacija za edukacije u trajanju do 3 dana
- 1.500,00 kn za obavijest o edukaciji iz psihoterapije

3. Cjenik oglašavanja u PSIEN-u:

Objava vijesti u jednom broju PSIEN-a:

- iznos dviju kotizacija za edukacije u trajanju do 3 dana
- 1.500,00 kn za obavijest o edukaciji iz psihoterapije

4. Banner na stranici www.psihologija.hr:

Objava banner:
Trajanje do mjesec dana:
800,00 kn članovi HPD-a: 640,00 kn
Trajanje do 6 mjeseci:
4.320,00 kn članovi HPD-a: 3.456,00 kn
Trajanje do 12 mjeseci
7.680,00 kn članovi HPD-a: 6.140,00 kn

Cijene su izražene bez PDV-a.

Za Hrvatsko psihološko društvo, njegove stručne sekcije i druga tijela te za županijska društva psihologa, oglašavanje i korištenje medija HPD-a je besplatno.

4. tjedan psihologije u Hrvatskoj (14. - 20. veljače 2011.)

VRIJEME SLIČNOSTI I RAZLIKA

izazov psihologiji i psiholozima

19. godišnja konferencija
hrvatskih psihologa

"Hotel Osijek", Osijek, 12.-15. listopada 2011.

19. godišnja konferencija hrvatskih psihologa Osijek, 12.-15. listopada 2011.

Vrijeme sličnosti i razlika - izazov psihologiji i psiholozima

Poštovane i drage kolegice i kolege, poštovani i dragi studenti!

Iznimna mi je čast i radost pozvati vas na 19. konferenciju hrvatskih psihologa, koja se održava od 12. do 15. listopada 2011., po drugi put u Osijeku.

Vrijeme sličnosti i razlika - izazovi psihologiji i psiholozima vodilja je našega stručnog i znanstvenog programa. Tema je okrenuta suvremenim zbivanjima i u nas i u svijetu, pa će zbog toga, nadamo se, svoje stručne i znanstvene uratke, dostignuća, razmišljanja hrvatski psiholozi, osim u standardnim konferencijskim oblicima poput plenarnih predavanja, usmenih priopćenja, postera, okruglih stolova, simpozija prikazati i pokazati i u drugim oblicima formalnih i neformalnih susreta i druženja. Uostalom, glavni cilj stručnih susretanja upravo i jest razmjena stručnih i strukovnih informacija i mišljenja.

Posebno nas veseli što su nam se u organizaciji ove Konferencije pridružili i naši kolege i prijatelji psiholozi Požeško - slavonske županije. Oni će nam pomoći da što bolje i što ljepše prikažemo našu Slavoniju. Osobitu čast ukazao nam je predsjednik Republike Hrvatske gospodin dr. Ivo Josipović, prihvaćajući se pokroviteljstva 19. konferencije hrvatskih psihologa.

Pozivam vas u naš Osijek, sveučilišno i kulturno središte Slavonije, u kojemu je rođen Josip Juraj Strossmayer, đakovački biskup, utemeljitelj Hrvatskoga Sveučilišta i osnivač i pokrovitelj Akademije znanosti i umjetnosti (1868), a njegovo ime nosi i osječko Sveučilište (osnovano 1975), čija je ustrojbeno jedinica i Filozofski fakultet. U gradu Osijeku školovala su se i dva Nobelovca: Lavoslav Ružička i Vladimir Prelog.

Vidjet ćete Osijek, čijom vizurom uz obale Drave dominira konkatedrala sv. Petra i Pavla, upoznat ćete baroknu Tvrđu, Europsku aveniju i niz drugih povijesnih spomenika. Upoznat ćete našu slavonsku ravnicu i doživjeti Baranju u veličanstvenoj ljepoti njezinih plodnih polja i šuma.

Želim vam ugodan boravak u Osijeku i dobrodošli na 19. konferenciju hrvatskih psihologa s nadom da će vas ova konferencija senzibilizirati za izazove u struci i da će biti izazov i za vas osobno.

Andelka Metzging,
predsjednica 19. konferencije hrvatskih psihologa